VLAD
ZOGRAFI

Petru

ebook
HUMANITAS

HUMANITAS
BUCUREŞTI

Redactor: Vlad Russo

Tehnoredactor: Manuela Măxineanu

Corector: Nadejda Stănculescu

© Humanitas, 2007

Editura Humanitas

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online (libhumanitas): tel. 021/311 23 30

e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

www.libhumanitas.ro

Cuprins

1. Petru sau Petele din soare
2. Sărută-mă!

Vlad Zografi s-a născut la București în 1960. A studiat fizica la Universitatea din București. A debutat în februarie 1990 în *România literară*, cu o povestire, fiind prezentat de criticul Nicolae Manolescu. A publicat proză (*Genunchiul stâng sau genunchiul drept*, 1993, și *Omul nou*, 1994), apoi teatru (*Isabela, dragostea mea*, 1996, *Oedip la Delphi*, 1997, *Regele și cadavrul*, 1998, *Viitorul e maculatură*, 1999, și *America și acustica*, 2007). După piesele lui au fost puse în scenă mai multe spectacole.

Petru sau Petele din soare

În anul 1717 Petru I, țarul Rusiei, întreprinde a doua călătorie în străinătate. După ce vizitează Amsterdam, Anvers și Bruxelles, Petru acostează pe 21 aprilie la Dunkerque însoțit de o delegație de șaptezeci și nouă de nobili și militari ruși, iar la 7 mai intră în Paris.

Pentru a avea un portret al țarului, cel mai nimerit e să facem apel la memoriile lui Saint-Simon, partizan al apropierii dintre Franța și Rusia:

„Era un bărbat foarte înalt, foarte bine făcut, destul de slab, cu fața destul de rotundă, fruntea lată, sprâncenele frumoase; nasul destul de scurt, fără nimic de prisos, cu vârful gros; buzele destul de groase; pielea feței era roșcovană spre închis; ochi negri frumoși, mari, vii, pătrunzători, bine tăiați; privirea maiestuoasă și plăcută, atunci când voia el, altminteri aspră și sălbatecă și cu un tic ce nu revenea prea des, dar care îi schimonosea ochii și toată fața, trezind frică. Era ceva de o clipă, privirea-i devenea rătăcită și amenințătoare, dar își revenea numaidecât. Întreaga lui înfățișare purta pecetea inteligenței, a gândirii și a măreției și nu era lipsită de un anumit farmec. Purta doar un guler de pânză, o perucă rotundă, brună, parcă nepudrată, care nu-i ajungea până la umeri, o haină cafenie, pe corp, de o singură culoare, cu nasturi de aur, jiletcă, pantaloni până la genunchi, ciorapi, nu purta mănuși și nici manșete, steaua Ordinului său pe tunică și eșarfa pe dedesubt, cu haina adesea complet descheiată; își punea pălăria pe o masă, niciodată pe cap, nici chiar când era afară. În ciuda acestei simplități, oricât de rău ar fi arătat trăsura și însoțitorii săi, asupra lui nu te puteai înșela datorită măreției firești a înfățișării.”

În ce-l privește pe prințul-papă Nikita Zotov, iată portretul pe care i-l face abatele Dubois, filoenglez declarat și ostil apropierii de Rusia:

„Un pitic bătrân, cu plete lungi și albe căzându-i pe umeri, diform, de o urâțenie insuportabilă și cu un glas care aduce cu orăcăitul broaștelor.”

PERSONAJELE

Ruși

petru i, țarul Rusiei

nikita zotov, prințul-papă, măscăriciul lui Petru

ivan semionovici Șaliapin și

dimitri alexeievici smirnov, spionii țarului

Francezi

ducele d’antin, superintendent al edificiilor regale

trei conți și trei contese

olivier breton, intendent

jean, funcționar

coco, târfă

pierre de la manque, filozof cinic

târgoveți, vânzători, academicieni, ingineri

Actul I

Halele Parisului. Scena e ocupată de vânzători ambulanți care fac reclamă zgomotoasă mărfurilor împrăștiate pe tarabe: parfumuri, brânză, vin, păsări exotice… În spatele tarabelor, un bazin cu apă. Atmosferă de petrecere populară. Din sală urcă în scenă târgoveți care cercetează mărfurile, se ceartă, se tocmesc. Lor li se alătură Smirnov și Șaliapin. Au un aer conspirativ, fără să șarjeze, observă totul și încearcă să treacă neobservați, așa cum le stă bine unor spioni cu experiență.

vânzătorul de parfumuri: Doamnelor și domnilor, o clipă de atenție, vă rog… *(Se face liniște.)* Am imensa onoare și nemărginita plăcere de a vă împărtăși cele mai nobile bucurii olfactive ale celor mai iluștri francezi… Parfumul

Saint-Just! Apropiați-vă, apropiați-vă… Hai, încercați… Mirosiți! Desfundați-vă nările și deschideți-vă larg inimile. Timp de douăzeci de ani, regina mamă în persoană a folosit cu perseverență și candoare numai și numai parfumul Saint-Just… De altfel, acești ani au fost cei mai frumoși din viața înălțimii sale… și cei mai fecunzi din întreaga istorie a Franței… Iar regentul, dragii mei, regentul însuși simte prezența inefabilă a ducesei d'Orleans chiar și atunci când nobila și încântătoarea lui soție e plecată de-acasă… Parfumul Saint-Just a pus definitiv stăpânire pe apartamentele ducesei, ba chiar și pe bucătărie, unde grațioasa doamnă intră o dată la două săptămâni pentru a verifica smalțul cratițelor, curbura lingurilor și ascuțișul cuțitelor… Veniți să mirosiți… Numai azi mirosul mai e gratuit, numai azi, fără să plătiți o centimă, aveți șansa să plutiți învăluiți în parfumul care vă conduce instantaneu direct pe Câmpiile Elizee…

o voce: Lasă scamatoriile! Crezi că ne amețești cu Saint-Just al tău?… Știu precis că anul trecut bandiții ăștia au pierdut cinci mii de scuzi cu escrocheria pe care au botezat-o cu nerușinare Saint-Just! Și i-au făcut o reclamă!…

vânzătorul de parfumuri: Cum îți permiți?!… Doamnelor și domnilor, n-are rost să vă plicti- sesc înșirându-vă afacerile noastre înfloritoare din ultimii douăzeci de ani… Vă închipuiți cumva că banii?… Nu, dragii mei, nu banii ne interesează, ci iubirea, acea iubire irepresibilă care se naște din parfumul Saint-Just, apropiind firile cele mai antagonice și făcând posibil imposibilul… Vă invit să mirosiți ca să vă convingeți cu propriile voastre nări…

Șaliapin *(luându-l deoparte pe Smirnov)*: Dimitri Alexeievici, Dimitri Alexeievici… Am încurcat-o!

smirnov: Ce s-a întâmplat?

Șaliapin: Tipu'… *(Arată spre vânzător.)* Tipu' nu-i vânzător. Vorbește prea bine, fir-ar neamul lui… E spion! Francezii ne-au montat tot circul ăsta numai ca să ne dăm de gol. Sunt pe urmele noastre, ticăloșii!

smirnov: Liniștește-te, Ivan Semionovici, nimeni nu-i pe urmele noastre. *(Amuzat:)* Se vede că nu cunoști Franța. Aici, până și ultimul cerșetor e gata să-ți țină discursuri interminabile despre te miri ce…

Șaliapin: Crezi?

smirnov *(cu duioșie)*: Asta-i Franța, Ivan Semionâci…

Șaliapin: Ce țară!

vânzătorul de parfumuri: Poftiți să mirosiți, numai azi mirositul mai e gratuit, numai azi…

Șaliapin: Hai să mirosim și noi.

Șaliapin și Smirnov se înghesuie printre târgoveți și se apropie de taraba vânzătorului de parfumuri. Dezgustat, Șaliapin se îndepărtează repede trăgându-l după el pe Smirnov.

Șaliapin: Ptiu! Pute îngrozitor! Parc-ar fi amoniac… Cum dracu' or fi rezistând nenorociții ăștia?

smirnov: Francezii s-au obișnuit de secole cu parfumurile lor.

Șaliapin: Ție îți place?

smirnov: Ivan Semionovici, nu-ți bate joc de mine…

vânzătorul de brânză: Doamnelor și domnilor, poftiți la Camembert! Camembert de Normandia! Cel mai bun! Nelipsit de pe masa ducelui de Berry! Slăbiciunea secretă a abatelui Dubois! Viciul intim al ducesei de Noailles! Camembert de Normandia! Se topește în gură… *(Gustă.)* Hmmmm… Doamnelor și domnilor… ce savoare! *(Lui Șaliapin și Smirnov:)* Veniți, gustați și dumneavoastră…

Șaliapin *(îndreptându-se spre vânzătorul de brânză)*: Cum o fi?

smirnov *(încercând să-l rețină)*: Lasă, hai să ne uităm la papagali.

Șaliapin: Vreau să încerc. *(Gustă și se schimonosește de scârbă.)*

smirnov: Vezi ce pățești dacă nu mă asculți?

vânzătorul de vin: Beaujolais! Iată cuvântul magic! Doamnelor și domnilor, vă invit la Beaujolais! Priviți cu atenție culoarea! Culoarea spune totul. Cel mai pur rubiniu! În întreaga istorie a Franței n-a existat un an mai fericit pentru Beaujolais decât anul de grație 1716! Poftiți, doamnelor și domnilor, gustați…

smirnov *(se apropie de vânzătorul de vin, ia un pahar și degustă ca un specialist; e mulțumit)*: Mda… E mai bun ca anul trecut.

Șaliapin *(gustă și scuipă imediat)*: Sirop de coacăze! Străinătate blestemată! Ah, Rusia mea, Rusia mea! Ăștia vodcă n-au?

smirnov: N-au. Nu le place.

Șaliapin *(explodând de indignare)*: Ce dracu' căutăm noi în Franța, Dimitri Alexeievici?

Smirnov rămâne o clipă tăcut, apoi se trântește pe jos. Șaliapin se așază lângă el. Tot timpul cât durează discuția, prezența târgoveților și a vânzătorilor e discretă.

smirnov: Nu știu, Ivan Semionovici, încerc și eu să pricep… Pentru că, dacă stau bine să mă gândesc… Uite, am fost la Riga, am vizitat orașul… De dimineață până seara ne-am plimbat peste tot, ne-am băgat și-n gaură de șarpe. Numai când îmi aduc aminte cum ne-am suit noi în turnurile lor mă apucă amețeala. Pe urmă am coborât în șanțurile de apărare negre ca fundul iadului… *(Râde.)* Recunoaște că am desenat cu mult talent schița cetății… Și pe urmă am luat Riga așa cum iei frișca de pe tort…

Șaliapin: Frumos oraș!

smirnov: Superb! Cu aceeași atenție am cercetat și Königsbergul…

Șaliapin: Da, da… Frumos oraș!

smirnov: Așa zic și eu… Mâine-poimâine luăm și Königsbergul… Ce să mai vorbim… Am umblat prin toată Europa până am făcut praf o sută de perechi de cizme. Avem planurile detaliate ale tuturor fortificațiilor și cifrele exacte ale efectivelor garnizoanelor… Ei, am făcut o treabă bună. *(Zâmbește cu nostalgie.)* Am fost decorați! Acum putem cuceri Europa fără prea mare bătaie de cap.

Șaliapin: Numai să dea țarul un semn!

smirnov: N-avea grijă, Ivan Semionâci, o să-l dea, o să-l dea la momentul potrivit. Așteaptă numai… Dar Franța… Ce i-o fi venit lui Petru? Să mă bată Dumnezeu dacă țara asta merită să fie cucerită.

Șaliapin *(își face cruce)*: Doamne ferește să cucerim vreodată Franța! Păi, Dimitri Alexeievici, îți dai seama?… Francezii sunt în stare să strice stomacul sfintei noastre Rusii. Și Rusia s-a mândrit întotdeauna cu un aparat digestiv sănătos, plin de vigoare și încăpător. De câte secole n-am mai avut noi diaree?

smirnov: Nu știu, Ivan Semionovici, la istorie veche nu prea mă pricep.

Șaliapin: Eu cred că de pe vremea bestiilor ălora scârboase de vikingi care se urcau în corăbiile lor lungi și… Nici eu nu stau grozav la capitolul istorie. Dar de istorie ne arde nouă?… *(Revoltat:)* E rușinos ce se-ntâmplă! Degradant! Auzi tu, să pui pe cei mai capabili spioni ai țarului să spioneze o piață împuțită la Parij!…

smirnov: Paris.

Șaliapin: Mă rog, Pariș. Ce nume ridicol! Ah, Rusia mea!… Mi-e dor de țară, Dimitri Alexeici. De când n-am mai castrat eu un popă eretic! De când n-am mai prăjit la foc mic un răsculat! De când n-am mai tăiat țâțele unei călugărițe!

smirnov *(nostalgic)*: Ce vremuri!

Șaliapin: Stau așa și mă gândesc și, când îmi aduc aminte, îmi dau lacrimile de ciudă și

melancolie… Mai ai vodcă?

smirnov: Se poate? *(Scoate o sticlă de vodcă din buzunar, i-o întinde lui Șaliapin, apoi bea și el.)*

Șaliapin: Să știi că țarul nostru și-a pierdut mințile.

smirnov: De ce?

Șaliapin: L-au zăpăcit parfumurile, săracu'…

smirnov: Nu cred, țarul e rezistent.

Șaliapin: Totuși…

smirnov: Știe Petru ce face.

Șaliapin: Atunci de ce mama dracului ne-a pus să-l căutăm pe nenorocitu' ăla?… Cum îl cheamă?

smirnov: Pierre. Pierre de la Manque.

Șaliapin: Delamac!… Auzi ce nume!

smirnov: Ivan Semionâci, căile Domnului sunt ascunse…

Șaliapin: Așa de bine le-a ascuns cine le-o fi ascuns, încât presimt că până-n ziua judecății de apoi n-am să mai pricep nimic… Ia dă-mi sticla! *(Mai trage o dușcă. Se ridică în picioare și îl trage și pe Smirnov.)* Ah, Rusia mea!…

Smirnov și Șaliapin ies.

Scena e din nou animată.

vocile vânzătorilor: Poftiți la Beaujolais!… Vinu' ca rubinu'!… Parfumul Saint-Just!… Pentru nasurile delicate și subsuorile galante!… Camembert de Normandia!… Brânza regilor!… (*Etc.*)

Intră Zotov urmat de Olivier. Zotov poartă o îmbrăcăminte stridentă și ține în mână o bășică de porc pe care o agită.

olivier: Sire, v-ați exprimat dorința să vedeți cum trăiesc oamenii simpli, cetățenii de rând ai Parisului…

zotov: Binecuvântat fii, Doamne… Binecuvântat fii, Doamne… Binecuvântat fii, Doamne… *(Începe să cânte.)* Învață-ne pre noi îndreptările ta-a-le… *(Îl lovește pe Olivier în cap cu bășica de porc.)*

olivier: Și iată, ne aflăm chiar în Halele Parisului, înconjurați de cei mai simpatici vânzători ambulanți care au adus cu ei o bogăție impresionantă de mărfuri drept mărturie a bunăstării poporului, a sănătății și vigorii economiei naționale. Remarcați, vă rog, rezultatele reformelor economice…

zotov: Doamne miluiește… Doamne miluiește… Doamne miluiește… *(Îl lovește din nou cu bășica pe Olivier.)*

olivier: Și, ca semn de aleasă prețuire față de înălțimea voastră, primăria Parisului vă dăruiește o minunată lumânare sculptată de însuși maestrul William Macintosh, supus irlandez care ne-a făcut cinstea… *(Vrea să-i ofere lumânarea, dar Zotov privește spre tarabele vânzătorilor. Olivier îi pune lumânarea în buzunar.)*

zotov *(adresându-se tuturor celor adunați în piață)*: Vă binecuvântez pe toți, iubiții mei… Vă binecuvântez și vă permit să-mi sărutați mâna… *(Nedumeriți, câțiva târgoveți îi sărută mâna, alții îl întreabă din priviri pe Olivier ce să facă; Olivier ridică din umeri jenat și îi îndeamnă să-i sărute mâna lui Zotov.)* Destul! Dacă aveți prea multă energie, duceți-vă la femei!… Există bordeluri pe-aici?

olivier: Bineînțeles. Și ce bordeluri!… Cele mai elegante, mai bine organizate și mai bogat aprovizionate din lume… Aici lucrează femei superbe de toate rasele, specialiste renumite… La Paris puteți face cunoștință direct cu misterul feminin devoalat.

zotov: Perfect! Atunci totul e-n regulă. *(Găsește lumânarea.)* Ce-i asta?

olivier: V-am spus, cadoul primăriei…

zotov *(pufnind în râs)*: Cadou? Da' cărpănoasă primărie mai aveți, săracii de voi…

olivier: Sire, sunt vremuri grele, recesiunea… Cu toate succesele economiei noastre, criza mondială ne amenință în permanență, pentru că, de

îndată ce depășim momentul critic, o altă criză apare la orizont… Trăim în fiecare zi la paroxism… Și apoi, lumânarea aceasta e un lucru extrem de prețios, însuși maestrul William Macintosh…

zotov: Miroase a vin!

olivier *(adulmecă)*: Beaujolais.

zotov: Vreau să gust! *(Olivier face un semn vânzătorului de vin care îl servește.)* Ce poșircă… *(Mai bea un pahar.)* Dacă te obișnuiești, merge. *(Lui Olivier:)* Prietene, vreau tot vinul ăsta.

olivier: Tot?

zotov: Tot. Plătește primăria. *(Cercetează tarabele.)* Brânza e bună?

olivier *(precaut)*: Nu prea.

zotov: Ia să vedem. *(Miroase brânza.)* Vai ce pute! Ai dreptate, brânza asta nu-i de mâncat, dar e tocmai bună s-o ascunzi în corsetele pariziencelor voastre. *(Lui Olivier:)* Cumpără și brânza… Știi, am văzut destule doamne elegante pe-aici, iar corsetele sunt al naibii de greu de demontat… *(Dă cu ochii de papagali.)* Olivier! Ce-s ăștia?

olivier: Papagali, sire.

zotov: Papa… cum?

olivier: Papagali. Sunt niște păsări exotice aduse tocmai din America de Sud.

zotov *(extaziat)*: Ce frumos! Doamne, ce culori!… Cântă?

olivier: Nu cântă, însă pot vorbi.

zotov: Așa… ca noi? *(Olivier îi face semn că da.)* Nu cred.

Olivier face un semn vânzătorului de păsări exotice. Se aude vocea unui papagal: „Le roi est mort! Vive le roi!“

zotov: Olivier! Am auzit eu bine? *(Se aude iarăși vocea papagalului: „Le roi et la mort!“)* E adevărat! Doamne Dumnezeule! Păsări colorate care vorbesc la fel ca oamenii! Petru va fi uluit, va fi încântat… Îți dai seama? Pentru cabinetul de

curiozități de la Petersburg… Olivier, cumpără imediat toți papagalii!

olivier: Toți?

zotov: Toți! Și du-i repede lui Petru… Trebuie să fie pe-aici, s-a dus să caute ceva, băiatul ăsta are o energie… Se agită, umblă mereu… Și-l găsești unde nici nu-ți trece prin minte… *(Începe să cânte:)* Unde nu este durere, nici întristare, nici suspin, ci vi-i-ață fără de moarte… Doamne miluiește! Doamne miluiește! Doamne miluiește! *(Îl lovește pe Olivier cu bășica de porc.)*

olivier: Dar papagalii sunt înfiorător de scumpi… Au fost aduși cu mari sacrificii din America de Sud…

zotov *(aruncând lui Olivier și apoi tuturor o privire cruntă)*: Adevăr grăiesc vouă! Nu se va sfârși anul 7225 de la facerea lumii și pământul se va cutremura din adâncuri și-i va înghiți pe toți cei zgârciți și cârcotași și cu gânduri ascunse, pe toți cei care tulbură pacea dată nouă de Domnul Dumnezeul nostru!… Potop de pucioasă se va prăvăli peste carnea lor otrăvită de gândul cel rău și peste oasele lor ticăloșite de ispite! În zadar femeile și copiii vor cerși îndurare, în zadar bătrânii vor ridica ochii lor întunecați spre cer… Că nu este pe lume dușman mai afurisit al omului însetat de cuvântul Domnului decât acela care, ascunzând averile strânse aici, pe pământ, prin hoție și viclenie, se opune cheltuirii lor întru desfătarea sufletelor nobile ale… *(privește în sus)* robilor Tăi. *(Îngenunchează. Toți îl privesc consternați. Când se ridică, îi binecuvântează cu bășica.)* Doamne miluiește… Doamne miluiește… Doamne miluiește… Olivier, cumperi toată piața! Ai înțeles?

olivier *(îngrozit)*: Am înțeles.

zotov: Vă las cu bine, iubiții mei. *(Face câțiva pași, apoi se întoarce.)* Țineți minte, va fi prăpăd, catastrofă, sfârșitul lumii… Olivier, unde ziceai că-i bordelul?

olivier *(îi arată spre culise)*: O luați pe-aici, mergeți drept înainte, apoi prima la stânga, pe urmă a doua la dreapta și o să vedeți femeile în stradă.

zotov *(scotocește prin buzunare)*: Olivier, mi-am uitat banii acasă. N-ai niște mărunțiș? (Enervat, Olivier îi dă o pungă.) Vă binecuvântez, iubiții mei… Fericiți cei săraci, căci a lor va fi împărăția cerurilor!

Iese.

Olivier se ia cu mâinile de cap și începe să parlamenteze cu negustorii, se ceartă, se tocmește, până la urmă cumpără tot. Negustorii ies cu tarabele lor, iar Olivier îi îndrumă spre culise. Scena se golește. Olivier rămâne singur. Scoate o listă lungă făcută sul și începe să calculeze. Intră ducele d'Antin.

ducele: Olivier, văd că ți-au folosit lecțiile de matematică.

olivier: Mai bine nu știam deloc să calculez! E dezastru… Sfârșitul lumii!

ducele: Lasă, lasă… Spune-mi, cum se simt oaspeții noștri?

olivier: Nu știu cum se simt ei, dar noi suntem la pământ, domnule superintendent. *(Citește lista.)* Au cumpărat pe banii primăriei douăzeci și patru de servicii de argint, șaizeci de peruci, o girafă…

ducele: O girafă?!

olivier: Da, dar au renunțat s-o ia cu ei în Rusia. N-o pot urca pe corabie… I-au cerut bucătarului s-o gătească. Petru are nevoie de capul girafei pentru cabinetul de curiozități… Toată ziua n-aud decât de blestematul ăsta de cabinet de curiozități care o să înghită lumea întreagă.

ducele: Liniștește-te.

olivier: Ascultați până la capăt… *(Citește mai departe lista.)* O sută de costume, două pompe…

ducele: Ce-o fi făcând cu pompele?

olivier: Habar n-am. Petru e înnebunit după mecanisme, orice fel de aparate, chiar dacă nu știe

nici la ce și nici cum se folosesc…

ducele: Da, am mai auzit… Totuși e bizar…

olivier *(continuă să citească)*: Trei sute de pipe…

ducele: Gata! Olivier, strânge lista.

olivier: Și acum, dementul ăla de măscărici a cumpărat toată piața!

ducele: A cam exagerat.

olivier: Spuneți-mi, excelență, de ce-i permiteți măscăriciului?…

ducele: Petru m-a rugat să-l tratez pe Zotov ca pe un țar, iar pe el ca pe un marinar olandez. N-am putut să-l refuz… Știi, țarului îi place să călătorească incognito, să se deghizeze…

olivier: Ne vom deghiza cu toții în cerșetori dacă mai stau rușii o săptămână.

ducele: Olivier, Franța e mai bogată decât îți închipui, Franța e mare.

olivier: Și Rusia e de o mie de ori mai mare. Ăștia ne înghit cu fulgi cu tot!

ducele: Olivier, ai încredere…

olivier: Să am încredere? Nu înțeleg nici în ruptul capului de ce suportăm mojiciile și extravagențele sălbaticilor de ruși.

ducele: Gândește-te la gloria Franței, Olivier.

olivier: Când citesc cifrele astea văd cum se prăbușește gloria Franței.

ducele: Prietene, încearcă să vezi dincolo de niște cifre meschine, încearcă să privești în perspectivă… La urma urmei, ce e Franța? Sper c-ai să fii de-acord cu mine că Franța înseamnă Parisul, iar Parisul e buricul pământului, orice-ar zice englezii, nemții, olandezii, italienii sau spaniolii. Toți cei care vor să fie băgați în seamă își părăsesc casa, familia și țara și vin la Paris. Pentru noi e o cinste, Olivier… Știi și tu foarte bine că, altfel, Franța e cam subțire, în cazul unui război… Dar ce nevoie avem de război? Violența îmi repugnă, prietene, și, din fericire, există soluții mai ingenioase. De două secole, noi am reușit să

atragem interesul întregii lumi. L-am adus pe Leonardo aici și, pe urmă, a venit toată lumea bună.

olivier: Eram bogați.

ducele: Bogați pe dracu'! Le-au plăcut brânza și vinul. Așa am adus noi în Franța toate curiozitățile naturii umane. Scriitori, artiști, savanți, muzicanți… Și nu-i bine?

olivier: Dacă ziceți dumneavoastră…

ducele: E minunat, prietene! Acum, după ce-am importat atâtea bizarerii, trebuia să aducem și un țar… E un țar puternic, nu uita, Petru e stăpân pe două continente. Ai fi vrut să nu-l primim la Paris, aici unde am adus girafe și rinoceri? Și mai e un lucru foarte important… Petru are planuri mari, vrea să civilizeze Rusia…

olivier: Grozav a mai civilizat-o! Ca să înalțe Sankt Petersburg a omorât două sute de mii de nenorociți!

ducele: Zvonuri exagerate. Oricum, asta e treaba lui, nu ne privește pe noi. Important e că țarul vrea să se civilizeze, iar noi o să-l ajutăm. Îi vom oferi modelul francez. Îi vom face cadou francofonia!

olivier: Excelență, nu vedeți ce stricat vorbesc franceza barbarii ăștia? Și au venit aici cei mai răsăriți…

ducele: Vor învăța, cu timpul vor vorbi mai bine… Trebuie să le dăm o șansă… Aș vrea să te văd pe tine chinuindu-te să exprimi o singură idee în limba lor oribilă…

olivier: Doamne ferește! Ar fi culmea să ne-apucăm să învățăm limbi străine!

ducele: Vezi? E mult mai comod să vorbească ceilalți franțuzește… Dar dacă lumea se apucă să învețe alte limbi decât franceza? Ai vrea să-i lăsăm pe nemți să-și exporte cultura și limba în Rusia? Și așa se zice că e plin Petersburgul de nemți și olandezi… Nu, Olivier, nici în ruptul capului nu vom ceda Europa nemților! Las' să fie germana limba filozofilor și a inginerilor, ăștia nici nu intră

la socoteală… Prietene, Franța are o misiune grandioasă. Îi vom îndopa pe toți cu cultura noastră gastronomică până plesnesc și îi vom asfixia cu parfumuri! Așa se cucerește lumea, nu cu filozofi și ingineri. Ai încredere în destinul Franței. Ludovic al XV-lea e încă un copil și uite ce departe am ajuns… Va fi un Ludovic al XVI-lea și vom inventa alte soiuri de vin, cu un buchet mai bogat, va veni un Ludovic al XVII-lea și vom găsi noi parfumuri, Ludovic al XVIII-lea va lansa pe piață o brânză încă și mai împuțită, Ludovic al XIX-lea va da ordin să se perfecționeze noi dansuri galante care vor cuceri imediat Europa, Ludovic al XX-lea îi va pune pe academicieni să inventeze cuvinte noi, cuvinte indispensabile pentru a exprima nuanțe inefabile, și întreaga lume va fi obligată, din snobism, să le pronunțe cu venerație. Vor fi foarte mulți Ludovici, Olivier… Ăsta e destinul Franței, un șir infinit de Ludovici… Iar Parisul va rămâne pentru totdeauna capitala lumii.

olivier: Domnule duce, nu știu ce să zic, poate că aveți dreptate… Dar eu mă uit la cifrele astea blestemate… Merită destinul Franței atâția bani?

ducele *(scos din sărite)*: Olivier, dacă gândești așa, du-te în Anglia!

olivier: Mai bine mă duc să refac socotelile.

Iese.

ducele: Doamnelor contese, domnilor conți, poftiți, poftiți la serbare! Veniți, veniți… În cinstea înalților noștri oaspeți! Trăiască delegația rusă!

Din sală urcă pe scenă trei contese și trei conți. Muzică. Se dansează. Conversații galante. Din culise, își face apariția Petru care îi cercetează cu multă curiozitate pe nobilii francezi. Se apropie de prima contesă și îi smulge ceasul din corsaj. Contesa țipă și leșină.

petru: Cât e ceasul? *(Închide palma în care ține ceasul.)* Nu e ceasul! *(Râde ca un copil care a făcut o farsă.)*

contesele și conții: Țarul!

ducele: Vă prezint pe marinarul Pieter, un brav lup de mare.

primul conte: Duce, n-are rost, știm cine e…

prima contesă *(revenindu-și, lui Petru)*: Înălțimea voastră, dați-mi ceasul…

petru: Nu mai e ceasul! Am abolit timpul! Decret imperial: nu mai există timp! *(Râde cu poftă.)*

contesele: Ceasul! Ceasul! *(Se apropie de țar. Petru le stropește cu apă din bazin. Contesele țipă și o iau la goană.)*

ducele: Marinarul Pieter e un original. Doamnelor și domnilor, veți fi încântați să-i țineți companie. Eu trebuie să plec la Versailles, mă așteaptă regele. Domnule marinar, doamnelor și domnilor, vă rog să mă scuzați…

Petru îi face semn că poate pleca. Ducele iese.

al doilea conte: Sunteți țarul Petru al Rusiei…

petru *(foarte grav)*: Nu știu. Nu știu cine sunt. *(Petru privește spre conți și contese, dar parcă ar privi în gol. Moment de tăcere penibilă. Brusc, se îndreaptă spre primul conte.)* Dar tu cine ești? *(Îi smulge peruca. Se aruncă asupra celorlalți doi conți.)* Și tu?… Și tu?… *(Le smulge și lor perucile.)* Cine sunteți voi?

primul conte: Suntem nobilimea franceză.

petru: Nobilimea franceză?… Urât din partea voastră! Eu sunt dulgher! *(Le arată palmele bătătorite.)*

a doua contesă: Ce palme!

petru: Și artilerist. Și pompier. Și artificier. Și boxer. *(Îi trage un pumn zdravăn celui de-al treilea conte care rămâne întins. Petru izbucnește în râs.)* Mă simt în formă! Vreau să petrec! Muzica! *(Începe muzica.)* La dans, prieteni!

O ia în brațe pe a treia contesă, dansează cu ea și le face semn și celorlalte două perechi să danseze. Nobilii se supun invitației lui Petru, iar cel de-al treilea conte se ridică de jos cu greutate.

Țarul e vesel. Conversații galante. Brusc, Petru rămâne împietrit, cu degetele înfipte în corsetul contesei și cu privirea rătăcită. Muzica încetează.

petru: Franțuzoaicele astea au oasele al dracului de tari! *(Izbucnește într-un râs isteric.)*

prima contesă: Excelență, sunteți țarul Rusiei…

petru *(pierdut)*: Țarul… Țarul… Parcă am mai auzit cuvântul ăsta undeva… Îmi sună cunoscut… *(Descumpănit:)* Doamnelor și domnilor… uit. În fiecare zi uit fiecare zi. Și, până seara, încerc să-mi aduc aminte… Dar nu reușesc… Iar a doua zi mă trezesc în fața unei zile noi, fără trecut… Mă simt ca un nou-născut… Țarul… *(Pare să facă un efort de memorie.)* Țarul țării mele e un țăran… Rusia e țara mea…

al treilea conte: E beat.

petru: Rusia e mare, iar țarul e puternic și inteligent… *(Devine foarte grav.)* Țarului îi place tare mult să trăiască… Țarul nu vrea să moară… Țarul vrea să trăiască, să apuce sfârșitul timpului… Îi rămân destui ani ca să crape de râs… Să bea până își pierde mințile… Cu timpul, am să aranjez eu într-un fel… Trebuie să existe o șmecherie ca să-l împiedicăm să se-oprescă! Există, nu-i așa? *(Îi privește cu îngrijorare, iar nobilii rămân perplecși.)* Mi-am pierdut mințile?

a treia contesă: Nu, înălțimea voastră.

al doilea conte: E beat criță.

petru *(tot mai îngrijorat)*: Găsiți-mi mințile, prieteni… Hai, căutați… *(Nobilii îl privesc derutați.)* De ce vă uitați așa la mine? Vă rog să căutați… Vă rog frumos. *(Contesele și conții încep să caute.)* Hai, hai, scotociți peste tot!

primul conte: Sire, mintea nu se vede.

al doilea conte: Nu e un obiect material, înălțimea voastră.

petru *(le aruncă o privire pătrunzătoare și temătoare)*: Voi vreți să mă păcăliți. Dacă mintea nu s-ar vedea, atunci nu i-am putea deosebi pe cei cu minte de cei fără minte… *(Nobilii rămân*

încremeniți. Petru începe să caute înfrigurat.) Am obosit… *(Își bagă capul în bazinul cu apă; își pipăie țeasta.)* Capul pare să fie la locul lui… Și mintea trebuie să fie pe-aici pe undeva… Plouă din mintea mea ca dintr-un nor cenușiu și pufos… Norul e sus, pe cer, capul pe umeri… Umerii se sprijină pe un trup robust, trupul pe niște ciolane zdravene… Ați auzit de autoanatomie?

a doua contesă: N-am auzit, sire.

petru: Păcat. Puneți-vă cu burta pe carte… Unde rămăsesem?…

prima contesă: La picioare.

petru: Ah, da, ciolanele!… Cu ciolanele se termină anatomia, dar nu și autoanatomia. Pământul pe care stau e prelungirea mea, e al meu…

al treilea conte: Sunteți în Franța!

petru: Deșteptule, știu că sunt în Franța. Încearcă să vezi mai departe de lungul nasului tău franțuzesc. Eu sunt creația lui Dumnezeu, fiul Lui iubit pe care l-a așezat pe pământul Lui. Deci pământul e al meu…

primul conte: Totuși, înălțimea voastră, vă atrag atenția că ne aflăm în Franța…

petru: Ești tu sigur că Dumnezeu te iubește pe tine, un francez, mai mult decât pe mine, un rus? Ești convins că Dumnezeu s-a chinuit să facă pământul ăsta frumos și bun pentru o stârpitură ca tine?

prima contesă: Înălțimea voastră…

petru: Tu ești frumoasă. Vrei să mă călărești? *(Nobilii se privesc încurcați.)*

al doilea conte *(încercând să glumească)*: Înălțimea voastră are un simț al umorului ieșit din comun… Ducele avea dreptate, sunteți un original.

al treilea conte: Aici, în Franța, obișnuim să ne exprimăm eufemistic… Știți, asta cere un antrenament special, o pregătire îndelungată. Am învățat încă din copilărie să facem curte doamnelor și vă asigur că nu e un lucru prea ușor… Folosim

expresii sofisticate, galante și spirituale care, în cele din urmă, înseamnă același lucru… N-aveți idee cât de importantă este forma în care te exprimi! Dacă te pricepi să folosești cuvintele, îți poți transmite intențiile cu precizia celor mai subtile nuanțe, fără să-i lași pe ceilalți să bănuiască ce gândești cu adevărat…

petru: La ce bun, prietene? La ce bun?

a treia contesă: E un joc, înălțimea voastră.

petru: Vă jucați cu vorbele?

primul conte: Ne jucăm, sire.

a doua contesă: E un joc fascinant.

al doilea conte: Aici se ascunde întreaga noastră cultură…

petru *(foarte serios)*: De ce vă jucați?

prima contesă: Pentru că ne plictisim.

conții și contesele *(cu oarecare tristețe)*: Ne plictisim.

petru: Vă plictisiți? De ce nu puneți mâna pe rindea, pe ciocan sau pe sabie?

al doilea conte: E obositor, înălțimea voastră.

al treilea conte: E degradant.

primul conte: Există în Franța destui care o pot face în locul nostru mult mai bine decât noi.

petru: Pe ăștia vreau eu să-i cunosc.

a treia contesă: Dar miros urât, sire…

petru: M-am obișnuit, iubito. Se spune că și eu put. E adevărat?

a treia contesă: Nu, nu-i adevărat.

prima contesă: Mirosiți frumos, sire.

primul conte: A vodcă.

petru: Vodca nu miroase. *(Dezamăgit:)* Nici măcar atâta lucru nu știți despre Rusia…

Petru rămâne îngândurat și trist. Intră Zotov cam șifonat. Petru se aruncă imediat la picioarele lui.

petru: Majestate! *(Îi sărută mâna.)* Vă prezint pe țarul Rusiei!

Petru le face semn nobililor să îngenuncheze. Buimăceală generală. În cele din urmă, conții și

contesele îngenunchează.

zotov: Azi nu acord audiențe și nu vând indulgențe. Ridicați-vă. *(Nobilii se ridică.)*

petru: Te văd cam turtit. Ce s-a întâmplat?

zotov: Am fost la bordel.

petru: Grozav! Ei, cum sunt fetițele? Frumoase?

zotov: Frumoase. Dar eu le prefer pe rusoaicele noastre.

petru: Lasă rusoaicele, Nikita, acum suntem în străinătate. Trebuie să descoperim ce are Franța mai bun, puțină schimbare nu strică… Ia spune, ce-a făcut la bordel prințul-papă?

zotov: Nimic, Pieter. Franțuzoaicele astea sunt lipsite de respect și de educație. Și-au bătut joc de mine.

petru: Au îndrăznit?

zotov: Da, Pieter. E trist. Femeile sunt rele. Mi-au zis că sunt pocit…

petru *(conților și conteselor)*: Auziți, nobili francezi, ce spun curvele voastre: prințul-papă și țarul Rusiei e pocit. Voi ce credeți?

zotov: Și cocoșat.

petru: E adevărat? *(Moment penibil de tăcere.)* Hai, spuneți, nu vă temeți de adevăr.

prima contesă: E frumos, sire.

petru: Cât de frumos?

prima contesă: Ca un soare.

petru *(după o clipă de tăcere în care pare să se gândească și îi lasă pe nobilii francezi să fiarbă în suc propriu)*: Mințiți! Nikita e o pocitanie!

zotov *(furios)*: Și tu ești un porc beat!

petru *(încântat)*: Iată un om curajos! *(Lui Zotov:)* La întoarcerea în Rusia vei primi ordinul Sfântului Andrei. *(Nobililor:)* Am să-l informez pe rege că e înconjurat de nobili lași și mincinoși… Dezgustător… Numai curvele spun adevărul, pe ele ar trebui să se bazeze regele Franței… Am să-l duc la curve.

al doilea conte: Regele e un copil, înălțimea voastră…

petru: Cu atât mai bine. Mă voi ocupa personal de educația lui.

Intră Jean.

jean *(îndreptându-se spre Petru)*: Sire… *(Petru îi face semn să se adreseze lui Zotov. Nedumerit, Jean se îndreaptă spre Zotov.)* Sire?… *(Zotov se strâmbă și scoate limba la Jean. Încurcat, Jean se întoarce spre Petru.)* Sire…

petru: Pe cine cauți?

jean: Pe țarul Rusiei, înălțimea voastră.

petru *(arătând spre Zotov)*: Iată-l pe țar!

jean: Dar… Mi s-a spus că țarul Rusiei e înalt, foarte înalt… Mi s-a spus că-l voi recunoaște imediat, e cel mai înalt bărbat.

petru: A intrat la apă. *(Nobilii pufnesc în râs. Jean se întoarce spre ei, vrea să afle cine e țarul Rusiei, dar conții și contesele nu se pot opri din râs. Jean e tot mai derutat.)*

jean *(scărpinându-se în cap)*: Așa o tâmpenie n-am mai auzit de când mama m-a făcut.

petru: E o tâmpenie? *(Se apropie foarte sever de Jean care a amuțit. Îl cercetează cu atenție. Brusc, se înveselește.)* Falca stângă e umflată. Ai probleme cu dinții, prietene… *(Scoate din buzunar un clește de dentist.)* Deschide gura.

jean: Nu, înălțimea voastră…

petru: Deschide gura când îți spun!

jean: Nu!

Petru îi apucă obrazul ca într-o menghină, îi deschide gura și îi scoate o măsea. Jean urlă de durere. Nobilii francezi privesc înmărmuriți întreaga scenă a extracției dentare.

petru *(arătându-i triumfător măseaua)*: Uite, prietene, aici se ascundea răul. Dacă nu ți-o scoteam la timp, infecția ajungea la cap și, într-o săptămână, te curățai. *(Jean face un gest de protest.)* N-am nevoie de bani. Eu operez gratis. *(Scoate un săculeț.)* A cincizeci și una măsea extrasă de cel mai mare dentist al Rusiei! *(Pune măseaua în săculeț.)*

jean *(adresându-se cu greu lui Petru)*: Sire…

zotov: Te ascult.

jean *(nedumerit, se îndreaptă spre Zotov; vorbește greu)*: Sire, am fost însărcinat de ducele d'Antin, superintendent al edificiilor regale…

zotov: Vorbește mai clar. Ce-ai de comunicat țarului?

jean: Ducele d'Antin, superintendentul edificiilor regale, m-a însărcinat să întreb pe înălțimea voastră dacă în apartamentele care au fost rezervate la Luvru pentru înălțimea voastră doriți perdele roz sau perdele mov… *(Petru și Zotov îl privesc foarte serios pe Jean, par să cugete adânc.)*

petru: Prietene, țarul Rusiei nu va dormi la Luvru. Țarului Rusiei îi place să construiască palate, nu să locuiască în ele. Anunță-l, te rog, pe excelența sa domnul duce d'Antin că țarul Rusiei a hotărât să doarmă la hotel.

conții și contesele: La hotel? *(Petru face semn că da.)*

primul conte: Nu se poate, înălțimea voastră.

prima contesă: Glumiți.

al treilea conte: A fost pregătit apartamentul reginei mamă. Urmează să dormiți în patul pe care doamna de Maintenon l-a comandat personal pentru rege…

a doua contesă: Sire, oricât ați fi de original, rangul vostru…

al doilea conte: Exagerați.

primul conte: Regele nu vă poate vizita la hotel. Nici regentul…

petru: Am vorbit limpede. La hotel!

al treilea conte: Bine, înălțimea voastră, dar asta ne dă tot programul peste cap. *(Scoate o hârtie.)* Uitați, s-a tipărit programul oficial al vizitei majestății voastre. Sunt trecute aici zilele și orele…

a treia contesă: Locurile pe care urmează să le vizitați, dineurile, recepțiile…

al doilea conte: Ne-am făcut și noi programul în funcție de programul majestății voastre…

a doua contesă: O să ratăm întâlnirile.

prima contesă: Nu vom mai avea timp să ne aranjăm, să ne fardăm, să ne coafăm… Nici toaletele noastre nu vor fi gata la timp… Totul va fi dat peste cap!

a treia contesă: Sire, avem și noi viața noastră mondenă…

petru: La ce vă folosesc toate astea decât ca să alungați plictiseala?… Ei bine, nu mai e nici un risc, cu mine nu vă plictisiți.

Nobilii încearcă să protesteze, se agită. Jean rămâne nemișcat în mijlocul scenei, neștiind ce să mai înțeleagă.

petru *(lui Jean)*: Du-te și anunță-l pe duce că țarul Rusiei va locui la hotel.

jean: La ce hotel? *(Petru privește spre Zotov.)*

zotov: La hotelul Lesdiguières.

jean: La hotelul Lesdiguières. Am înțeles, înălțimea voastră. Permiteți-mi să mă retrag.

petru: Du-te.

Jean face o reverență și iese.

primul conte: În cazul acesta, sire, vă rugăm să ne iertați, dar trebuie să ne schimbăm întreg programul…

prima contesă: Trebuie să anunțăm…

petru: Nu vă formalizați, puteți pleca. *(Conții și contesele dau să iasă.)*

zotov: Așa se pleacă în Franța dintr-o încăpere în care se află țarul Rusiei?

Conții și contesele privesc dezorientați spre Petru. Petru ridică neputincios din umeri. Conții și contesele se îndreaptă spre Zotov și fac o reverență în fața lui.

zotov: Hai, ștergeți-o!

Nobilii ies.

Petru și Zotov rămân singuri în scenă.

petru: Nikita, ai exagerat.

zotov: Cu ce-am exagerat?

petru: Suntem totuși la curtea regelui Franței…

zotov: Și ce-i cu asta? Regele Franței nu-i decât un copil. Curtenii lui niște măscărici.

petru: Așa e, Nikita, iubitule… Dar, vezi tu, mai există pe lumea asta și rațiuni de stat… Ne trebuie o alianță puternică împotriva Suediei și vrem să-i atragem pe francezi, care deocamdată sunt în relații suspect de bune cu englezii. Iar măgarii ăștia de englezi au făcut un singur lucru inteligent: mi-au oferit titlul de doctor honoris causa al Universității Oxford… Și, pe urmă, mai sunt și austriecii… Mi-e teamă că n-o să reușim niciodată să ne înțelegem cu ei… Politica, Nikita…

zotov: Politica o facem noi la Sankt Petersburg după cum avem chef.

petru: Ce știi tu despre politică?

zotov: La fel de multe ca tine, Petru.

petru: Ce vorbești? Cum adică la fel de multe ca mine?

zotov: Băiete, am fost la toate întâlnirile cu diplomații, la toate dineurile, la toate recepțiile. Tu m-ai așezat pe tron. Ba chiar am și semnat în locul tău… I-am ascultat cu atenție pe miniștri și pe ambasadori. Politica e un joc, Petruş̦ka.

petru: Un joc? Ce fel de joc?

zotov *(râde)*: La fel ca țintarul. Mai ții minte când te-am învățat să joci țintar? Aveai vreo zece ani. Țarina Natașa mi-a făcut cinstea să-mi încredințeze educația ta. M-am simțit flatat. Eu, un bețiv notoriu, profesorul țarului! Când am primit vestea, m-am îmbătat așa tare, că o zi întreagă n-am mai putut să mă ridic de pe jos. Pe urmă, când te-am văzut prima dată, nu prea știam ce să fac cu tine… Erai un băiat anormal de înalt și de nervos. Nici tu nu știai cum să te porți cu mine. Îți era mereu groază că nebuna aia de Sofia o să trimită pe un un căpitan de-al ei să te descăpățâneze. Mi s-a făcut milă de tine, Petruş̦ka, și, de milă ce-mi era, beam mai strașnic ca să uit… Trebuia să nu ne mai gândim la vaca aia scârboasă.

Așa am început lecțiile… Te-am învățat să scrii și să citești… Prost! Nici eu nu știu prea bine să scriu, fac greșeli de ortografie… *(Râde.)* Sunt cuvinte care habar n-am cum dracu' se scriu. Atunci am început să-ți spun povești despre războaiele noastre. Să știi că poveștile erau adevărate, taică-miu a luptat pe front… Dar și poveștile astea, în loc să te calmeze, mai rău te tulburau. Erai prea agitat, prea anxios. Toată ziua îți scărpinai ceafa, îți rodeai unghiile sau te scobeai cu degetele în nas. Am vrut să-ți găsesc o ocupație, Petrușka, să faci și tu ceva cu mâinile astea mari… Eh… și te-am învățat țintar! E bun țintarul, da-i cam simplu… Într-o bună zi, rușii ar trebui să se apuce de șah. Cred că jocul ăsta i-ar calma și i-ar ajuta să suporte mai ușor trecerea timpului. Vai, ce lung e timpul pe la noi, Petrușka!

petru *(tulburat, agățându-se de ideea șahului)*: Să-i învățăm șah!

zotov *(foarte calm)*: O să-i învățăm noi șah. E vreme și pentru asta… Deocamdată ne jucăm cu politica.

petru: Nikita! Dacă politica e un joc ca țintarul, atunci orice mujic poate face politică…

zotov: Așa e, băiete, oricine poate face politică. Învață repede jocul, la fel de repede cum ai învățat tu țintar… Totul e să ajungă la masa de joc mujicul…

petru: Atunci și tu… Și tu ai putea face politică…

zotov: Eu fac politică. Eu sunt deja la masa de joc.

petru: Cum așa?

zotov: Tu m-ai așezat, Petrușka.

petru: Am vrut să mă amuz. Mie-mi place foarte mult să râd, Nikita. Dacă n-aș râde, precis aș crăpa.

zotov: Și eu m-am amuzat grozav.

petru: Îți bați joc de mine?! Cum să te amuzi tu?… Ai înnebunit! Tu ești creația mea, Nikita.

Dacă eu n-aș râde de tine, tu n-ai exista!… *(Petru pufnește în râs, apoi devine serios, îngrijorat.)* Tu n-ai nici o putere. Hai, recunoaște că n-ai nici o putere. *(Zotov tace.)* Sigur că n-ai nici o putere. Dar te amuzi. E viața așa comică pentru tine?… Hai, spune, de ce te amuzi, prințe-papă?

zotov: Mă distrează să-mi bat joc de preoți.

petru: Și pe mine mă distrează…

zotov: Îi urăsc pe preoți.

petru *(râde)*: Și eu îi urăsc… *(Brusc devine foarte serios.)* Dar mi-e tare frică de Dumnezeu… Ție nu ți-e frică de Dumnezeu?

zotov: Nu mi-e frică, Petrușka.

petru: De ce nu ți-e frică?

zotov *(rămâne încurcat, între spaimă și glumă)*: Uite că nu mi-e frică… Pur și simplu nu mi-e frică… Nu mi-e frică.

petru *(devine tot mai amenințător)*: De ce? *(Se aruncă asupra lui. Vrea să-l sugrume.)* De ce?…

zotov *(abia reușind să vorbească)*: Pentru că Dumnezeu nu există!…

petru *(îi dă drumul)*: Dumnezeu nu există!… Îți dai seama ce-ai spus? Nikita! Îți dai seama?… *(Se privesc amândoi îngroziți.)* Nikita, eu am să te omor pe tine.

zotov (între groază și siguranță de sine): N-ai s-o faci… N-ai s-o faci, Petrușka… Eu sunt profesorul tău. Singurul tău profesor. Eu te-am învățat tot ce știi, eu și nu bandiții ăștia de europeni.

petru: Nikita!… *(Îl ia în brațe, îl sărută.)* Minți… *(Duios:)* Minți, Nikita… Am să te omor… Nikita, am să te omor…

Întuneric. Când scena e din nou luminată, decorul constă din câteva lăzi.

Intră Șaliapin și Smirnov.

Șaliapin: Blestemat oraș Parișul ăsta. Mi-am rupt cizmele căutându-l pe nenorocitul tău… pe Delamac…

smirnov: De la Manque, Ivan Semionâci! Și nu e un nenorocit, ci unul dintre cei mai importanți intelectuali francezi în viață. Un cinic! Iar orașul se cheamă Paris, de câte ori să-ți repet?

Șaliapin: Ascultă, Dimitri Alexeievici, cu toată pronunția ta franțuzească, ne-am rătăcit în satul ăsta uriaș de nu ne mai găsește nici fantoma lui Ivan cel Groaznic.

smirnov: Ce să fac eu dacă franțujii nu scriu nicăieri numele străzii? *(Scoate un plan al Parisului.)* Uite planul, Ivan Semionovici. E tipărit anul trecut și nu cred că între timp parizienii s-au pus pe demolat. Un plan foarte detaliat. *(Cercetează amândoi pla- nul.)* Orașul e împărțit în arondismente, iar arondismentele sunt colorate diferit… Totul e logic și rațional, dar să mă bată Dumnezeu dacă am habar unde ne aflăm…

Șaliapin: Dacă nu știi tu care vii în fiecare an la Pariș, de unde vrei să știu eu care m-am profilat pe Germania? *(Trist:)* De fapt, în ultimul an am făcut mai mult naveta între Petersburg și Moscova.

smirnov: Uite, privesc planul de la distanță și mi se pare superb, o operă de artă și ordine… Dar, dacă încerc să urmăresc liniile străzilor, nu mai pricep nimic. Și când mă gândesc că în Germania ta scrie la fiecare colț de stradă ce și cum, ți se indică tot ce vrei și ce nu vrei…

Șaliapin: Germania e ușor de transformat în gubernie, dar e ceva mai greu de cucerit. Cu Franța lucrurile stau pe dos…

smirnov: Parcă ziceai că n-are rost s-o cucerim.

Șaliapin: Doamne ferește s-o cucerim! Ar trebui să-mi cumpăr în fiecare zi câte o pereche de cizme. Ascultă, Dimitri Alexeievici, ce-i cu criminalul ăla cinic pe care-l căutăm?

smirnov: Nu-i criminal, Ivan Semionâci, e filozof.

Șaliapin: Cum adică filozof?

smirnov: Un om înțelept.

Șaliapin: Ce i-o fi trebuind țarului? E plină Rusia de oameni înțelepți… Ți-am spus eu, țarul s-a scrântit, săracu' de el…

smirnov *(alarmat, privește în stânga și-n dreapta)*: Fii atent! Ai grijă ce spui. Nu se știe niciodată… *(Secretos:)* Cred că e un mister la mijloc.

Șaliapin: Ascultă, Dimitri Alexeici, eu zic să lăsăm baltă și misterele și pe cinicu' ăsta. Hai să intrăm într-o cârciumă…

smirnov *(aspru)*: Ivan Semionovici Șaliapin, mă obligi să raportez superiorilor…

Șaliapin: Ssssst! Gata, am tăcut. N-am zis nici un cuvânt. Mergem unde vrei, numai să ajungem.

smirnov (mai privește o dată planul și indică o direcție): Eu zic s-o luăm pe-aici.

Ies.

Apare Olivier care stătuse ascuns după o ladă.

olivier: Spioni! I-am mirosit de la început… Au împânzit Parisul! Șaptezeci și nouă de ruși au venit aici împreună cu Petru și toți sunt spioni. Au început să răscolească orașul stradă cu stradă, casă cu casă. Parc-ar căuta o comoară… Noi stăm cu brațele încrucișate, iar ducele îmi vorbește de parfumuri. Se dau petreceri, explodează focuri de artificii, curg râuri de șampanie… Hmmm… Ce dracu' or fi căutând rușii? Ah, dac-aș înțelege păsărească lor!… Dumnezeule! Ce limbă! Când vorbesc, parc-ar râgâi și ar scuipa în același timp. Cum să-nveți așa o bolboroseală? La urma urmei, nici nu-i nevoie… Au venit să ne spioneze și uite că s-au rătăcit. *(Râde.)* Stăteau în mână cu planul rațional și absolut al Parisului, ediția 1716 revizuită de Consiliul Municipal și aprobată de Comitetul Național pentru Gândire Vizuală… Stăteau cu planul Parisului în față și habar n-aveau pe unde s-o ia. Nu parfumurile, brânza sau vinul sunt salvarea Franței, ci rațiunea. Ascultați-mă pe mine, Franța va domina lumea numai și numai prin raționalism. Nimeni nu va mai înțelege nimic.

Iese.

Sala de ședințe a Academiei Franceze. Pe scenă sunt răspândite instrumente de măsură și aparate științifice. Patru academicieni stau în jurul mesei și discută foarte politicos, uneori călduros, aproape familiar.

primul academician: Dar tocmai aceasta este problema, stimați colegi academicieni: cum putem stabili fără dubii dacă un lucru este adevărat sau fals?

al doilea academician: Foarte simplu. Dacă e adevărat înseamnă că e adevărat, dacă e fals înseamnă că e fals.

al treilea academician: Nu, nu, în felul ăsta ajungem exact de unde am plecat. E un cerc vicios.

al patrulea academician: Îți repet, Basile, îți repet pentru a mia oară. Dacă e clar și evident, atunci e adevărat.

Intră Petru fără să fie observat de academicieni.

primul academician: Vincent… Vincent… Pentru mine nimic nu e nici clar și nici evident.

al doilea academician: Nimic?

al treilea academician *(fără pic de răutate)*: Pentru că ai avut meningită în copilărie.

primul academician *(recunoscându-și vina, conciliant)*: Orice boală e o experiență care te îmbogățește, o călătorie prin tine însuți. Dar nu despre bolile mele e vorba, ci despre adevăr. Eu vă întreb ce înseamnă clar și evident. *(Toți patru rămân pentru un moment adânciți în gânduri.)*

al patrulea academician: Asta nu se poate exprima în cuvinte. E clar ce e evident și e evident ce e clar.

primul academician: Vezi, Basile? Vezi cum ne încurcăm în cuvinte?… Observă, te rog, că, pentru a spune „clar și evident”, tu trebuie să posezi deja anumite cunoștințe despre tine însuți… Și, pentru a le căpăta, ești obligat să apelezi la psihologie, n-ai ce face. Din clipa în care ai pronunțat „clar și evident”, gata, ai și devenit psiholog… *(Petru dă*

semne de nerăbdare.) Pe de altă parte, psihologia fiind o știință, iar toate științele descriind aceeași lume rațională, cognoscibilă în esența ei numai pe cale filozofică, rezultă că psihologia trebuie cu necesitate să se întemeieze pe filozofie. Vedeți, aici se află întreaga dificultate. Eu vă întreb: ce așezăm înainte, filozofia sau psihologia?

al doilea academician: Teologia!

al treilea academician: Taci din gură, Grégoire. *(Cu multă duioșie:)* Te-ai ramolit, băiete. *(Primului academician:)* Păi ăsta-i tocmai cercul vicios despre care vorbeam adineauri.

al patrulea academician: Stai, stai, Gustave, să nu complicăm inutil lucrurile. Există totuși certitudini matematice elementare. *(Scoate un creion din buzunar.)* Iată un creion. Îl vede toată lumea? Ei bine, câte creioane sunt aici?

Petru se apropie brusc. Îi smulge creionul și îl rupe.

petru: Două! *(Pufnește în râs.)*

academicienii: Înălțimea voastră! *(Îngenunchează.)*

petru: Ridicați-vă. Vă rog. Ușa era deschisă și mi-am permis să intru. Iertați-mă dacă v-am deranjat.

al treilea academician: Dar nu ne deranjați deloc. Discuțiile noastre n-au dus, nu duc și nu vor duce niciodată nicăieri.

petru: Știți, am intrat din curiozitate… De mult vroiam să vă fac o vizită. Simțeam nevoia să văd cu ochii mei în ce stadiu a ajuns știința.

primul academician: Se spune că sunteți un suveran luminat, că vă pricepeți la știință…

petru: Mă flatați. De priceput nu mă prea pricep, dar e adevărat că știința mă atrage. Curiozitatea… E și asta o meserie… La fel ca trasul cu urechea, la fel ca bătutul cuielor… Ah, câte meserii interesante și frumoase sunt pe lume! Să tot trăiești și să apuci să le practici pe toate! Știați că am paisprezece meserii?

al treilea academician: Paisprezece?!

al doilea academician: Cum ați reușit să învățați atât de mult? Eu mă chinui cu calculul diferențial încă de la inventarea lui.

petru: Pasiunea, stimați academicieni, numai pasiunea… Vouă vă place ce faceți?

al patrulea academician: N-o facem pentru noi, înălțimea voastră, o facem pentru Franța.

petru: Și vă place Franța?

al treilea academician: Da, sire, ne place.

petru: Ați călătorit prin străinătate?

al treilea academician: Nu, dar n-avem nevoie. I-am adus pe toți intelectualii importanți în Franța. La Paris e mare aglomerație…

petru: Dacă nu cunoașteți lumea, cum puteți spune că vă place Franța?

primul academician *(râzând)*: Sire, noi suntem ocupați cu munca noastră, n-avem timp să umblăm prin lume, dar există călători de meserie care își notează cu precizie impresiile. De altfel, la noi se editează un număr impresionant de atlase și cărți de călătorie…

petru: Așa deci… Ideea asta îmi place, am să mi-o notez. *(Scoate un carnet și notează.)* Străinătate… Călători de meserie… Acasă… Atlase… Impresii… *(Zâmbește cu simplitate.)* Am venit la dumneavoastră să învăț câte ceva. Niciodată nu ești prea bătrân ca să înveți.

al patrulea academician: Ați spus un lucru înțelept, sire.

petru: Vă rog, nu vă sinchisiți de prezența mea, vedeți-vă de treabă. Continuați să discutați, era foarte interesant. Eu am să mă plimb pe-aici, dacă îmi permiteți să mă uit… *(Arată spre aparate.)*

primul academician: Desigur, înălțimea voastră, simțiți-vă ca acasă.

Petru cercetează aparatele, academicienii îl privesc mirați pe țar și nu îndrăznesc să scoată o vorbă. Agasat de tăcerea lor, Petru se întoarce spre academicieni nemulțumit că nu-și continuă

discuția. Primul academician face un semn celorlalți să se poarte cât mai degajat. În timp ce vorbesc, academicienii trag cu coada ochiului spre Petru, iar stinghereala persistă.

primul academician: Eu vă întreb: ce așezăm înainte, filozofia sau psihologia?…

al patrulea academician: Iar eu îți spun că numai matematica ne poate garanta certitudinea evidenței…

petru *(examinând un aparat)*: Ce-i asta?

Ușurați că nu mai trebuie să continue farsa, academicienii îl înconjoară pe Petru.

al treilea academician: Un barometru, înălțimea voastră.

petru: La ce folosește?

al treilea academician: Măsoară presiunea, înălțimea voastră.

petru: Presiunea… presiunea… *(Se îndreaptă spre alt aparat.)* Și ăsta?

al treilea academician: Un termometru… Pentru temperatură.

petru: Temperatură… temperatură… *(Ajunge la alt aparat.)* Dar ăsta?

al doilea academician: Un anemometru.

petru: Anemometru? Ce nume frumos!

primul academician: Măsoară viteza vântului, sire.

petru: Vântul… Prieteni, totul se măsoară pe lumea asta?

al treilea academician: Totul, luminăția voastră.

petru: Chiar totul? *(Academicienii îi fac semn că da.)* Dar sufletul omului puteți să-l măsurați în vreun fel?

primul academician: Putem, sire.

petru: Puteți? Cum?

primul academician: Așezăm un muribund pe cântar și, exact în clipa morții, se pare că trupul lui se ușurează.

petru: Extraordinar!

primul academician: Numai că, vedeți dumneavoastră, greutatea sufletului e extrem de mică. Pentru a putea face o comunicare științifică riguroasă, ne trebuie un cântar mai fin, cu cel pe care-l avem deocamdată, rezultatul e incert…

petru: Aveți nevoie de bani.

al treilea academician: Așa e, sire.

petru: Am să vorbesc eu cu regele să vă dea bani. Până și voi aveți nevoie de bani… *(Ajunge în fața lunetei.)* Ce-i asta?

al patrulea academician: O lunetă, înălțimea voastră. Apropie infinitul… Prin lunetă privim cerul înstelat, luna, soarele…

primul academician: Cu luneta asta am descoperit petele din soare.

petru *(îngrozit)*: Soarele e pătat? *(Academicienii îi fac semn că da.)* Sunteți siguri?

al treilea academician: Există pete pe soare, sire. Le-am văzut cu ochii mei. Vreți să vă uitați?

petru *(tulburat)*: Nu, lasă-mă…

al patrulea academician: Nu vă e bine? Să chem un medic?

petru: Nu, nu-i nevoie. Mă simt mai bine. Cred că mi-a făcut rău vodca… *(Scuzându-se:)* Beau prea mult. *(Dă peste un teanc de hârtii.)* Cu hârtiile astea ce Dumnezeu mai e?

al doilea academician: E dicționarul!

petru: Dicționarul?

primul academician: Dicționarul, sire. Lucrarea noastră de căpătâi. Chintesența științei universale!

petru: Ce-i aia dicționar?

al doilea academician: Trecem în cartea asta toate cuvintele și le explicăm în detaliu.

petru: Toate cuvintele?

al doilea academician: Absolut toate cuvintele.

petru: Și cum le explicați?

al patrulea academician: Prin cuvinte.

petru: Alte cuvinte… Și astea tot în dicționar se găsesc?

al doilea academician: Da. V-am spus, sire, în dicționar sunt absolut toate cuvintele.

petru: Stați, stați puțin, simt că amețesc. Adică altele sunt, de fapt, aceleași…

primul academician *(recunoscând cu tristețe)*: Așa e, înălțimea voastră.

petru: Atunci cuvintele nu sunt bune de nimic! Prieteni, n-avem nevoie de cuvinte!

al doilea academician *(încercând să-l îmbuneze)*: Tot aici, în dicționar, sunt trecute și personalitățile ilustre din toate domeniile: politică, știință, artă, literatură, filozofie…

petru: Vă interesează oamenii celebri?

al patrulea academician: Exact, sire. Și înălțimea voastră e trecută în dicționar.

al treilea academician: Vi s-a rezervat o pagină întreagă!

petru: Mă bucur. Ce scrie despre mine?

al doilea academician: Sunt consemnate succesele militare, reformele economice, construcția Petersburgului… Numai lucruri bune, sire. Scrie că sunteți un monarh modern, iubitor al științelor și artelor…

petru: Lasă, lasă, cunosc toate astea… Dar, spuneți-mi, despre Pierre de la Manque ce scrie? *(Academicienii înlemnesc.)* Ce scrie despre el?

primul academician: Nimic.

petru: Nimic?

al doilea academician: Am considerat, de comun acord cu colegii mei, că Pierre de la Manque nu este o personalitate importantă.

petru: Nu e?

al treilea academician: Nu, nu e, sire. Pierre de la Manque e un cinic. Doarme pe sub podurile Senei, scotocește prin gunoaie după o chiflă sau un ciolan cu resturi de zgârci, e jegos, umblă îmbrăcat ca vai de lume…

al patrulea academician: Și, când se întâmplă să publice vreo carte, nici nu se gândește s-o trimită criticilor literari sau să dea autografe.

al treilea academician: Pică pe nepusă masă pe capul editorilor, le trântește în brațe manuscrisele lui soioase și, când e vorba să fie lansată cartea, dispare în ceață…

al doilea academician: Din cauza asta nu-l bagă nimeni în seamă.

primul academician: Și, la urma urmei, cinismul e un curent filozofic mort de două mii de ani. Era de la început ceva putred cu cinicii ăștia, prea se mândreau cu propria lor mizerie. Căzuseră în exhibiționism. Știți, sire, Antistene, un grec care a trăit cu patru secole înainte de Cristos, umbla mereu cu o manta găurită numai ca să atragă atenția. De altfel, Socrate i-a dat o replică usturătoare. Într-o bună zi, i-a zis lui Antistene: „Văd prin gaura mantalei tale toată vanitatea ta”.

al patrulea academician: „Toată vanitatea ta!”

al treilea academician: Minunat! Minunat răspuns!

al doilea academician: S-a terminat cu cinicii, Pierre de la Manque e un tip anacronic.

petru: Ciudat. Leibniz mi-a spus că e cel mai original filozof contemporan.

al patrulea academician: Dacă vă luați după Leibniz…

petru: Leibniz a fost consilierul meu intim. Anul trecut s-a curățat, Dumnezeu să-l ierte.

al doilea academician: Nu trebuie să le dați credit nemților. Nu se pricep la filozofie.

petru: Deci spuneți că nu merită să stai de vorbă cu Pierre de la Manque?

primul academician: În nici un caz!

petru: Ciudat. Foarte ciudat.

Petru pare absent. Academicienii se învârt în jurul lui, dar nu îndrăznesc să-l tulbure. Țarul mai cercetează încă o dată pe rând aparatele, se apropie cu teamă de lunetă, ezită, ia luneta și privește prin ea. Intră ducele.

ducele: Dragi prieteni… *(Îl vede pe țar.)* Sire… *(Petru nu reacționează, continuă să se uite prin*

lunetă; ducele îi întreabă prin gesturi pe academicieni ce se întâmplă cu țarul, iar academicienii îi răspund tot prin gesturi.) Prieteni… *(Îi ia deoparte pe academicieni.)* Trebuie să eliberați sala de ședințe a Academiei pentru delegația rusă.

primul academician: Nu se poate!

ducele: Rechiziționez sala.

al doilea academician: Vă bateți joc de noi!

ducele: E în joc onoarea Franței.

al trEilea academician: Cred că nu vă dați seama ce ne cereți.

ducele *(supărat)*: Dacă mă luați așa… Ascultați-mă cu atenție, am și alte metode… Pot aranja să vi se taie toate subvențiile pe 1718.

al patrulea academician: Asta se numește șantaj!

ducele: Spuneți-i cum vreți. În două minute strângeți toate instrumentele și părăsiți sala!

primul academician *(în surdină)*: Ce ticălos!

ducele: Haideți, haideți, și așa nu faceți nimic toată ziua.

al treilea academician *(în surdină)*: Imbecilul!

ducele: Trăiți pe banii statului și vă certați de dimineața până seara pe niște cuvinte amărâte… Gata! N-are rost s-o lungim, vă mutați imediat cu toate catrafusele în sala Academiei de Epigrafie. Aveți acolo destul loc să vă certați… La treabă, domnilor academicieni!

Academicienii strâng aparatele, scaunele, masa și le duc în culise, iar ducele supraveghează mutarea. Rămâne doar Petru, așezat pe scaun, privind prin lunetă. Academicienii îi arată ducelui prin gesturi că nu-l pot deranja pe țar. Ies cu toții. Petru rămâne singur.

petru: Până și soarele, prietenul meu din depărtări… Până și soarele are pete… *(Ia luneta de la ochi.)* Ah! *(Privește speriat de jur-împrejur.)* Doamne!… E prea mult spațiu!… E prea gol spațiul!… Ahhhh! *(Întuneric.)*

Scena, slab luminată, e pustie, cu excepția scaunului pe care stătuse Petru, iar acum stă Zotov.

vocea lui olivier: Sire, sire, unde sunteți, sire? *(Intră Olivier.)*

olivier: De ce stați pe întuneric?

zotov: Îmi place întunericul.

olivier: Înălțimea voastră e invitată la petrecere. Toată curtea regală s-a adunat. Regentul urmează să sosească dintr-o clipă într-alta. Haideți la petrecere.

zotov: De cincizeci de ani tot petrec. Am obosit, Olivier.

olivier: Trebuie să veniți. Pentru Franța… Pentru Rusia…

zotov: Pentru Rusia…

olivier: Patria înălțimii voastre.

zotov: Patria mea e departe.

olivier: Rusia e-n sufletul fiecărui rus, chiar dacă, în loc să stea la el acasă, se plimbă prin Olanda sau prin Franța. Vă iubiți țara.

zotov: Uită-te la mine, Olivier… De dragul Rusiei am acceptat să devin bufon. Dar nu cred că mai pot face mare lucru pentru ea. Am îmbătrânit…

olivier: Sunteți cel mai activ din întreaga delegație rusă.

zotov: Încerc să-mi fac meseria, iar meseria asta mă obosește îngrozitor… Spune-mi, Olivier, tu mai găsești timp și energie să faci și altceva decât meseria ta de intendent?

olivier: Da, sire, în timpul liber mă ocup cu studiul matematicilor abstracte.

zotov: Matematică?! Vai ce slab eram la matematică! Noroc că la noi, în Rusia, n-ai nevoie decât să știi să numeri până la zece milioane.

olivier: Numărătoarea face parte din matematicile concrete, la numărătoare nu mă prea pricep… V-am spus, eu mai mult cu matematicile abstracte…

zotov: Ce-s alea?

olivier: Matematicile abstracte încearcă să răspundă la trei întrebări esențiale. Unu: Din ce cauză numărăm? Doi: Cum e posibil să numărăm? Trei: În ce fel numărăm?

zotov: Olivier, tu ai putea ajunge academician!

olivier *(râde)*: Sire, la noi în țară sunt foarte mulți matematicieni… Și în Academie se pătrunde greu, trebuie să moară un academician.

zotov: Încearcă să otrăvești unul… Ah, Olivier, cred că nici eu nu mai am mult de trăit, dacă aș fi academician, ți-aș lăsa locul meu…

olivier: Nu mai spuneți prostii, înălțimea voastră. Haideți mai bine la petrecere. Regentul trebuie să fi sosit deja. Avem șampanie și stridii. O să vă placă. *(Foarte puțin convins, Zotov se ridică de pe scaun și îl urmează pe Olivier.)* Avem și fazani. Cofetarii au pregătit un tort uriaș, un tort de ciocolată… Vă place ciocolata?

zotov: Nu suport dulciurile, Olivier.

Ies.

Din sală, se îndreaptă spre scenă Șaliapin și Smirnov.

Șaliapin: Ce mizerie! Unde ești, Dimitri Alexeievici?

smirnov: Aici. Am căzut în groapă.

Șaliapin: Dă-mi mâna. *(Îl ajută să se ridice.)*

smirnov: Dacă ar fi la Amsterdam asemenea gropi, olandezii l-ar spânzura pe primar în piața din fața primăriei.

Șaliapin: Hai să mergem, Dimitri Alexeievici. Nu-mi plac străzile astea.

smirnov: Unde-i planul? *(Caută în buzunare.)* Am pierdut planul!

Șaliapin: Dă-l dracului de plan! Hai s-o ștergem mai repede de-aici. *(Ajung pe scenă.)* Ei, te-ai convins? Nu-i nici un cinic în… *(Se străduiește să pronunțe corect:)* Paris. *(Se trântește pe jos.)*

smirnov: Nu mai știu ce să zic, Ivan Semionâci. *(Se trântește și el pe jos.)*

Șaliapin: Vodcă mai ai?

smirnov (scoate sticla): S-a terminat vodca.

Șaliapin: Oh, Dumnezeule!

smirnov: Se zice că rusul se descurcă în orice împrejurare, oricât ar fi ea de imposibilă. Se zice că acolo unde zece nemți dau greș, reușește un singur rus… Iar noi suntem doi.

Șaliapin: Nu te lua după proverbe, Dimitri Alexeievici. Proverbele au zăpăcit poporul rus. De când am dat cu ochii de realitatea vieții noastre sociale… știi, în timpul navetelor dintre Petersburg și Moscova… mi-am dat seama că înțelepciunea noastră populară nu-i decât prostie. Dar tu ai umblat prea mult în străinătate, săracu' de tine, ai pierdut contactul cu țara, de aia te agăți de proverbe… Hai, nu fi trist, Dimitri Alexeici, există pe lume și nenorociri mai mari decât să pierzi un cinic…

smirnov: E ordinul țarului, Ivan Semionovici.

Șaliapin: Petru azi dă ordinul și mâine, după ce bea o găleată de vodcă, nu-și mai amintește nici cine e Delamac al tău.

smirnov: Parcă l-a înghițit pământul.

Șaliapin: Doar n-ai vrea să fabricăm aici, pe loc, un cinic… *(Se ridică, face câțiva pași.)* Ce-mi văd ochii, scumpe prieten! O cârciumă! Aveai dreptate când ziceai că rusul se descurcă. Sus! *(Îl ridică pe Smirnov.)* Tot bătrâna noastră înțelepciune populară, fir-ar ea să fie… Hai la cârciumă, Dimitri Alexeievici, că pe urmă găsim noi drumul… Îți garantez!

Ies.

Camera lui Petru. Un pat mare, o masă, două scaune, un dulap.

vocea lui petru: Intră, te rog. *(Intră Coco. Privește în stânga și-n dreapta, cercetează camera.)* Simte-te ca la tine acasă.

coco: Să știi că mă simt ca acasă. Am mai fost în camera asta de hotel de cel puțin o sută de ori. Dar

au schimbat perdelele, au pus perdele mov. Pot să jur că săptămâna trecută aici erau perdele roz.

vocea lui petru: Tu cum preferi, roz sau mov?

coco *(plictisită)*: Mi-e indiferent. Numai negre să nu fie.

vocea lui petru: Nu-ți place negrul?

coco: Mă deprimă.

vocea lui petru: Ți-ar sta bine îmbrăcată în negru.

coco: Îmi stă bine oricum. *(Încheie inspecția camerei plimbându-și degetele pe suprafața mesei.)* Camerista a șters praful. Mare minune! *(Se trântește în pat.)*

vocea lui petru: Îți place curățenia?

coco: Eu sunt o femeie curată, ce-ți închipui?!…

Intră Petru.

petru: Ridică-te, vreau să te văd mai bine. *(Coco se ridică plictisită.)* Ești frumoasă.

coco: Mi s-a mai spus. Când nu mă iau la bătaie, toți îmi zic că sunt a naibii de frumoasă. *(Îl privește cu neîncredere.)* Tu ești violent? Ești cumva sado-masochist?

petru: Nu, prințesa mea, eu am un suflet bun.

coco: Mă rog, fiecare își închipuie despre el…

petru: Cum te cheamă?

coco: Coco.

petru: Coco! Ăsta-i nume de papagal. *(Râde. Coco face o figură acră.)* Să nu-mi zici că te-au botezat Coco.

coco: Bineînțeles că nu. Așa mi-a spus măgarul ăla de conte care…

petru: Cum te cheamă de fapt?

coco: Ce-ți pasă?

petru *(indiferent)*: Dacă nu vrei să-mi spui, nu-mi spune.

coco: Mă cheamă Elisabeth. Elisabeth Delmont.

petru: Ești frumoasă, Elisabeth.

coco: Hai mai bine să trecem la treabă, sunt destui clienți care mă așteaptă. Dacă o lungesc așa cu fiecare, ajung la sapă de lemn.

petru: Noaptea asta, eu sunt singurul tău client, prințeso.

coco: Ce vorbești! Ai tu atâția bani cât să mă ții o noapte întreagă? (*Petru îi face semn că da.)* Ești bogat?

petru: Destul de bogat.

coco: Ești străin, nu-i așa?… Străinii au bani.

petru: Sunt rus.

coco: Aoleu! S-a umplut orașul de ruși. Mănâncă și beau de sting. Au făcut praf toate cârciumile din Paris. Promite-mi că n-ai să te îmbeți. Promite-mi…

petru: Îți promit că n-am să pun nici un strop de alcool în gură.

coco: Drăguț din partea ta. Știu că pentru voi, rușii, e tare greu să vă abțineți de la băutură… Beți în neștire și pe urmă spargeți tot ce vă pică în mână și vă luați la bătaie până vă umpleți de sânge…

petru: Îți dau cuvântul de onoare.

coco: Ești nobil?

petru *(cu simplitate)*: Sunt Petru I, țarul Rusiei.

coco *(uluită)*: Petru? Doamne! Petru! *(Se aruncă în brațele lui.)* Petru, dac-ai ști de când vroiam să te cunosc… Câte nu se spun despre tine! Petru! *(Îl sărută.)* Mi-a povestit și Fanny… O știi pe Fanny… *(Petru e încurcat.)* Fanny cu care ai fost alaltăieri…

petru: Blondă?

coco: Brunetă.

petru: N-o mai țin minte.

coco: Petru! Fanny mi-a zis că ești cel mai grozav bărbat pe care l-a cunoscut vreodată… Și Fanny are mai multă experiență decât mine…

petru: Exagerează. O fi fost impresionată pentru că sunt țar.

coco: Nu, Petru. N-am mai văzut-o pe Fanny atât de… atât de entuziasmată… Nici un alt bărbat nu i-a făcut o impresie așa puternică. *(Îl privește încântată.)* Dac-ai ști cât mi-am dorit să

te-ntâlnesc… Noaptea trecută te-am visat… și acum două nopți… Deși nu te văzusem niciodată. Dar în realitate ești mai frumos decât în vis. Petru… *(Îl sărută.)*

petru: Prințesă…

coco: Ah, Petru, nu mă mai satur să te privesc. Ești atât de puternic! Petru!…

petru: La ordinele tale, prințesă.

coco *(neîncrezătoare)*: La ordinele mele? Tu…

petru: Sunt gata să-ți îndeplinesc orice dorință.

coco: Atunci… Cucerește Franța!

petru *(pufnind în râs)*: Să cuceresc Franța?

coco: E ușor, dragul meu. Francezii sunt incapabili să se apere, nu se pricep la război. *(Petru o privește drept în ochi.)* E simplu.

petru: De ce să cuceresc Franța?

coco: Pentru că așa îți ordon eu!

petru: Dar tu ești franțuzoaică, Elisabeth.

coco: Eu țin cu rușii, Petru.

petru: Adică îți trădezi țara?

coco: Trădez… Vrei să mă sperii? De ce spui vorbe mari? *(Îl mângâie.)* Băiat mic și prost… Nu trădez nimic. Încerc doar să nu mă trădez pe mine. Hai, dragule, e un fleac… Tu ești curajos…

petru: Sunt laș, Elisabeth.

coco *(râde, îl sărută)*: Ah, Petru! Ești rău cu mine, micul meu Petru. *(Devine serioasă.)* Te așteptam. Am nevoie de tine. Cucerește Franța și fă din mine o femeie adevărată.

petru: Și eu am nevoie de tine. Vino cu mine în Rusia.

coco: Rusia e departe, Petru. Franța e mult mai aproape de Paris.

petru: Vino cu mine și te iau de nevastă.

coco: Petru! Fanny mi-a zis că ești căsătorit. Ce-o să zică papa?

petru: Prințul-papă ne va binecuvânta. E sută la sută de partea mea. Știi, de la el am învățat o groază de povești și scamatorii…

coco: Bine, dar Rusia are deja o țarină.

petru: A avut multe țarine. Pe Evdokia, prima mea soție, am trimis-o la mânăstire, am s-o trimit și pe Ekaterina. Mânăstirea e un loc foarte sigur, am impresia că țarinelor le place…

coco: Glumești, Petru…

Intră Pierre de la Manque. Ține în mână o spadă veche și ruginită și e îmbrăcat ca un cerșetor.

coco *(îngrozită)*: Pierre!

pierre *(amenințându-l pe Petru cu spada)*: Jos labele de pe ea, porcule!

petru: Ce-i asta? Ce se întâmplă?

pierre: Ți-am spus! Jos labele de pe Coco!

petru *(strigă spre culise)*: Ivan! Dimitri! *(E din ce în ce mai speriat, umblă ca bezmeticul pe scenă.)* Ivan! Dimitri! Pe unde dracului umblați? Doamne, iar v-ați îmbătat! Ivan! Dimitri!… Popor blestemat! *(Se apropie de pat.)*

pierre: Nu te apropia de ea!

petru: Ce se întâmplă, Dumnezeule? Sunt în camera mea! În camera mea! Fac ce vreau!

pierre: Nu te apropia! *(Pierre plimbă vârful spadei pe trupul lui Petru.)*

petru: Elisabeth! Cine-i nebunul ăsta?

coco *(lui Petru)*: Un prieten. *(Lui Pierre:)* Hai, Pierre, calmează-te.

pierre *(cercetându-l imperturbabil pe Petru care e paralizat de spaimă)*: Ce mascul ți-ai găsit și tu, Coco!

coco: Îți place?

pierre: Hmmm… Cam mare.

coco: E foarte puternic. A fost și cu Fanny… Pierre! Potolește-te! Știi cine e omul ăsta? *(Pierre face semn că nu-l interesează.)* E țarul Rusiei!

pierre: Să fie sănătos.

coco: Țarul Rusiei, Pierre! E un bărbat foarte important.

pierre: Pentru tine toți bărbații sunt importanți.

coco: Pierre, să nu-mi spui că ești gelos…

pierre: Gelos? *(Zâmbește glacial.)* Coco, tu știi că de patru ani îi urmăresc pe toți nefericiții care te agață și cu care te culci. N-am făcut niciodată scandal și nu țin minte să mă fi răzbunat.

coco: Ești un băiat bun, Pierre…

pierre: Altfel, trebuia să fi ucis o treime din populația bărbătească a Parisului… Asta ca să nu-i mai pun la socoteală pe turiști.

coco: Ești cel mai cuminte băiat…

pierre: M-am mulțumit să-i privesc.

coco: Ce idei ai și tu!…

pierre: Am cunoscut oamenii prin tine. M-ai ajutat mult, iubito.

coco: Acum lasă-l, te rog…

pierre *(continuând să-l cerceteze pe Petru cu vârful spadei)*: Omul ăsta nu-mi place. De ce-ai acceptat să mergi cu el?

coco: Pierre…

pierre: Mă dezamăgești. Înainte parcă mai alegeai și tu… Acum accepți pe oricine. Coco… Privește cu atenție. *(Îl examinează pe Petru ca un medic care pune diagnosticul.)* Tu n-ai văzut ce ochi de șobolan are? Fetițo, ai uitat chiar tot ce te-am învățat? Sprâncenele astea sunt de obsedat, un obsedat periculos, ascultă-mă pe mine. În rest… Hmmm… Nas de complexat. Buze de paranoic. Bărbie de maniac. *(Îi scoate peruca.)* Și urechile… Îngrozitor! Privește, Coco! Urechi diforme de trădător înnăscut! Hai, iubito, uită-te la el… Admiră-ți masculul! Laș, ambițios, vanitos, apucat… Asta n-ar fi prea grav, dar mai e ceva… n-am întâlnit la nimeni până acum… e ceva ce-mi scapă…

coco: Lasă-l, Pierre!

pierre: Tu vrei să te împerechezi cu un șobolan uriaș! *(Lui Petru:)* Mă întâlnesc destul de des cu șobolanii pe cheiurile Senei. Ultima ființă pe care a atins-o vârful spadei mele înainte să te sărute pe tine a fost un guzgan gras pe care l-am surprins furișându-se printre gunoaiele aruncate de

zarzavagii. *(Lui Coco:)* Cine zici că e? Regele Poloniei?

coco: Nu, Pierre, țarul Rusiei.

pierre: Ah, Rusia e o țară bolnăvicios de mare… Coco, bolnavul tău plesnește de sănătate… Știi, întotdeauna am susținut că nimic nu e mai sănătos decât boala. Au microbii ăștia o vitalitate… Mai ales când vin de la răsărit. Dacă ne-am transforma cu toții în microbi, specia umană ar avea o șansă să supraviețuiască… Ar trebui să încetăm să ne mai spălăm și să devenim mult mai pragmatici. Cu spălatul se rezolvă, dar, decât să-i ceri unui franțuz să fie pragmatic, mai bine îl obligi să meargă în mâini și să mănânce cu picioarele. *(Lui Petru:)* Ce cauți aici? Dacă ai venit să ne infectezi, îți faci iluzii, probabil că nu cunoști istoria Franței.

coco: Lasă-l, Pierre, pentru numele lui Dumnezeu, nu-ți pune mintea cu țarul Rusiei, tu ești filozof.

petru: Filozof?

coco: Petru, îți prezint pe prietenul meu Pierre de la Manque, filozof cinic.

petru: Pierre de la Manque! *(Se aruncă la picioarele lui Pierre.)*

coco: Ce-i cu tine, Petru? Ești țarul Rusiei!

petru: Pierre de la Manque! Pentru tine am venit la Paris.

pierre: Nu merita atâta oboseală.

petru: Pierre, am vrut să te cunosc, am vrut să stau de vorbă cu tine. Mi-am trimis spionii în tot Parisul să te caute.

pierre: I-ai trimis și la cimitir?

petru: Nu, nu mi-a trecut prin minte… Acolo?…

pierre: Săptămâna asta locuiesc în cimitirul Père Lachaise. Am cripta mea… Cam mucegăită, ce-i drept… De trei secole a rămas în paragină. A aparținut ramurii normande a familiei d'Avigny care, din păcate, s-a stins, așa că am primit moștenire de la ei un reumatism rebel. *(Își freacă umărul.)*

petru: Ți-am citit cărțile.

pierre *(punând sabia în teacă)*: Le-ai citit? *(Devine mai binevoitor.)* Să știi că te numeri printre extrem de puținii mei cititori. Ești un caz rarisim… Oricum, nu merită. Le-am scris numai pentru că mă plictiseam îngrozitor. Trebuia să fac și altceva decât să-mi bat joc de academicieni, să-i urmăresc pe amanții lui Coco, să omor șobolani pe cheiurile Senei și să mă joc cu craniile istorice din cimitir. De la craniile astea am învățat eu istoria Franței, nu-ți închipui ce frumos știu să povestească… La voi în țară sunt multe cranii?

petru: Oho!

pierre: Încearcă și tu să stai de vorbă cu ele.

petru: Am încercat. La noi craniilor le e frică să vorbească, au căzut într-o mutenie care mă îngrijorează.

pierre: Asta pentru că aristocrația voastră e prea tânără și insuficient de cultivată. Nu a deprins arta conversației… Ce să-ți fac, voi n-ați căpătat încă sentimentul istoriei. Mi-e teamă că trebuie să mai aștepți vreo cinci secole.

petru: N-am răbdare să aștept. De asta am venit la Paris să mă sfătuiesc cu tine. Ia loc, Pierre. *(Îl invită să se așeze la masă.)* Bei o vodcă? *(Pierre îi face semn că bea.)*

coco: Petru, mi-ai promis că nu pui un strop de alcool în gură.

petru: Ți-am promis, prințeso, însă nu mi-am închipuit că-l voi întâlni pe Pierre de la Manque în persoană…

coco: Slăbiciune, numele tău e bărbat!

Petru scoate din dulap o sticlă de vodcă și două pahare și se așază la masă. Îi toarnă lui Pierre. Ciocnesc și beau.

petru: Nu, nu, trebuie să dai paharul pe gât. Așa… *(Petru îl privește pe Pierre cu admirație, interes și speranță.)* Am nevoie de tine, Pierre. Țarul Rusiei are nevoie de filozoful Pierre de la Manque!

pierre: Uite, hai să vorbim deschis… Vreau să te previn de la început, ca să nu-ți faci iluzii. Aici, la Paris, mă bucur de o reputație proastă. Criticii literari nu prea mă bagă în seamă…

petru: Niște măgari!

pierre: Ai dreptate. Mi se reproșează că sunt demodat, că sunt lipsit de originalitate… Cinismul e o afacere fumată de două mii de ani… E adevărat. Și ce vrei să fac? Nu-i vina mea că s-au gândit și alții… Oricum, nu mă interesează originalitatea. Numai idioții sunt originali! De fapt, nici cinismul nu e cine știe ce filozofie… Să-ți spun drept, Petru, m-am săturat să mă joc de-a cinismul! Mă plictisește și mă obosește. Crezi că mie nu mi-ar conveni să frecventez saloanele literare, să mă îmbrac și eu mai de Doamne ajută, să mănânc mai bine?… Nu numai printre aristocrați se găsesc imbecili, dar și printre gropari și cerșetori. Închipuie-ți, chiar și printre ei! Ce decădere! Dacă aș intra în rândul celorlalți filozofi, până la urmă ar fi cam totuna, iar eu aș trăi ceva mai confortabil… Dar nu pot, Petru, fir-ar să fie! Nu pot!… *(Mai dă un pahar pe gât. Vorbind, îi cere mereu aprobarea lui Petru, care i-o dă automat și îl urmărește cu sufletul la gură.)* Uite că nu pot întoarce spatele istoriei! Am tot citit, dracu' m-a pus să citesc… Chiar mă pasionează, da, da, uneori mă pasionează… Ah! Istoria e o femeie prea atrăgătoare și mult prea vicioasă. Trebuie să-i fac curte și să rămân cu rolul meu de amant ratat. Cu ea *(arată spre Coco)* a fost la fel. *(Râde.)* Știi, am devenit cinic pentru că sunt convins că n-avem nici o șansă, noi francezii… Ne înghite pământul! Din cauza extravaganțelor culinare ne-am stricat stomacul. Deși avem alimente cât să hrănim toată omenirea, pe zi ce trece murim de inaniție. Nu mai putem digera decât oasele stră-străbunicilor de pe vremea lui Charlemagne. Cadavrele proaspete ne irită mucoasa intestinelor. Franța…

petru: Nu mă interesează Franța! Mă interesezi tu! Pentru tine m-am urcat pe-o corabie mizerabilă în toiul unei furtuni care te făcea să uiți unde-i susul și unde-i josul. Pentru tine am vomat de șapte ori. Era să-mi las ciolanele să putrezească în Marea Nordului. Pentru tine am omorât patru perechi de armăsari pur-sânge gonind de la Dunkerque… Pierre! *(Râde.)* Când i-am anunțat pe-ai mei că plecăm la Paris, și-au închipuit că, în sfârșit, m-am hotărât să trec și Franța în planurile noastre militare… Iar când am ajuns aici nu le-a venit să creadă că nu-i pun să inspecteze fortificațiile, să calculeze efectivele garnizoanelor și să noteze tot ce văd… Își zic probabil că am înnebunit. *(Râde.)* Pierre, eu n-am venit să cuceresc Franța! Crede-mă… De douăzeci de ani m-am convins că lumea poate fi cucerită. E destul de ușor… Cu treaba asta se vor ocupa generalii mei. Sunt proști, dar încăpățânați. Am încredere în ei, se descurcă băieții… Altceva mă interesează pe mine… Eu am venit aici ca să aflu de la tine cum îi pot schimba pe oameni.

Pierre îl privește în tăcere câteva clipe. Petru așteaptă cu sufletul la gură.

pierre: Să-i schimbi pe oameni…

petru: Da.

pierre: Chiar vrei să-i schimbi pe oameni?

petru: Trebuie, Pierre. Trebuie!

pierre *(își scarpină țeasta)*: Mai toarnă-mi un pahar. *(Petru îi toarnă.)*

coco: Pierre! Și tu ai început cu vodca?

petru *(lui Coco)*: Lasă-l să bea. Vodca limpezește mintea. *(Lui Pierre:)* Spune-mi tu cum să-i schimb.

pierre: Îi lichidezi.

petru: Pierre!

pierre: Dragă Petru, oamenii nu pot fi schimbați.

petru: Ești sigur?

pierre: Mai mult ca sigur.

petru: Deci oamenii nu pot fi schimbați…

pierre: Nu.

Petru dă pe gât un pahar de vodcă și privește în gol.

petru: E foarte trist ce-mi spui, Pierre. Știi, rușii sunt niște sălbatici. Dacă aș reuși…

pierre: N-ai cum.

petru: Dar francezii tăi zic că lumea poate fi schimbată…

pierre: Sunt niște cretini filozofii francezi! Uite ce-au făcut din mine: m-au obligat să devin prietenul cadavrelor și al șobolanilor.

petru: Poate că totuși…

pierre: Petru, ascultă-mă pe mine, tu n-ai nevoie să schimbi oamenii. Te chinui degeaba. Tu vrei să cucerești lumea…

petru: Dacă nu pot schimba Rusia, ce rost are să cuceresc lumea?

pierre: Mai toarnă-mi un pahar. *(Petru îi toarnă, Pierre îl dă pe gât ca un rus.)* Gândește-te bine ce vrei să faci. Dacă i-ai schimba pe ruși, atunci n-ai mai putea cuceri lumea. Singurul lucru care te interesează e ca rușii să te urmeze…

petru: De la o vreme nu mă mai înțeleg cu ei. Pentru ruși sunt prea european, pentru europeni prea rus.

pierre *(râde)*: Ești rus!

petru: Nu știu ce sunt! Nu știu cine sunt! Nu-mi cunosc nici măcar tatăl!… Numele meu nu-mi mai spune nimic. Rusia e o abstracție.

pierre: Petru, lasă-i pe alții să-și piardă vremea cu prostiile astea… Tu ești țar!

petru: De asta vreau să-i schimb pe ruși! Altfel nu mi-ar păsa…

pierre: Fii pragmatic, Petru, tu n-ai nevoie să-i schimbi pe ruși. Crede-mă, ai comite o mare greșeală… Voi sunteți singurii de pe-aici care mai aveți ceva energie… Voi și nemții. Dar nemții se duc dracului. S-au apucat să caute lucrul în sine și să facă muzică… În câteva secole vor fi pierduți, vor ajunge mai rău chiar și decât noi. Voi, rușii, voi

sunteți viitorul sănătos al bolii noastre! Altfel, Europa… Uită-te cum arată Europa!

petru: Tu crezi că mie-mi place Europa?… Nu, Pierre, eu am detestat întotdeauna Occidentul. Dar mi-e teamă că e necesar…

pierre: La fel de necesar ca ploaia care cade peste cimitir. Hai, Petru, fii rus până la capăt!

petru: Crezi că e bine?… *(Pierre îi face semn că da.)* Dar nu mai pot fi rus… Am uitat cum e să fii rus… Am uitat… Simt că mă dizolv, că devin diform. Că și pământul e diform. Au explodat toate direcțiile în jurul meu… Fiecare zi îmi arde mațele și mă topește pe dinăuntru. Trebuie să fac ceva! Pierre, ajută-mă! Ajută-mă, numai tu poți…

pierre: Cum să te-ajut, prietene?

petru: Vino cu mine în Rusia! Fii consilierul meu intim! Te plătesc împărătește! Dacă vrei, am să-ți construiesc un palat la Sankt Petersburg, un palat cum nu s-a mai văzut… Am să-ți dau moșii întinse în țara mea fără capăt… Uite, ai să poți călători de la Riga până-n Persia străbătând numai moșiile tale. Ai să ajungi și la Polul Nord! Acolo e curat, e pustiu, e alb…

pierre: E prea frig.

petru: Am să-ți încălzesc Polul Nord! Nu mă uit la bani, oameni avem destui… Îți pun la dispoziție o sută de servitori… o mie… zece mii…

pierre *(râzând)*: Petru…

petru: Am să-ți construiesc chiar eu o bibliotecă în care să încapă toate bibliotecile din lume… Sunt tâmplar! Îți vei putea comanda ce cărți vrei. De istorie… de filozofie… de… E un fleac! Vei avea liniște. N-ai idee ce liniște se poate face în Rusia… *(Râde.)* Am să dau ordin să împrăștie paie pe stradă, iar surugiii să-și încalțe caii cu papuci de pâslă… Medicii mei se vor ocupa de tine, îți vor interzice să te îmbolnăvești, vor exila moartea din palatul tău… *(Străfulgerat brusc de o idee:)* Pierre, îți dai seama?! La Petersburg îți vei scrie sistemul filozofic!

pierre: Dar eu n-am nici un sistem. Nu există sisteme, prietene!

petru: O poți lua cu tine și pe Elisabeth! Tu vei fi prinț, ea prințesă…

coco: Pierre! Ai auzit? Hai să mergem în Rusia, iubitule. M-am săturat de Paris…

petru: Ascultă, Pierre, acolo poți să râzi de cine vrei… Am să inventez special pentru tine o academie mai mare decât cea franceză, ca să ai de cine să-ți bați joc.

coco: Hai să plecăm de-aici, iubitule. Vreau să ies din cloaca asta. Nu-i mai suport pe conți.

pierre *(amuzat)*: Coco, și în Rusia sunt conți…

coco: Poate că sunt mai simpatici… Oricum, eu nu înțeleg limba lor…

pierre: Se vor chinui să vorbească franțuzește cu tine.

coco: Dar eu voi fi prințesă, Pierre! Prințesă, și nu curvă!

petru: Vei putea acționa, Pierre… Asta ți-ai dorit întotdeauna, nu-i așa? Hai, recunoaște! Asta ai vrut, te-am ghicit… Am să te fac mareșal. Mareșal! Sau… Sau șeful poliției secrete. Torturezi pe cine ai tu chef. Să vezi ce plăcut e să smulgi unghiile unei femei gravide… Sau să tai limba ereticilor… Cum te indispune mutra cuiva… Hârșt! *(Râde.)*

coco: Rusia e mare, Pierre, Rusia e infinită…

petru: Vei avea puteri nelimitate.

coco: Vom deveni alți oameni… Hai în Rusia!

pierre: Nu.

petru: De ce, prietene?

coco: De ce, iubitule?

pierre: Îmi place Parisul. *(Petru și Coco îl privesc consternați.)*

petru: Bine, dar…

coco: E ridicol!

petru: Am să-ți construiesc un Paris lângă Sankt Petersburg.

pierre: Va fi prea sănătos.

petru: Am să-l îmbolnăvesc!

pierre: Bolile voastre sunt iremediabil sănătoase. Nu, Petru… Lasă-mă să contemplu sfârșitul Franței. E așa frumos! *(Privește extaziat în gol.)*

coco: Pierre, pe noi nu ne interesează sfârșitul Franței, ci începutul nostru…

petru *(amenințător)*: Pierre!

coco: E un miracol că putem evada, te rog…

pierre: Calmează-te, Coco.

petru: Domnule Pierre de le Manque, mă refuzi? *(Pierre îi face semn că da și se întinde după sticlă.)* Ivan! Dimitri!

Șaliapin și Smirnov răsar ca din pământ.

petru: Arestați-l pe domnul Pierre de la Manque! *(Șaliapin și Smirnov sunt uimiți, dar îl dezarmează repede pe Pierre.)*

coco: Petru, dragule, de ce?…

petru: Rațiuni de stat, prințesă. *(Se apropie de Șaliapin și Smirnov și le aruncă o privire cruntă.)* Și voi…

smirnov: Înălțimea voastră.

petru: De ce n-ați venit când v-am strigat? Pe unde mi-ați umblat?

Șaliapin: L-am căutat, sire…

petru: V-ați îmbătat ca niște porci!

smirnov: Am făcut tot ce-am putut, înălțimea voastră…

petru: Niște imbecili! A trebuit să-l găsesc eu pe Pierre de la Manque! *(Îi pălmuiește.)* Dacă nu sunteți în stare să vă îndepliniți misiunile, vă trimit în lacul Ladoga cu o piatră de gât să înregistrați conversațiile peștilor! E clar?

Șaliapin și smirnov: Cât se poate de clar, înălțimea voastră.

petru: Luați-l de-aici! Executarea!

pierre: E o neînțelegere… Eu trebuie să mă întorc la cimitir…

petru: Ai să te întorci, n-avea grijă. Deocamdată ești oaspetele țarului Rusiei. *(Lui Șaliapin și Smirnov:)* Hai, luați-l odată!

Pierre iese escortat de Șaliapin și Smirnov.

coco: Petru, te rog, fii blând cu el… E atât de naiv, atât de copilăros…

petru *(râzând)*: Cu el am să fiu blând, dar cu tine, prințeso… *(O trântește în pat și se aruncă peste ea.)*

coco: Petru!

petru: Prințesa mea!…

coco: Ah, Petru! Iubitule!… Așa te vreau!…

Actul II

Camera lui Petru. Scena arată exact la fel ca la sfârșitul actului I. Petru și Coco dorm sub o pătură mov care-i acoperă complet. Lumina proaspătă a dimineții. Intră Zotov. Încearcă să fie discret.

zotov: Hei, Petru… Petru! Hei!

petru *(adormit, scoate capul de sub pătură)*: Ce dracu' mai e?

zotov: E dimineață, Petrușka.

petru: Dimineață… *(Cască. Supărat:)* Nu te-am angajat pe post de deșteptător. *(Încă amețit de somn:)* Aveam undeva pe-aici un ceas primit de la o contesă… *(Dă să se ridice, dar îi e lene și se trântește la loc în pat.)*

zotov: Păcat că ai pierdut petrecerea de ieri. Iar am făcut-o lată! Au venit francezii cu un vin să-ți omori mama. Pe urmă am trecut pe șampanie. Știi cum mi se spărgeau bulele alea mici între gâlci? Uite-așa făceam… *(Parcă ar face gargară.)* Și am încheiat cu lichior de ananas… Ananasul e un fruct tropical, Petrușka, ar trebui să-l aducem la Petersburg, e tare bun… Praf ne-am făcut cu toții! Am aruncat paharele, farfuriile și tacâmurile pe fereastră și ne-am urcat pe mese. Francezii abia se țineau pe picioare, dar aveau chef să țină discursuri… Noroc că i-a oprit Kurakin. Noi băteam din palme, iar ducele de Berry a început să joace cazacioc… Regentul s-a împiedicat, a căzut

cât e de lung și a înțepenit cu nasul în covor. Am vrut noi să-l ridicăm, da' el nu și nu, că el e regentul Franței și nimeni n-are voie să se atingă de el… Acolo a rămas până dimineața. A dormit ca un puișor, săracu', deși era o gălăgie… Știi, după ce-au plecat ducele d'Antin și mareșalul de Tesse, adică după ce-au fost luați pe sus de servitori, ne-am apucat să împușcăm tablourile. Pac! Pac! Pac! Punct ochit, punct lovit! Sfântul Sebastian exhibiționistul, Dumnezeu să-l odihnească, își expunea martiriul acolo, pe pânză, stătea în picioare străpuns de săgeți și Dolgoruki l-a împușcat exact între ochi. Iar Sfântului Toma Iagujinski i-a ciuruit inima ca să facă din el un băiat mai sensibil… Ce soldați ai, înălțimea ta! Cei mai buni trăgători din lume! *(Coco scoate capul din așternut.)* Bună dimineața, frumoaso. Ai dormit bine? *(Coco cască.)* Asta-i, Petrușka, păcat că n-ai venit.

petru: Las' că tragem noi diseară un chef.

coco: Petru… *(Vrea să-l îmbrățișeze.)*

petru *(se ferește)*: S-a făcut târziu, Coco.

coco: Petru…

petru: Țarul Rusiei e ocupat, scumpo. *(Se ridică din pat.)* Ah, câte sunt de făcut!… Azi trebuie să vizitez observatorul astronomic, manufacturile Gobelins, atelierele sticlarilor, atelierele tâmplarilor, o brutărie… Dacă-mi mai rămâne timp, vreau să am o discuție cu specialiștii francezi în metalurgie. Rusia are nevoie de tunuri.

zotov: Rusia are nevoie de multe, dar nu uita să-ți cumperi o perucă. Pe aia pe care ai tăiat-o cu foarfecele alaltăieri n-o mai poate purta nimeni, nici măcar Iagujinski.

petru: Ar trebui să stau puțin de vorbă și cu soldații din gardă. Nikita, un țar care nu știe exact ce-i în capul soldaților e un paralitic.

zotov: Așa-i, Petrușka, băiatule. Dar gândește-te, te rog, să treci într-o zi și pe la rege…

Puștiul vrea să te vadă, ține tare mult la tine… Să știi că l-ai impresionat.

petru *(se privește în oglinda de pe ușa dulapului)*: Sunt irezistibil!

coco: Vino la mine, Petru…

petru: Hai, îmbracă-te, Coco, nu-i vreme de pierdut.

coco *(îmbrăcându-se)*: Știi, Petru, m-am hotărât… Până la urmă… Am să vin cu tine în Rusia…

zotov: Tu? În Rusia? *(Pufnește în râs.)* Ești exact ce ne lipsește la Sankt Petersburg!

coco: Urâtule, nu cu tine vorbeam!

zotov: Păpușă, tu crezi că noi n-avem curvele noastre? Îți închipui că suntem chiar așa înapoiați?

coco *(se strâmbă la Zotov)*: Monstrule!

petru: Coco, se poate?!… Excelența sa, Nikita Zotov, e prințul-papă și, uneori, chiar țarul Rusiei.

coco *(lui Zotov, cu indiferență)*: Vai, nu știam, iartă-mă, te rog… *(Lui Petru:)* Băiat mic și rău, vin cu tine.

petru: Coco, Ekaterina e îngrozitor de geloasă.

coco: Ziceai că o trimiți la mânăstire.

petru: Deocamdată, în Rusia mânăstirile sunt arhipline, n-ai loc să arunci un ac. Așteaptă să se mai golească…

coco: Așa deci… Ți-ai bătut joc de mine… *(Duios:)* Escrocule!

petru: Da' ce-ți închipuiai, frumoaso? *(Pufnește în râs; râde și Coco, ce-i drept cam amar; râde și Zotov.)*

coco *(trecând cu bine peste momentul penibil, ține palma întinsă spre Petru și așteaptă banii)*: Petru…

petru: Ah, da, uitasem… *(Scotocește într-o pungă, scoate două monede și i le așază lui Coco în palmă.)* Hai, șterge-o.

coco *(înfuriată)*: Doi scuzi!

zotov: O avere!

coco: Petru!

petru: Doi scuzi mi se pare mult. Pentru doi scuzi găsesc destui bărbați de nădejde care să mă servească atât cu mintea, cât și cu inima. *(Lui Zotov:)* Coco m-a servit cum s-a priceput… Mi-a dăruit, săraca, tot ce poate ea dărui, însă nu cred că treaba asta face mai mult de doi scuzi.

coco *(nervoasă)*: Petru, ești un bandit! *(Dă să iasă.)* Spune-mi, ce-ai făcut cu Pierre?

petru: Domnul Pierre de la Manque a fost eliberat și s-a întors la cimitir.

coco: Bine, Petru, la revedere. *(Face câțiva pași, apoi se întoarce spre Petru.)* Ticălosule… Lasă-mă să te mai sărut o dată.

Îl sărută și iese.

petru *(amuzat)*: Ah, femeile! Franțuzoaicele sunt exact la fel ca rusoaicele. Străinătatea nu-i decât un fel de Rusie deghizată. N-are rost să mai pierdem vremea. Hai, prințe-papă, azi avem treabă… *(Devine foarte grav.)* Știi, Nikita, în fiecare noapte simt că e ucis cineva în mine!… Așa, pe întuneric, pe tăcute… Activitatea, bătrâne, numai activitatea te face să uiți că viața înseamnă moarte.

Petru iese însoțit de Zotov.

Schimbare de decor. Pe scenă nu se află decât un fotoliu. Din sală, se îndreaptă grăbit spre scenă Olivier. Mai multe voci îl strigă din culise. Intră Jean care se așază în fotoliu. Când Olivier ajunge pe scenă, vocile încetează.

olivier: E suficient să lipsesc o jumătate de oră și Franța intră în panică, nu mai știe unde-i sunt papucii, peruca și olița de noapte. Și parcă timpul liber mi-ar aparține mie… Tot pentru Franța îmi frământ creierii… Gata, Parisul e un oraș liber de spioni! Rușii s-au înecat în vodcă, nici unul nu mai umblă pe străzi, nimeni nu mai caută nimic… Au fost învinși de Comitetul Național pentru Gândire Vizuală, fără ca membrii comitetului să bănuiască măcar… Sau poate că totul era prevăzut de la început… *(Olivier își frământă mintea încercând*

să înțeleagă.) Bineînțeles că era prevăzut. Dacă universul e rațional, atunci totul, absolut totul a fost prevăzut în detaliu încă de la facerea lumii… Și Franța trebuie să fi fost trecută în planurile Creatorului… Și Rusia… Și eu… Dar, Dumnezeule mare, în cazul ăsta, care mai e rostul meu? Să mă agit înainte și înapoi ca un piston?… Iar libertatea?… Libertatea pe care o simt totuși… uneori… atunci când mă gândesc la libertate…

Olivier e strigat din stânga. Se îndreaptă spre stânga. E strigat din dreapta. Se îndreaptă spre dreapta. Până la urmă se ciocnește de fotoliul pe care stă Jean.

olivier: Jean!

jean *(foarte calm)*: Domnule Breton.

olivier: Trebuie să alerg, Jean, trebuie să alerg încontinuu. *(Vocile îl strigă din nou.)* În toate direcțiile. Când alerg foarte repede, mi se pare că timpul se scurge mai încet. Dar dacă e invers? Dacă m-aș opri… *(Se așază pe jos în fața fotoliului. Vocile încetează. Olivier zâmbește fericit.)* În felul ăsta aș avea timp să mai respir și eu… Să mă bucur de peisaje… Să-mi aduc aminte… Poate că aș avea timp și pentru sentimente… Știi, mă gândesc chiar să-mi întemeiez un cămin, să-mi caut o soție frumoasă și ironică și să trec la producția de copii… Jean, tu ești căsătorit?

jean: Da, domnule.

olivier: Cum ai reușit să-ți găsești o soție?

jean: Sincer să fiu, domnule intendent, ea m-a găsit pe mine. Făcea curat în biroul meu și, în timp ce-mi ștergea dosarele de praf, mi-a născut un copil.

olivier: Drăguț din partea ei.

jean: Pentru mine a fost o surpriză. A trebuit s-o iau de nevastă.

olivier: O iubești?

jean: Îmi fac datoria față de ea.

olivier: Dragostea înseamnă altceva decât datoria… Vezi tu, Jean, de aici provin toate furtunile sufletului, din lupta între sentiment și datorie… Tu nu simți conflictul?

jean: Nu, domnule.

olivier: Dar ce simți?

jean: Nu simt decât oboseala plictisită a zilelor săptămânii în care Dumnezeu a muncit… Iar duminica mă duc la biserică și încerc să pricep de ce-a muncit atâta, de ce s-a chinuit cu noi…

olivier: Vai, Jean… Ce trist! Sentimentele tale au fost amorțite, ai ratat conflictul. Tu treci pe lângă dramă fără s-o simți, fără s-o vezi măcar… Ești orb! Jean… Trebuie neapărat să te învăț libertatea! Ascultă, tu știi că tu ești persoana întâi a gândurilor tale?

jean: Doamne ferește! Nu eu sunt prima persoană, ci regele. Iar regentul e persoana a doua.

olivier: Te înșeli, prietene.

jean: Domnule Breton, eu vreau să trăiesc!

olivier: Vezi? Vrei să trăiești… Ții la viața ta mai mult decât la viața regelui.

jean: N-am spus asta.

olivier: Dar nu e un lucru rău, e perfect normal să ții la viața ta mai mult decât la orice altceva. Altfel ai deveni un caz patologic, ar trebui să te tratezi la analistul psihologic și costă o groază de bani… În ziua de azi, analistul psihologic jupoaie șapte piei de pe clienți. Și, cu toate astea, se găsesc destui naivi să se-nghesuie… Ascultă-mă pe mine, e mult mai economic să accepți că tu ești persoana întâi.

jean: Vreți să mă zăpăciți…

olivier: Vreau să te eliberez.

jean: Chiar dacă așa ar sta lucrurile, domnule Breton, chiar dacă să zicem că eu aș fi persoana întâi, nu văd la ce mi-ar folosi. Oricum, nu sunt rege…

olivier: Ba ești, Jean, ești rege!

jean *(amuzat)*: Al cărui regat?

olivier: Ești propriul tău rege.

jean *(dezamăgit)*: Mă lipsesc de-așa regat, mai bine mi s-ar da o moșioară în Bretania.

olivier: Moșia, oricât ar fi de întinsă, nu face doi bani pe lângă ființa ta. Ființa ta e un adevărat imperiu, un imperiu fără egal pe lume. Uită-te la tine, Jean. Ai curajul să te admiri.

jean: Vai, domnule, mă cunosc atât de bine, nu valorez nici cât o ceapă degerată.

olivier: Atunci nu te cunoști deloc!

jean: Din păcate vă înșelați. Aici nu încape nici o confuzie, domnule Breton. De patruzeci de ani m-am obișnuit cu mine în așa hal încât nu mai am nevoie să mă uit în oglindă când mă rad sau când mă pieptăn.

olivier: Asta-i greșeala noastră! Confundăm mereu obișnuința cu înțelegerea. Jean, tu trebuie să evadezi din obișnuință și să pătrunzi în spațiul fără geometrie al speranței, trebuie să fii un altul, cel care ești tu de fapt, incomparabil mai curat și mai bun decât cel cu care te-ai obișnuit.

jean: Mi-e teamă, domnule Breton, că acest altul de care vorbiți dumneavoastră ar fi mult mai rău…

olivier: Jean, ție ți-e teamă de schimbare!

jean: M-am obișnuit cu obișnuința.

vocea ducelui d'antin: Olivier!

olivier *(se ridică în picioare)*: Lasă că mai vedem noi… Știi ceva, mă gândesc să țin niște prelegeri populare despre matematicile abstracte. Vii și tu să asiști?

jean: Dacă mă lasă nevastă-mea.

Intră ducele.

ducele: Olivier, te căutam, avem de discutat ceva foarte important… *(Îl vede pe Jean.)* Jean, ce faci aici?

jean: Aștept.

ducele: Ce aștepți?

jean: Îl aștept pe prințul-papă și uneori țarul Rusiei, înălțimea sa Nikita Zotov.

ducele: De ce?

jean: M-a rugat să-i încălzesc fotoliul până se întoarce.

ducele *(amuzat și în același timp iritat)*: Măscăriciul e cu Petru la arsenal și pun pariu că vor bea împreună cu soldații din garda regală până vor uita cum îi cheamă. Poți să pleci, Jean.

jean: Dacă așa poruncește excelența voastră…

Face o reverență și iese.

ducele *(foarte îngrijorat)*: Olivier, situația se complică, e rău…

olivier: Ce s-a întâmplat? (Ducele se așază în fotoliu.)

ducele: Regentul, Olivier… Regentul comite cea mai gravă greșeală din viața Franței. Ducele d'Orleans ascultă numai de sfatul abatelui Dubois, iar abatele vrea neapărat să ne compromită istoria. A făcut o fixație, e obsedat, omul ăsta nu are ochi decât pentru Anglia. O nebunie! Singura explicație rațională e că abatele Dubois a fost cumpărat de englezi. I-or fi dăruit o fâșie de pământ pierdută în Oceanul Pacific, ei au o groază de teritorii ridicole cu care nu mai știu ce să facă… Dar noi… Olivier, îți dai seama?… Pentru a supraviețui, Franța trebuie să-și îndrepte atenția exact în direcția opusă. Avem nevoie de o alianță cu Rusia ca de oxigen, iar acum, planul la care am lucrat ani de zile riscă să eșueze… Rusia înseamnă două continente. Anglia, o insulă meschină care s-a încăpățânat să colonizeze niște pământuri obscure, undeva la capătul lumii. Niciodată nu ne vom putea aștepta la ceva bun din partea englezilor. Sunt bătuți în cap și lipsiți de gust! Ei au rămas singurul popor imun la parfumuri și la brânză.

olivier: Mi-e teamă că aveți dreptate, domnule duce.

ducele: Nu-i vreme de pierdut, voi încerca să-l conving pe regent că abatele Dubois e un trădător, că e plătit de englezi. Până la urmă, cineva tot îi va deschide ochii ducelui d'Orleans asupra intențiilor perfidului Albion. Iar în ceea ce te privește pe tine,

Olivier… Ție îți revine o misiune extrem de importantă. Trebuie cu orice preț să câștigăm bunăvoința lui Petru. Știi, Olivier, întotdeauna mi-am zis că sunt un excelent psiholog… *(Îl privește insistent pe Olivier.)*

olivier: Sunteți cel mai bun.

ducele: Ei bine, cu ajutorul tău am descoperit punctul slab al lui Petru: curiozitatea! Mi-ai spus că țarul e înnebunit după tot felul de invenții. M-am convins și eu că orice mașinărie care funcționează cât de cât și care poate fi demontată îl excită mai mult decât fetițele de pe Saint Denis. Un ceas, o pompă, un cric… Pentru el parcă sunt vii toate minunile astea. Dacă patriarhul Rusiei n-ar avea nimic împotrivă, sunt convins că Petru ar divorța de Ekaterina și s-ar însura cu una din mașinile hidraulice care alimentează Versailles-ul cu apă.

olivier: Țarul e un copil.

ducele: Un copil exagerat de mare, Olivier. Și, în fiecare zi, așteaptă cu lăcomie noi și noi mecanisme. Din păcate, trebuie să recunoaștem că în ultimul timp stăm destul de prost la capitolul noutăți tehnice. Inginerii noștri nu fac destule eforturi, deși primesc fonduri exagerate și se bucură de o publicitate pentru care academicienii îi invidiază… Acum, singura șansă care ne-a mai rămas e să-i satisfacem lui Petru curiozitatea… Să i-o alimentăm… Dacă vrea mașinării, foarte bine, i le vom oferi cu generozitate!… Asta e speranța Franței! Olivier, adună-i, te rog, pe inginerii cei mai capabili din Paris și pune-i să inventeze invenții fictive și inutile. Cât mai multe! Promite-le bani. Oricât. Franța e bogată. N-are nici o importanță dacă mașinăriile nu funcționează așa cum și-ar dori ei. Totul e să arate cât mai complicat și să se miște ceva acolo… Și, mai ales, să inventeze destinații cât mai exotice pentru invențiile astea, găsesc ei scopuri, sunt băieți inventivi, doar n-o să le dau eu idei…

olivier: Și dacă află inginerii nemți?

ducele: Cu atât mai bine! Cel puțin trei generații de ingineri nemți își vor bate capul să afle cum funcționează și la ce folosesc invențiile noastre. Vom da o lovitură de grație tehnicii germane, o vom paraliza pentru o sută de ani. Ei, cum ți se pare ideea mea?

olivier: Domnule duce, mi-e teamă că, în curând, țarul se va plictisi și de invenții, dacă nu cumva s-o fi plictisit deja… Iar noi vom rămâne cu niște mormane de fier vechi… Singura justificare plauzibilă pe care o vom mai putea inventa pentru mormanele noastre de fier vechi e că sunt de fapt opere de artă comandate de curtea regală… Mi-e teamă că vom fi obligați să le expunem undeva în Paris, poate la Hale, și că vor rugini…

ducele: Nici asta n-ar fi rău, Franța ar deveni atunci patria avangardei! *(Voci din culise.)* Hai, Olivier, ai încredere în destinul…

olivier: Franței. Destinul Franței e destinul omului, domnule duce. Sunt condamnat să am încredere… Mă duc să-i caut pe ingineri.

Iese.

Vocile se aud mai tare.

ducele: Poftiți, doamnelor și domnilor, poftiți…

Intră în scenă conții și contesele. Agitație.

primul conte: În fiecare zi se tipărește alt program al vizitei țarului.

prima contesă: E o zăpăceală generală.

primul conte: Totul se schimbă de la o oră la alta.

prima contesă: Dimineața nu știm ce vom face la prânz.

a doua contesă: La prânz nu știm ce vom face seara.

al doilea conte: Iar seara nu știm ce vom face dimineața.

a treia contesă: Unde ne aflăm?

al treilea conte: Încotro ne îndreptăm?

primul conte: Și când, când vom ști ce va fi mâine?…

al doilea conte: Mai există mâine?

ducele: Liniștiți-vă, doamnelor și domnilor. Viața e improvizație.

prima contesă: Improvizație?

primul conte: Iertați-mă, domnule duce, dar eu cred că viața la curtea regelui Franței e o ceremonie.

prima contesă: Și, pentru ca o ceremonie să fie reușită, trebuie pregătită din timp până în cele mai fine detalii.

a doua contesă: Trebuie să existe un program perfect pus la punct…

ducele: Totul e improvizație, prieteni! Textul piesei pe care o jucăm nu conține suficiente indicații de regie. Chiar și autorul piesei, Creatorul nostru, improvizează fără încetare… Sunt convins că nici în clipa asta nu știe exact ce se va întâmpla peste două minute. Urmărește doar câteva principii vagi, câteva idei…

al doilea conte: Dumnezeu improvizează?

a treia contesă: Atunci e un Dumnezeu liber-cugetător!

al treilea conte: Un Dumnezeu ateu!

prima contesă: Un Dumnezeu ridicol, demn de compasiune!

al doilea conte: Duce, v-a obosit vizita țarului…

ducele: Nu te îngrijora, conte, spre deosebire de domniile voastre, eu n-am stat până la capăt la nici o petrecere.

primul conte: Vreți să spuneți că trebuia să plecăm mai devreme, să-i lăsăm pe ruși să bea singuri, să scuipe pe jos, să desfacă parchetul, să sfâșie tapetele și draperiile, să scoată din balamale ușile, să spargă ferestrele și să țopăie pe mese până dimineață?… Ați fi vrut să facă toate astea fără martori?

ducele: Nu, nu m-ați înțeles. Domniile voastre v-ați îndeplinit misiunea îmbătându-vă, eu mi-am

îndeplinit misiunea rămânând lucid. Fiecare și-a făcut datoria și așa trebuie să fie până la capăt.

al doilea conte: Dacă rezistăm!

prima contesă: Unde e capătul?

ducele *(trist)*: Mi-e teamă că în curând țarul ne va părăsi.

conții și contesele: În curând?!

a doua contesă: Când?

ducele: Nu știu exact… Totul depinde de inspirația Creatorului.

a treia contesă: Dacă mai improvizează mult pe seama noastră…

al treilea conte: Cum vă puteți încrede într-un Dumnezeu inconștient?…

Intră Zotov. E trist și îngândurat.

ducele: Vă rog, blasfemia mă deprimă… *(Îl vede pe Zotov.)* Sire…

conții și contesele: Înălțimea voastră.

zotov *(deranjat de prezența nobililor, nu prea știe ce să spună și, în cele din urmă, face semnul crucii)*: Vă binecuvântez pe toți în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh… Amin… Gata, fără excese mistice. Aveți grijă să nu cădeți în erezie.

al treilea conte: Noi i-am lichidat de mult pe eretici, aici, în Franța, catharii și protestanții nu ne mai fac greutăți…

primul conte: Dumneavoastră cum stați cu ereticii?

zotov: În Rusia toți sunt eretici, și fiecare eretic trebuie să moară… Moartea a devenit o problemă religioasă… La moarte nu mă prea pricep. *(Se apropie de fotoliul pe care stă ducele.)* Domnule duce, mă scuzați, ăsta era fotoliul meu… Îl rugasem pe un tânăr cumsecade să mi-l încălzească…

ducele *(se ridică)*: Am preferat s-o fac eu însumi… Poftiți, luați loc.

Zotov se așază în fotoliu. Tăcere penibilă, toți se simt stânjeniți.

prima contesă: Sire, nu vă e dor de țară?

zotov *(foarte grav)*: De Rusia? Nu, nu mi-e dor. Dacă ar fi după mine, aș rămâne în Franța.

conții și contesele *(consternați)*: Oh!

ducele: Dar acasă vă așteptă cea mai mare țară din lume…

al treilea conte: Cea mai puternică…

zotov *(trist)*: Aveți dreptate, din păcate va trebui până la urmă să plecăm… Vom părăsi Parisul și ne vom întoarce acasă…

a doua contesă: Nu e o tragedie.

al doilea conte: Vă place chiar atât de mult Franța?

zotov: Nu-mi place deloc. Dar, dacă m-aș fi născut aici, n-aș fi fost obligat să joc toată viața rolul unui bufon.

Zotov devine tot mai grav. Privește în gol. Conții și contesele râd pe înfundate și fac eforturi disperate să se ascundă de Zotov și să nu scoată nici un sunet. Ducele zâmbește ironic și face semn conților și conteselor să părăsească scena în liniște. Ies cu toții. Zotov rămâne singur, așezat în fotoliu.

zotov: Dacă nu ninge, pe vremea asta la Sankt Petersburg precis plouă cu gheață și bate un vânt care îți crapă inima ca pe-un bostan copt. Nu-ți rămâne decât să stai și să privești spre orizont așteptând să se schimbe ceva… Și în fiecare zi vezi cum cerul nostru cenușiu se îngroapă tăcut în valurile noastre cenușii… E atât de tristă arhitectura norilor și a caselor!… *(Râde amar.)* Degeaba a înălțat Petru palate elegante, mai bine construia un oraș de bordeie, cel puțin ar fi semănat cu noi. Așa, fiecare casă e un cavou rece și umed care te macină în ritmul valurilor și din care nu știi cum să pleci mai repede. Și, când ieși din casă, e imposibil să nu dai cu ochii de grădinile-cimitir… Lui Petru îi plac. A comandat copaci și flori care stau în poziție de drepți… Eu încerc să merg pe stradă cu ochii închiși. E mult mai sănătos. Oricum, cunosc drumul pe dinafară.

În timp ce urc treptele Palatului de Vară, simt cum mă golesc pe dinăuntru și în mine își face loc o statuie dezgustătoare. Grimasa îmi rămâne împietrită pe față, împotriva ei nu mai am nici o putere… Mă lovesc apoi de alte statui, la fel de respingătoare, care mă aplaudă și-mi zâmbesc. Și, imediat ce-mi termin numărul de prim scamator mistic al Rusiei, alerg la fereastră să admir otrava noastră cea de toate zilele. Neva ne inundă indiferentă și neagră, împingând spre cer cuiul fortăreței Petropavlovsk ca pe-o seringă care vrea să spurce orizontul. Stau ore în șir ca un drogat lăsând să-mi curgă Neva prin vene și, când încerc să fac un pas, simt cum lucrează otrava… Caut să mă sprijin de ceva. Ating pervazul, tocul ferestrei și masa și scaunul și ușa și pereții… Și toate mi se par decoruri ale unui teatru ambulant rătăcit între pământ și apă. Până și corăbiile cu care Petru se mândrește atât sunt false, deși le-au construit olandezii… Cred că nici olandezii noștri nu-s olandezi adevărați, de când stau la noi au căpătat sânge rusesc și ochi de pește, dar, ca să ne facă plăcere, s-au costumat în olandezi și s-au apucat să picteze decoruri. La ce bun atâtea catarge?… Adevăratele corăbii ale lui Petru sunt norii pe care vânturile noastre îi plimbă încolo și-ncoace ca să sperie păsările de prin Europa. *(Râde amar.)* Rusia e un fals grosolan al istoriei, iar restul lumii e inutil…

Intră Petru.

petru: Nikita… Nikita, ești melancolic?

zotov: Mi-e frig, Petruška.

petru: Frig? Vai ce caniculă a lovit Parisul ăsta! Tocmai le-am propus conteselor să-și arunce toaletele și să umble goale pe stradă. Cu corsetele alea imposibile, transpiră, săracele… Dacă ți-e frig, de ce n-ai venit să bei cu soldații din gardă?

zotov: Nu mă mai încălzește alcoolul.

petru: Se poate, Nikita? Păi tu m-ai învățat să beau până când vodca pune întreaga Rusie în

mișcare. Fără tine, aș fi rămas toată viața închis între afumăturile din Kremlin.

zotov: Iar fără tine, eu aș fi rămas un profesor semianalfabet care îi aiurește pe niște elevi tembeli și leneși cu isprăvile armatei ruse.

petru: Glorioasă armată, Nikita! Măcar isprăvile ei ar trebui să te încălzească. Ascultă, bătrâne, chiar dacă deocamdată n-a prea ieșit cum vroiam eu, cred totuși că n-am venit degeaba până aici. Am aflat un lucru foarte interesant… Nu numai că lumea poate fi cucerită, dar exact asta așteaptă de la noi! Europenii sunt niște băieți tare cumsecade, ne roagă să-i înghițim cât mai repede. Nu trebuie să-i dezamăgim… Nici să-i ascultăm orbește. Știi, m-am gândit… Eu nu prea m-aș grăbi, însă pentru tine… Ce nu face țarul Rusiei pentru tine? Ar merita să gustăm din… din Italia. La Roma e locul tău, Nikita! Îi trag un șut în cur lui Clement și te instalez la Vatican. Sfântu' Petru te așteaptă cu brațele deschise! Am să-i pun pe toți cardinalii să-ți sărute mâna!… Ei, ce zici?

zotov *(amuzat)*: Italia? Da, Italia îmi convine, Petrușka, te-ai gândit bine. În Italia e cald, clima îmi prieste…

petru: Papă!

zotov: Fie și papă, dacă vrei tu. *(Ia un aer marțial și îl lovește pe Petru cu bășica de porc.)* Doamne miluiește! Doamne miluiește! Doamne miluiește! Pace tuturor! Pace tuturor lepădăturilor!

petru *(râzând)*: Da, da, o să ne distrăm pe cinste!… O să fie bine… *(Devine serios.)* Deși… mă întreb cât o să dureze… Știi ce mă îngrijorează, Nikita?… Cei de la observatorul astronomic mi-au confirmat vestea proastă: soarele are pete!

zotov: Ce fel de pete?

petru: Niște pete mici, și totuși vizibile de pe pământ. La noi, la Petersburg, nu prea se văd din cauza norilor, dar aici, în Franța, cerul e senin și dezvăluie tuturor ticăloșilor boala asta rușinoasă a soarelui… Am văzut cu ochii mei petele și nu mi-a

venit să cred… E îngrozitor! *(Petru îngenunchează în fața fotoliului în care stă Zotov.)* Soarele s-a îmbolnăvit tocmai acum când urmează să cucerim lumea. Doamne, de ce m-ai pedepsit?

zotov: Petru, termină cu crizele de misticism!

petru: Nikita, dacă soarele moare, ne curățăm, crăpăm cu toții ca niște șobolani!… *(Își face cruce.)* Doamne, Iisuse Hristoase!

zotov: Liniștește-te, soarele e sănătos.

petru: Atunci de ce i-au apărut petele alea oribile pe tot corpul? De ce, Nikita?

zotov: Ești sigur că escrocii ăștia de francezi nu te păcălesc? Poate încearcă să te intimideze.

petru: Ți-am spus că le-am văzut cu ochii mei.

zotov: Lasă, Petruşka, nu moare soarele cu una, cu două, o să se facă bine, e mare și puternic.

petru: Crezi?

zotov: Sunt convins. *(Petru zace zdrobit în fața fotoliului. Zotov e aproape serios când se roagă.)* Doamne miluiește și apără soarele nostru de toate bolile și de toate greșelile cele săvârșite cu voie sau fără de voie…

petru (brusc, se ridică în picioare): Gata, Nikita! Lasă-mă singur.

Zotov iese.

Petru se așază în fotoliu. Rămâne inert. Pare să se gândească intens. Aruncă o privire tăioasă, pătrunzătoare și rea.

petru: Ivan! Dimitri! *(Intră Șaliapin și Smirnov.)*

Șaliapin: Înălțimea voastră.

petru: Ce face Pierre?

smirnov: Așteaptă.

petru: Ce-așteaptă, Dimitri?

smirnov: Așteaptă ca înălțimea voastră să ia o hotărâre.

Pentru un moment, Petru îi privește cu atenție pe cei doi spioni, parcă ar trebui să ia o decizie.

petru: A mâncat? A băut?

Șaliapin: N-a pus nimic în gură, numai apă…

petru: V-a spus ceva?

smirnov: Nici un cuvânt.

petru: A dormit?

Șaliapin: Nu știu… Stătea așa, cu ochii închiși, dar cred că nu dormea… Am impresia că se gândea.

petru: Bine. Aduceți-l aici. *(Șaliapin și Smirnov ies și îl aduc pe Pierre.)* Sunteți liberi.

Șaliapin și Smirnov ies.

petru: Pierre… *(Petru îl cercetează.)* N-arăți prea rău. Spune-mi, ești cumva nemulțumit de condițiile… în care te găzduim?

pierre: M-am obișnuit cu mizeria.

petru: Mizerie?! E mizerie aici, la hotel? Sunt șobolani?

pierre: Vorbeam de mizeria voastră.

petru: Mda… Ai rămas cinic. Hai să lăsăm prostiile. Știi, Pierre, m-am tot gândit la tine, la ce mi-ai spus… Chiar nu vrei să vii în Rusia?

pierre: Nu, Petru.

petru *(amuzat)*: Te încăpățânezi cu Parisul tău putred.

pierre: Parisul e orașul morții mele.

petru *(enervându-se brusc)*: Termină cu clișeele astea decadente! Ești penibil! Pe cine crezi că păcălești? Nu, nu Parisul… *(Gest scârbit.)* Tu ești prea viclean ca să ai nostalgii de doi bani. Altul e motivul pentru care nu vrei să vii cu mine în Rusia… Altul, Pierre… Ți-e teamă că ai să vezi cu ochii tăi cum se transformă oamenii! Oamenii despre care îți închipui… Ți-e teamă că Rusia mea te va contrazice! Asta-i, filozofule! *(Pierre rămâne impasibil.)* De ce nu-mi răspunzi? Îți dai seama că tăcerea te acuză?!…

pierre: Ce să-ți răspund? Nu m-ai întrebat nimic.

petru: Ți-am spus ce se ascunde în scăfârlia ta de om al cavourilor!

pierre: Te înșeli, Petru.

petru: Nu mă înșel. Sunt sigur că așa e… *(Devine rugător:)* Pierre… Hai, prietene, spune-mi

cum se schimbă oamenii… Vreau să-i schimb. Trebuie, Pierre…

pierre: Oamenii nu se schimbă.

petru: Ascultă, dacă ții neapărat, poți să crăpi sănătos aici, la Paris, dar spune-mi ce să fac ca să-i schimb pe rușii mei…

pierre: Nu-i nimic de făcut.

petru *(furios)*: Minți! Mă aiurești cu declinul Europei, îmi vinzi pesimismul răsuflat cu care defilezi prin lumea asta de căcat… Mă zăpăcești cu melancolia ta acră… Și tu știi ce-i de făcut! Tu știi, banditule!

pierre: Știu că nu se poate.

petru *(foarte trist)*: Ești al naibii de încăpățânat! Pierre… Tu nu înțelegi că dacă omul nu poate fi schimbat, atunci țarul Petru I al Rusiei e un eșec al istoriei?

pierre: Toți suntem eșecuri ale istoriei.

petru *(furios, se ridică din fotoliu)*: Nu-mi pasă ce sunt ceilalți! Nu vreau să știu!… Îi privește! Și tu… Bagă-ți mințile în cap! Eu nu sunt un eșec! *(Petru se mișcă pe scenă ca un disperat.)* Hai, uită-te la mine… Sunt viu și puternic! Uite… Sunt activ! Mă mișc… Mă mișc în toate direcțiile! Uite, uite! Caut, caut mereu… Mă agit! Trăiesc… Trăiesc! Ei, filozofule cinic, nu mă păcălești tu pe mine, căutarea… căutarea asta nu poate fi o înfrângere!… Viața mea nu-i o înfrângere…

pierre: E inutil, Petru.

petru: O fi inutil pentru tine, deșteptule, pentru mine nu e!… Înțelegi? Pentru mine viața asta are un rost, mama ei de viață! Am găsit scopul… L-am inventat, l-am primit de-a gata… nu știu… nu mai știu… Ce mai contează? E mult de-atunci… Dar am scopul! Îl țin la mine în buzunar de patruzeci de ani!… Acum ce dracu' să fac?… De ce taci?

pierre *(foarte calm)*: Vrei să te mint? Ascultă, Petru, am făcut destule porcării în viață, dar n-am mințit niciodată, am spus întotdeauna exact ce-am gândit. Adevărul a rămas singura mea bucurie…

De ce vrei tu să mi-o iei și pe asta? Tu care stai călare pe două continente și îți permiți orice…

petru *(zdrobit, se trântește în fotoliu)*: Bei o vodcă?

pierre: Nu. Ultima dată când am băut, am pățit-o.

petru *(scoate o sticlă de vodcă și un pahar din spatele fotoliului; își toarnă)*: Păcat, vodca face bine, destupă mintea. *(Bea.)* Pierre… Nefericitule… Vrei să trăiești…

pierre: Vreau să trăiesc până la capăt.

petru: Dar care-i capătul, Pierre? Unde e capătul ăsta misterios?

pierre: Nu știu. Încerc să-l împing cât mai departe.

petru: Ții așa de mult la viața ta?

pierre: Da.

petru: O iubești?

pierre: O iubesc.

petru: O viață de câine.

pierre: O viață bogată. Și în cavou, și la academie, am spus întotdeauna ce gândesc.

petru: Și eu am spus ce gândesc! Nu-ți dai seama? Suntem făcuți din același aluat, Pierre. Suntem frați… De ce mă trădezi? *(Pierre tace. Petru începe să plângă, un plâns interiorizat.)* De ce mă trădezi, prietene?… *(Timp de câteva clipe, Pierre îl privește îngrijorat cum plânge.)*

pierre: Lasă-mă să plec.

petru: Pierre, iubitule, nu se poate. Tu nu înțelegi? Nimeni n-are voie să știe că Rusia nu se va schimba niciodată.

pierre: Fii liniștit, n-am s-o spun nimănui. Nici șobolanilor și nici craniilor istorice nu le pasă de Rusia ta.

petru *(își revine și pufnește în râs)*: Ce vorbești? N-ai s-o spui nimănui? Ha, ha, ha! Pierre… Coco avea dreptate, ești un copil. Un copil deștept și îngrozitor de naiv.

pierre: N-am să spun nici un singur cuvânt, îți promit…

petru: Îmi promiți? *(Râde. Brusc devine grav.)* Nu merge așa, băiete. Nu, nu… Rusia e prea mare ca să-și permită să riște… Dumnezeu din ceruri mi-a încredințat o misiune… O misiune foarte importantă… Auzi glasul Domnului?

pierre: E vântul.

petru: Vântul e glasul lui Dumnezeu! Ivan! Dimitri!

Intră Șaliapin și Smirnov.

petru: Ia veniți încoace… (Șaliapin și Smirnov se apropie de Petru.) Ia să văd… *(Îi cercetează.)* Sunteți pregătiți?

Șaliapin: La ordinele voastre, sire.

petru *(emoționat)*: Bine, băieți, foarte bine… Aveți brațe puternice, dragii mei… Am să vă dau o treabă… Omorâți-l pe Pierre de la Manque!

pierre *(paralizat de groază)*: Petru! Nu!

petru: Pierre… Dragul meu… La nici o execuție n-am suferit atât. Și… știi, am asistat la mii de execuții, m-am plimbat peste munți de cadavre… Uneori chiar eu… Cu mâna mea… Dar acum nu pot, prietene, trebuie să-i las pe băieții ăștia s-o facă… E meseria lor, se pricep…

pierre: Petru! Vino-ți în fire! Nu vreau să mor!

petru: Pierre, iubitule, ești prea deștept ca să trăiești. Păcat de mintea ta…

pierre: Nebunule! Nu vreau să mor!

petru *(trist)*: Mă dezamăgești, Pierre. Un filozof trebuie să știe să moară.

pierre: Petru!

petru *(mai dă pe gât un pahar)*: Băieți, aveți grijă să nu sufere…

pierre: Petru! *(Pierre cade străpuns de săbiile lui Șaliapin și Smirnov.)*

petru: N-a suferit. Dumnezeu să-l ierte și să-l odihnească. Ați făcut o treabă bună, băieți. Când ne întoarcem în Rusia, vă decorez… N-a suferit… Dragul de el… Hai, luați cadavrul… Duceți-vă.

Șaliapin și Smirnov ies cu cadavrul lui Pierre.

Petru rămâne în fotoliu, zdrobit. Plânge, apoi rămâne nemișcat cu bărbia înfiptă în piept.

Intră în scenă ducele însoțit de conți și contese. Scena care urmează n-are absolut nimic comic. Totul trebuie să fie de o eleganță tragică și de o voioșie gravă.

ducele: Prieteni, pentru astă-seară trebuie să improvizați noi dansuri. Și muzicienii noștri trebuie să improvizeze… *(Spre culise:)* Aruncați partiturile vechi. Nu mai sunt bune de nimic. *(Nobililor:)* Sunteți gata?… *(Conții și contesele îi fac semn că da.)* Muzica! *(Se aude o muzică de dans galantă și totuși tristă.)* Haideți, vă rog, la dans. *(Conții și contesele încep să danseze.)* Încercați ceva inedit, vă rog… Ceva neobișnuit… Dar nu uitați că trebuie să vă mișcați mereu în ritmul muzicii… Nu pierdeți ritmul… Ritmul… Ritmul…

primul conte: Cum? Așa?

ducele: Cât mai elegant… Cât mai elegant…

prima contesă: Așa e bine?

ducele: Da, însă trebuie să fii atentă ce faci cu mâinile… Mâinile, unde ții mâinile? Nici prea aproape de corp, nici prea departe… Prea rigid, prea rigid… Vezi cum te miști…

a doua contesă: Sunt grațioasă?

ducele: Ești grațioasă, contesă.

al doilea conte: Francezii au cu toții o grație înnăscută.

ducele: E foarte bine, dar încercați să evitați mișcările prea ample, ca și cum ați cere ceva… Nu cereți nimănui nimic și nu vă dezlănțuiți… Plutiți purtați de ideea imaterială a dansului. Ați devenit ușori… ușori…

a treia contesă: Pași mici, pași mici…

al treilea conte: Și mâna suspendată în aer.

a doua contesă: Aerul e greu…

al doilea conte: Putem să ne urcăm pe aer…

ducele: Mișcați-vă totuși, sunteți prea interiorizați… Nimeni nu va observa grația voastră înnăscută dacă rămâneți încremeniți… Viața înseamnă mișcare… Prieteni, mișcarea măsoară curgerea continuă a clipelor. Nu fiți crispați. Privirea… privirea… Zâmbiți. Viața e galantă. Așa…

a treia contesă: Cât mai lin.

al treilea conte: Nu te opri.

ducele: Viața e lină și rotunjită, continuă și netedă. Nu te opri. Zâmbește… E bine.

conții și contesele: E bine!

ducele: Un dans grațios poate face ca moartea însăși să devină elegantă… Așa, ca sfârșitul unei fraze muzicale care se topește în gol… *(Muzica încetează.)*

a doua contesă: Și o reverență. *(Face o reverență.)*

al doilea conte: Și aplauze.

conții și contesele: Aplauze! *(Aplaudă cu toții delicat, fără entuziasm.)*

ducele: Da, e bine, dar mai trebuie să exersați… Muzica! *(Muzica reîncepe.)* O piruetă. Un salt. Ușor, cât mai ușor… Sunteți priviți, închipuiți-vă că toți ochii s-au ațintit asupra voastră. Orice greșeală se observă. Fiți atenți… Fiți foarte atenți… Trebuie să convingeți publicul că plutiți cu adevărat… Ați devenit imateriali, nici nu existați. Sunteți sunete, sunteți contururi, sunteți pete de culoare… Sunteți timp pur, scăpat de sub imperiul timpului.

prima contesă: Atinge-mă fără să mă atingi.

primul conte: Privește-mă fără să mă vezi.

al doilea conte: Zbori, Marguerite, zbori…

a treia contesă: E ușor…

petru *(fără să se miște, urlă ca scos din minți)*: Pierre!!!

Muzica încetează. Oarecum speriați, fără a intra însă în panică, ducele, conții și contesele ies

din scenă cu eleganță. Câteva clipe de tăcere apăsătoare. Voci din culise.

vocea lui olivier: Domnilor ingineri, este ordinul ducelui d'Antin.

vocea primului inginer: Dar e imposibil.

Intră în scenă Olivier însoțit de patru ingineri.

olivier: Înțeleg să fie imposibil dacă v-aș cere o invenție care să aibă un sens, dar ducele acceptă orice, nu vrea decât să se miște ceva acolo…

primul inginer: E cu atât mai greu, pentru că, înainte de toate, trebuie găsit sensul invenției fără sens.

al doilea inginer: Adică principiul lipsei de principiu.

al treilea inginer: Și prețul mișcării gratuite.

olivier: Dar v-am spus, vistieria Franței vă stă la dispoziție.

al patrulea inginer: Ehei, domnule intendent… Ni s-a mai garantat că vistieria ne stă la dispoziție și atunci când ni s-au cerut invenții utile, vitale pentru industria franceză. De primit, n-am primit nici un sfert din suma promisă. Iar acum, când ne comandați invenții fictive și inutile…

primul inginer: Nu e vorba numai de bani, însă o invenție presupune un proiect detaliat însoțit de nota explicativă, apoi trebuie găsite materialele, iar muncitorii noștri trebuie convinși să muncească… Vă dați seama? Asta înseamnă timp.

olivier: Cât?

al doilea inginer: Să zicem… un an.

olivier: Un an?!

al treilea inginer: Suntem ingineri, nu scamatori.

olivier: Un an…

al patrulea inginer: Stați puțin… Ar exista totuși o soluție… *(Iese.)*

olivier: O soluție…

inginerii *(se plimbă pe scenă frământându-și mintea)*: O soluție… Există totuși o soluție… Ce soluție?… O soluție simplă…

Intră al patrulea inginer aducând din culise o mașinărie mare și complicată care se deplasează pe roți.

al patrulea inginer: Priviți! Pornind de la o invenție mai veche care are un sens… dar, din păcate, e inutilă și, în plus, e defectă, putem încerca să obținem ceva într-adevăr lipsit de sens…

primul inginer: Ar trebui mai întâi s-o demontăm, să vedem ce-i înăuntru…

olivier: Nu știți ce-i înăuntru? Dar dumneavoastră ați construit-o.

al doilea inginer: Domnule intendent, niciodată nu știm exact ce se ascunde în lucrurile pe care le facem.

al treilea inginer: În corpul fiecărei mașinării se află un suflet tăcut…

al patrulea inginer: Iar invenția trebuie demontată până la ultimul șurub pentru a-i asculta tăcerea.

primul inginer: Și nici atunci, poate că nici atunci…

al doilea inginer: Pentru că misterul se evaporă ca o pată de benzină.

al treilea inginer: Iar mirosul se împrăștie în câteva clipe.

olivier: Și atunci, ce ne rămâne de făcut?

al patrulea inginer *(după un moment de gândire)*: Foarte simplu. Punem înăuntru un om.

olivier: Un om?

primul inginer: Un om, domnule intendent.

olivier: Un om…

al doilea inginer: Omul va învârti roțile inutile și va împinge înainte și înapoi pistoanele fără sens.

olivier: Un om… *(Înțelegând, iluminat brusc de o idee:)* Jean! Jean!

Intră Jean.

jean: Domnule intendent.

olivier: Jean, dă-mi voie să te prezint domnilor ingineri… Jean este un om de nădejde pe care ne

bazăm cu toții… Un funcționar devotat! *(Jean zâmbește cu modestie.)* Jean, vino aici, te rog. Vezi invenția asta?

jean: O văd, domnule Breton.

olivier: Îți place?

jean: E o invenție mare, domnule intendent.

olivier: Jean, tu vei fi noul suflet al acestei mașinării vechi. Prin tine, invenția va căpăta o lipsă de sens… *(Jean îl privește nedumerit.)* Așază-te înăuntru, te rog.

jean (neîncrezător): Înăuntru?

primul inginer: Hai, băiete, curaj.

al doilea inginer: Noi am construit-o.

al treilea inginer: E loc destul.

olivier: Hai, Jean.

jean: Domnule Breton…

olivier: Intră odată! *(Jean intră în mașinărie.)*

al patrulea inginer: Și acum, trage de pârghii, învârte rotițele, apasă!… *(Începe o mișcare anarhică și grotescă a pieselor mașinăriei.)*

olivier: Funcționează…

inginerii: Minunat… Superb… Magnific… *(Încântați de noua invenție, inginerii împing mașinăria spre culise.)*

olivier *(alergând în urma inginerilor)*: Stați… Acum trebuie să dați un sens noii invenții… Așteptați-mă!

Olivier și inginerii ies din scenă.

Petru rămâne în continuare adâncit în fotoliu. Intră Zotov care nu-l vede pe țar.

zotov: Ce ți-e și cu străinătatea asta! Ciudat lucru: la mine, la Petersburg, printre canale venețiene și olandeze, printre palate franțuzești și nemțești, parcă m-aș afla în străinătate, iar aici, la Paris, deși nu mă descurc prin oraș, dacă sunt lăsat de capul meu crăp de foame și de sete, deși obiceiurile mi se par contra naturii umane, iar francezii de-a dreptul idioți, ei bine, uite că aici mă simt ca acasă… E al naibii de plăcut să-ți uiți casa și să găsești una nouă!… Da, e plăcut… Dar firea

mea păcătoasă se-mpotrivește orice i-aș oferi. De dimineață până seara, nu la Paris îmi stă mintea, ci tot la Petersburg… Ce adânc a coborât străinătatea în mine! *(Tot plimbându-se pe scenă, ajunge la marginea scenei și se așază.)* Azi dimineață am vrut să fac o baie în Sena și, când să mă arunc în apă, mi-am amintit brusc de Neva… Am rămas încremenit pe mal privind bărcile care pluteau de-a lungul și de-a latul fluviului, cărând dracu' știe ce prostii de mărfuri ale dracu' știe căror negustori… Lumea roia de jur-împrejurul meu, fojgăia, mișuna, tropăia, dansa… Mi s-a părut că, în fața mea, se desena o rețea deasă de drumuri, iar apa devenise o hartă strălucitoare și mută. Am simțit atunci nevoia să mă arunc și eu într-o barcă și să vâslesc spre vreun scop franțuzesc, să împrumut o direcție… Să mă lupt cu valurile mici și argintii ale Senei, să fac bătături la mâini, așa ca în tinerețe, să-mi scuip plămânii trăgând la rame, să-njur din tot sufletul… Am rămas nemișcat, amețit de viață. Cum să taci când stai dimineața pe malul Senei? Aș fi vrut să intru în vorbă cu spălătoresele, lenjeresele și florăresele, cu zarzavagiii și negustorii, cu peștii, cu câinii și cu copacii, cu lumina soarelui, cu norii rotunzi și albi… Și n-am scos un cuvânt! Nu le puteam vorbi decât despre războaiele Rusiei și despre bolile mele… *(Râde amar.)*

petru *(încet)*: Pierre…

zotov *(se întoarce și îl vede pe Petru)*: Petrușka!

petru: Nikita… Mi-e frig, Nikita… *(Zotov îl ia în brațe să-l încălzească.)* S-a lăsat gerul la Paris…

zotov: E cald, Petrușka, uite, strălucește soarele…

petru: E pătat!

zotov: Soarele s-a vindecat, băiete. Hai, nu-ți fie teamă. O mie de ani va ține căldura asta. Astronomii tăi sunt niște proști. Stau toată ziua

închiși în observatorul lor și habar n-au ce se întâmplă pe pământ.

petru: Ce se întâmplă, Nikita?

zotov: Se-ntâmplă că-i vară, Petrușka.

petru: Vară?

zotov *(vesel)*: Vară. Mai ții minte verile de la Preobrajenskoe?

petru: Era cald la Preobrajenskoe.

zotov: Da, era al naibii de bine. Tu alergai pe câmp și te jucai de-a soldatul cu golanii din sat… Ți-era teamă că-ntr-o bună zi Sofia îl va trimite pe căpitanul-căpcăun să-ți taie căpățâna.

petru *(parcă speriat de amintiri)*: Am crezut că nebuna aia o să mă omoare. Până n-am închis-o în mânăstire și n-a crăpat, n-am avut liniște… Nebune mai sunt femeile! Trebuie să le ții fie la mânăstire, fie la bordel.

zotov: Acolo, la Preobrajenskoe, ți-am făcut prima sabie dintr-o creangă de stejar, ca să te aperi, și tu i-ai pus pe toți derbedeii tăi să-și cioplească săbii și puști de lemn… Ai înarmat două regimente de pitici.

petru: I-am antrenat și uite că ne-a prins bine, am reușit să amânăm moartea…

zotov: Vă băteați ca chiorii, iar eu stăteam întins în iarbă și mă uitam la voi și la cerul Rusiei… Și mai trăgeam o dușcă… Atunci când te răneai, la mine veneai să te-ngrijesc. Îți curățam rana cu vodcă și te bandajam. Ai crescut mare, Petrușka…

petru: Prea mare, tătucule. Mai bine rămâneam copil.

zotov *(îngrijorat)*: Ești un copil uriaș.

petru: Copiii râd, Nikita… Cred că eu am crescut anormal de mare… Mi-e frică de vârsta mea.

zotov: Ești tânăr, n-ai decât patruzeci și cinci de ani și lumea se întinde la picioarele tale. Ca Alexandru Macedon…

petru: Hai, Nikita, fă-mă să râd!

zotov: Nu pot, Petrușka.

petru *(devine amenințător)*: Nikita!

zotov: Nu, băiete, am râs destul. *(Zotov se îndepărtează.)*

petru: Nu mă lăsa singur!

zotov: Ce-i cu tine?

petru: Azi am omorât un om, Nikita.

zotov (vine să-l mângâie): Petrușka, Petrușka, dragule…

petru: Am obosit. De ani de zile mi-am stors mintea ca-ntr-un teasc și mi-am prăjit creierii de s-a afumat toată Rusia până în temelii. Mi-e teamă că nu pricep… Că nu știu… Că nu văd… *(Râde amar.)* Ei, profesorul meu măscărici!… Al dracului să fiu, vreau să pricep, să știu, să văd! Trebuie!… Și eu încerc, Nikita, zău că-ncerc… Zi și noapte îmi umblă mintea asta aburită prin coridoare lungi și saloane oarbe, fuge ca disperata fără să se oprească o secundă. Ce balamuc, Dumnezeule! Undeva, departe, mi se pare că tocmai s-a deschis o ușă… Alerg într-acolo și ușa mi se trântește în nas… Apăs pe clanță, mă proptesc cu umărul, lovesc cu pumnii… Apoi altă ușă se deschide la celălalt capăt al lumii, o iau la goană… și tot așa… Oriîncotro alerg, numai uși închise! *(Moment de tăcere.)* Azi am ucis, Nikita.

zotov: Pe cine-ai omorât? *(Tăcere.)* Petru… *(Îl mângâie pe creștet. Petru privește în gol.)*

petru *(brusc, sare din fotoliu)*: Ivan! Dimitri!

Intră Șaliapin și Smirnov.

Șaliapin: Înălțimea voastră.

petru *(agitat)*: Ce-ați făcut cu cadavrul lui Pierre de la Manque?

smirnov: E aici, înălțimea voastră, a stat împreună cu noi toată ziua.

Șaliapin: A-nceput să se-mpută din cauza căldurii.

petru: Aduceți încoace cadavrul! Repede! *(Șaliapin și Smirnov ies.)* Nikita, adu-mi trusa de disecție.

zotov *(îngrozit)*: Petru!

petru: Executarea!

Zotov iese.

petru: Pierre, iubitule, te fac eu să vorbești. Știi, cât suntem în viață, nu prea comunicăm, n-avem timp, nu găsim cuvintele… Ne fâstâcim… *(Râde.)* Cuvintele astea n-ajută chiar la nimic. Și când te gândești că se scriu atâtea dicționare… Nu mai e loc în biblioteci. Tu m-ai învățat că toate bibliotecile mor sub propria lor greutate… Ei bine, prietene, m-am plictisit de cărți. Eu caut un alt fel de dicționar. Dicționarul organelor interne ale sufletului! Un dicționar gros, de o mie de pagini. Fiecare pagină e un organ vital și pe fiecare organ scrie cu sânge negru destinația lui ticăloasă. Banditule… Azi ai s-auzi și tu cum urlă carnea povestea sufletului tău… Nu mai poți păcăli pe nimeni! Înțeleptule… Tu care le știi pe toate… Și-ți bați joc, mereu îți bați joc… Ai dreptate, se inventează atâtea mașinării complicate, că habar n-ai ce-o fi vrut Dumnezeu de la noi când a făcut lumea… Nu valorează doi bani invențiile. Prietene, avem nevoie de o mare descoperire. Asta ne lipsește…

Intră Șaliapin și Smirnov care aduc pe o masă lungă cadavrul lui Pierre.

petru: Pierre!…

Petru privește cadavrul cu un amestec de duioșie, curiozitate și detașare.

Intră Zotov cu trusa de disecție.

petru: Nikita, dă-mi bisturiul. *(Zotov privește cadavrul îngrozit și îngrețoșat, îi dă bisturiul, lasă trusa lângă masă și dă să iasă.)* Rămâi cu mine, Nikita. *(Zotov își înfrânge oroarea și se așază în fotoliu. Șaliapin și Smirnov stau drepți și impasibili în fața mesei de disecție.)* Pierre… prietene, trebuie să văd ce-i înăuntru. Tu mă înțelegi, nu-i așa? Mă-nțelegi…

Începe să mânuiască bisturiul. De fiecare dată când Petru taie, Zotov reacționează ca și cum propriul lui trup ar fi disecat. Totuși, jocul lui

Zotov nu trebuie exagerat pentru a nu capta prea mult atenția care trebuie să se îndrepte mai ales spre masa de disecție.

petru: Nu te doare, Pierre… Nu te doare… Sunt scule bune, am primit trusa de la olandezii mei… Meșteri pricepuți, olandezii… Cei mai pricepuți… Nu te doare… Nu-i așa că nu te doare?… Tremuri?… Ei, tu ești o fire atât de sensibilă… Atât de inteligent… Știi, Pierre, eu sunt un prost. Am greșit… Toată viața am greșit… M-am lăsat păcălit ca un copil, n-am forțat destul ușile… Dar azi am să merg până la capăt! Pentru tine, prietene. Ai încredere în mine, n-am să te dezamăgesc… Uite ce ușor înaintăm… *(Lumina slăbește treptat.)* Vreau să văd cum funcționezi… Trebuie să-ți pipăi sufletul, să-mi înfig degetele în carnea lui… Pierre, de ce nu mi-ai spus ce să fac cu viața mea blestemată? De ce-ai tăcut, prietene? Pierre, unde ești, Pierre? Nu mă lăsa singur!… *(Scena e cufundată în beznă.)* Rusia e prea mare, Pierre! Pierre!

Lumină intensă. Intră ducele, conții și contesele. Veselie generală. Ducele le face semn să tacă.

ducele: Unu, doi, trei… și! *(Începe muzica.)* Vă invit la dans, prieteni. *(Primul conte și prima contesă încep să danseze. Al doilea conte se duce în culise și se întoarce.)*

al doilea conte: Țarul n-a venit încă.

a doua contesă: Cine știe pe unde o fi umblând…

al treilea conte: Sunt sigur că iar s-a îmbătat ca un porc.

ducele: Mai încet, poate că-i ascuns pe-aici.

a treia contesă: Petru se ține numai de farse.

a doua contesă: Râde toată ziua.

ducele: Ce vedeți rău în asta? E foarte sănătos să râzi.

al doilea conte: O fi și nebunia sănătoasă. Mai știi?

al treilea conte: O nebunie ciudată. Petru nu e Petru, ci un marinar olandez, iar măscăriciul nu e măscărici, e prinț, e papă, e țar…

a doua contesă: Noi am ajuns măscăricii lui pentru că stăm aici și-l așteptăm ca proștii.

a treia contesă: Pe căldura asta…

a doua contesă: Mă strânge corsetul.

a treia contesă: Pe mine mă strâng pantofii… I-am cumpărat ieri…

a doua contesă: Draga mea, doar știi cât de riscant e să umbli cu pantofi noi.

a treia contesă: Odată și odată tot trebuia să-i încalț pentru prima oară. Mi-am zis să profit de ocazie.

al treilea conte: Cel mai obositor lucru pe lumea asta e să aștepți.

ducele: Țarul va veni, fiți siguri. Hai, dansați și voi. *(Încep să danseze și celelalte două perechi.)* I-am pregătit lui Petru câteva surprize… Vodcă adusă din Finlanda și… invențiii. Olivier!

Intră Olivier.

ducele: Spune-mi, Olivier, invențiile funcționează?

olivier: Funcționează perfect, domnule duce.

ducele: Vezi, Olivier? Totul e posibil. Ai încredere în mine.

olivier *(stânjenit)*: Țin să vă atrag atenția că există anumite riscuri…

ducele: Ce riscuri?

olivier: Țarul s-ar putea îndrăgosti de invențiile inginerilor noștri și ne-ar putea cere să le ia cu el în Rusia.

ducele: Cu atât mai bine! Ar fi un succes zdrobitor al tehnicii franceze.

olivier: Nu puteți ignora că e vorba totuși despre niște supuși ai majestății sale, regele Ludovic al XV-lea. N-avem voie să-i exportăm așa…

ducele: De ce nu? Doar atâția arhitecți, sculptori, pictori și muzicieni au plecat la Sankt Petersburg. Colonia franceză din Rusia va crește,

iar rușii vor vorbi mai corect franțuzește, fără accent…

olivier: Pictorii, sculptorii, arhitecții și muzicienii au plecat de bunăvoie. În cazul ăsta…

ducele: De bunăvoie! Dumnezeule, ce înseamnă de bunăvoie? Nu ne naștem de bunăvoie și nu prea murim de bunăvoie… Crezi că restul mai are vreo importanță?

olivier: Eu cred că da, domnule duce.

ducele: Hmmm, ești un tip ciudat, Olivier. Întotdeauna te-am lăudat pentru perspicacitatea ta înnăscută și mi-am spus că oameni ca tine reprezintă viitorul Franței… Ai voce, cânți frumos, dar, de fiecare dată, îți închei aria cu o notă falsă. *(Muzica încetează.)* Știi că într-o bună zi, cu puțin noroc, ai putea ajunge superintendent? Ce zici?

olivier *(trist)*: Aș fi fericit, domnule duce.

ducele: Și eu aș fi fericit, Olivier. Țin la oamenii cu care lucrez, mă atașez… Dar, între timp, exersează nota finală.

primul conte *(se apropie de duce și de Olivier)*: Olivier, vezi, te rog, dacă n-a venit țarul. *(Olivier iese.)*

prima contesă: Rusul ăsta își permite cam multe…

al doilea conte: Nu cunoaște nici cele mai elementare noțiuni de politețe.

a doua contesă: Nu vă puteți închipui ce grosolan s-a purtat cu ducesa d'Orleans.

a treia contesă: Și cu ducesa de Berry a fost mojic.

primul conte: N-ai ce-i face, e un țăran rus, un mujic…

al doilea conte: Se spune că e mult mai galant cu târfele pe care le pescuiește pe stradă și le aduce la el în cameră.

al treilea conte: Da, dar se pare că-i zgârcit. *(Intră Olivier.)*

olivier: Țarul n-a sosit încă. Toată lumea îl așteaptă.

prima contesă: Dumnezeule, ce plictiseală!

a doua contesă: Pun pariu că Petru e cu o femeie dintr-alea și se distrează…

a treia contesă *(își face vânt cu evantaiul)*: Ce căldură!

al doilea conte: Domnule duce, ne-am plictisit de-atâta căldură și ne-am încins de plictiseală. Ce facem?

ducele: Nu disperați, prieteni. Muzica! *(Se aude iarăși muzica.)* Dansați, doamnelor contese și domnilor conți! Dansați! Doar nu pentru țar petreceți, ci pentru bucuria inimilor voastre. Olivier, spune să aducă vinul și să deschidă toate ferestrele, să intre aer curat!…

Muzica încetează. Întuneric. Când Șaliapin și Smirnov își fac apariția, scena e slab luminată. Șaliapin și Smirnov cară un sac.

smirnov: Pentru un filozof cinic care n-a mâncat toată viața decât borș de ștevie și urzici fierte, atârnă cam greu.

Șaliapin: Ce filozof, Dimitri Alexeici? Ți-am spus eu că-i un criminal ordinar!

smirnov: Părea un om foarte inteligent, Ivan Semionâci. Așa mort cum era, se uita la noi cu o privire fixă și pătrunzătoare de simțeam că mă furnică pe șira spinării și mă treceau sudorile…

Șaliapin: Și la ce i-a folosit privirea lui de mort deștept? Nici măcar muștele alea verzi și grase nu s-au speriat… Bâzâiau ca nebunele pe la nasul lui fin și i se așezau pe buze. Hai, Dimitri Alexeici, trage cu nădejde, că ne-apucă dimineața.

smirnov: Am obosit. *(Se trântește pe jos.)* Mă doare spatele. *(Își freacă spinarea.)*

Șaliapin *(nemulțumit)*: Vodcă ai?

smirnov: Am. *(Șaliapin se trântește și el pe jos, lângă Smirnov. Smirnov scoate sticla de vodcă din buzunar, trage o dușcă, îi întinde sticla lui Șaliapin și rămâne nemișcat privind în gol.)*

Șaliapin *(după ce trage și el o dușcă)*: Ticălosul ăsta de cinic ne-a stricat distracția. Întâi ne-am

scuipat sufletul să-l căutăm prin tot orașul și acum ne scuipăm sufletul să-l ducem la cimitir. Nici n-am apucat să ne bucurăm de frumusețile Parisului și uite că mâine plecăm…

smirnov: Lasă, Ivan Semionâci, te întorci în Rusia.

Șaliapin: Ție îți dă mâna să vorbești așa, că ai stat atâta vreme în Franța, da' eu…

smirnov: Ziceai că ți-e dor de Rusia.

Șaliapin: Mi-e dor, cum să nu-mi fie? Măicuța mea Rusie… De fiecare dată când mă-ntorc în Rusia și trec granița, mă apucă așa… un tremurat din tot corpul. Nu știu ce dracu' e cu mine… Cum ajung acasă, nici n-apuc să-mi schimb hainele cu care călătoresc, o iau pe Nataşa de mână, îl iau în brațe pe Volodea, ăla mic, îl chem și pe Serghei, frate-miu, deschid valizele și scot toate mărunțișurile pe care le-am cumpărat de prin piețe… Știi, niște chilipiruri, dar lor le plac la nebunie pentru că sunt colorate și strălucesc al naibii… Ba mai obișnuiesc să cumpăr de pe la nemți și cutii muzicale, din alea lăcuite… Volodea le pune să cânte o dată și-ncă o dată… Iar eu încep să povestesc. Și-o țin așa din poveste în poveste câteva ceasuri. Nataşa se uită la mine cu niște ochi mari cât cepele, adică, își zice ea, am văzut eu cu adevărat chiar toate minunile astea?… *(Râde.)* Serghei vrea să facă pe deșteptu' și-mi pune întrebări despre orașele prin care am trecut, despre economie, despre politică, despre religie… El cică se pricepe! *(Râde, apoi devine trist.)* Acum, de la Paris, nu le-am cumpărat nimic. Mă-ntorc acasă numai cu amintirea unui cinic disecat. Volodea o să fie tare supărat pe mine. Norocul tău că n-ai familie.

smirnov: Nu-i nici un noroc, Ivan Semionâci. E mai bine să ai cu cine sta de povești. Le faci cadou o amintire, și tu, gata, ai scăpat de ea. Așa însă, toate rămân înăuntru, n-ai cum să le scoți, iar amintirile coboară în tine tot mai adânc, ca niște

păianjeni negri. Mie nu-mi ies din minte muștele alea verzi care bâzâiau pe buzele lui Pierre… Și nici privirea… Uite-așa înnebunește omul când rămâne singur.

Șaliapin: Lasă, Dimitri Alexeievici, mulțumește lui Dumnezeu că n-ai timp să-nnebunești cu serviciul ăsta… Gata, te-ai odihnit destul. Hai să-l ducem să facă nani. *(Se ridică.)* Pe unde-o luăm?

smirnov: Spre Père Lachaise… *(Indică o direcție.)* Cred că pe-aici e drumul cel mai drept. *(Se ridică și trag din nou de sac.)*

Șaliapin: Greu mai e ticălosu'!

smirnov: Eu aș fi zis că filozofia te eliberează și te ușurează. Ivan Semionovici… Dacă toată ființa unui om se adună în gânduri, îmi închipui că ceea ce rămâne după ce omul se curăță trebuie să fie imponderabil…

Șaliapin: Vezi? Înseamnă că n-o fi fost cine știe ce gânditor!

smirnov: Poate or fi rămas și gândurile acolo, în scăfârlia lui, de aia trage așa greu la cântar.

Șaliapin: Las' că i-a scos țarul toate gândurile din cap ca pe niște amigdale umflate. N-ai văzut că n-a mai rămas nimic?

smirnov: Ivan Semionâci, să-ți spun drept, eu nu prea m-am uitat…

Șaliapin: De ce? Tu nu ești curios? Nu-ți place știința?

smirnov: Îmi place, da' n-am încredere în ea. Deocamdată se merge mai mult pe bâjbâite…

Șaliapin: Dimitri Alexeievici, să nu-mi spui că țarul bâjbâie… Ai văzut cu ce mână sigură a operat? N-au avut francezii neam de neamul lor așa chirurg!

Intră Coco. Se plimbă de-a lungul scenei.

smirnov: Întotdeauna am susținut că Petru e cel mai mare savant al timpurilor moderne, dar eu mă gândesc la știința în sine… Crezi că se va lipi știința de noi?

Șaliapin: Trebuie! Dacă alții fac știință, o să facem și noi. În zece ani îi ajungem din urmă și apoi îi întrecem. Asta-i regula rusească! Deși, mie mi s-ar părea mai practic întâi să cucerim noi Europa și abia pe urmă să ne-apucăm de știință… *(O vede pe Coco.)* Ce războaie și ce știință, Dimitri Alexeievici!… Mai bine începem cu arta! Ia uite-aici capodoperă! *(Șaliapin lasă jos sacul și se îndreaptă spre Coco.)*

smirnov: Ivan Semionovici!

Șaliapin: Hei, frumoaso! Ești singură?

coco: Singură, cavalere.

Șaliapin: Iisuse Hristoase și Fecioară Maria!… Cum de-ai rămas singură?

coco: M-a părăsit iubitul.

Șaliapin: Ce ticălos! Ce idiot! Să lași asemenea capodoperă!…

coco: Ai dreptate. E trist.

Șaliapin: Te-a părăsit pentru alta?

coco: Nu, nu cred… Iubitul meu e un bărbat serios… Bănuiesc că s-o fi apucat să scrie vreo carte.

Șaliapin: Atunci mai bine c-ai scăpat de el!

smirnov: În ziua de azi e periculos să scrii cărți…

Șaliapin *(încercând s-o consoleze)*: Lasă că nu-i un capăt de țară. E plină lumea de bărbați…

coco: Așa-s cu toții, la început îți spun că te adoră, că ești o prințesă, o zeiță, începutul și sfârșitul universului… și, dintr-odată, fără să-ți zică un cuvânt, te părăsesc, te uită…

Șaliapin: Nu-s chiar toți așa, scumpo, există pe lumea asta și cavaleri adevărați.

coco *(cercetându-l cu atenție)*: Ești rus?

Șaliapin: Amândoi suntem ruși.

coco: Am mai cunoscut eu un rus mare și puternic. Drăguț foc, da' cam mincinos. Și al dracului de zgârcit…

Șaliapin: Noi suntem darnici, frumoaso.

coco: Cât de darnici?

Șaliapin: Cei mai darnici.

coco: Lasă vrăjeala, să văd banii.

Șaliapin *(scoate o pungă)*: Uite, păpușă.

coco *(cântărește punga)*: Mda… Păi atunci, ce ziceți, nu vreți să-mi faceți o vizită?

Șaliapin: De ce nu?

smirnov: Ivan Semionâci! Ai înnebunit?

coco: Nu mă deranjează dacă veniți amândoi.

smirnov: Fii atent, Ivan Semionovici, ești în misiune!

Șaliapin: Frumoaso…

coco: Dacă nu puteți…

Șaliapin: Pe onoarea mea, franțuzoaico…

coco: Așa-i întotdeauna. Cei puternici nu prea au bani, iar cei bogați nu prea sunt puternici…

Șaliapin: Te rog să mă crezi că te înșeli grav.

smirnov *(îl ia de-o parte pe Șaliapin)*: Am să raportez țarului!

Șaliapin: Dimitri Alexeievici, mă omori! Al dracului să fiu dacă mai vin cu tine în vreo misiune!

smirnov *(lui Coco)*: Frumoaso, noi avem treabă noaptea asta, scuză-ne, te rog… Altfel, precis îți făceam o vizită.

coco: Cum vreți voi…

smirnov: Caută și tu alți clienți. Or fi umblând destui oameni liberi și fără griji la ora asta prin Paris…

Șaliapin: Fericiții!

smirnov: Succes, frumoaso.

coco: Și vouă succes.

Coco iese.

Șaliapin *(furios)*: Ce te costa dacă petreceam câteva ore în paradis?… Mă întorceam și eu acasă cu o amintire din Franța. Aveam la ce să mă gândesc pe drum…

smirnov: Ivan Semionovici, e târziu. Pune mâna pe sac.

Șaliapin: Fir-ar al dracului de cinic! S-a dus și ultima ocazie.

smirnov: Hai, trage.

Șaliapin *(apucând sacul)*: Parcă s-a făcut mai greu.

smirnov: I-or mai fi venit lui Pierre niște idei.

Șaliapin: S-o gândi la frumoasa pe care am ratat-o din cauza lui.

smirnov *(amuzat)*: Să știi că-și face procese de conștiință din cauza ta, Ivan Semionâci…

Șaliapin: Am obosit. *(Dă drumul sacului.)*

smirnov (cărând singur sacul): Vrei să te răzbuni pe mine?

Șaliapin: Ascultă, Dimitri Alexeici… Eu zic să lăsăm cadavrul aici, pe stradă…

smirnov: Ai înnebunit de-a binelea?

Șaliapin: Și așa mâine plecăm… Cui îi mai pasă de un cadavru?

smirnov: Țarul a ordonat să-l ducem la cimitir în cavoul familiei d'Avigny. E clar?

Șaliapin: Clar!… Noaptea mă-sii de viață! *(Apucă din nou sacul.)* Ăsta a fost norocul meu: să-mi dau sufletul cărând un câine mort!

smirnov *(privind spre sac)*: Hai, prietene, nu te mai opune atâta… Ajută-ne, nu vezi ce greu ne e?…. Ușurează-te de gânduri, încearcă să uiți, eliberează-te… Poartă-te ca un filozof… Hai, fii bun cu noi…

Ies.

Scena e intens luminată. În planul apropiat se află mașinăria. Voci din culise: „Pleacă! Pleacă! Pleacă!" Intră prima contesă.

prima contesă: Țarul pleacă!

Intră conții și contesele.

primul conte: Astăzi, țarul Petru I al Rusiei pleacă!

a doua contesă: Am scăpat!

a treia contesă: Vizita s-a terminat!

prima contesă: De azi înainte nimeni nu ne va mai strica programul.

a doua contesă: Nu vom mai rata nici o întâlnire.

al treilea conte *(nevenindu-i să creadă)*: Țarul pleacă!

primul conte: Gata, am scăpat!

al doilea conte: După ce ne-a costat o avere…

al treilea conte: Cu banii pe care i-am cheltuit pentru vizita țarului puteam construi un palat la fel de mare ca Versailles-ul.

a treia contesă: O grădină cu trandafiri și un teatru de vară.

al doilea conte: Un muzeu de antichități și un nou observator astronomic.

a doua contesă: Ne-am fi putut cumpăra toalete pentru încă două sezoane…

al doilea conte: Prieteni, Franța e ruinată. După calculele ministrului de finanțe, ne vor trebui zece ani ca să ne punem pe picioare.

primul conte: Nu vă uitați la bani. Eu aș ceda întreaga Vale a Loarei numai să nu-l mai văd în viața mea pe țar.

prima contesă: Bine că s-a terminat!

Intră ducele urmat de Olivier.

ducele *(îngândurat)*: Prieteni, țarul pleacă. *(Conții și contesele aplaudă încântați. Lui Olivier:)* Uită-te la ei cum se bucură! Doamne, când mă gândesc pentru cine stau eu zi și noapte și mă chinui să meditez la destinul Franței!… Uită-te bine la ei, Olivier, noi trebuie să apărăm interesele lor… Un popor de inconștienți!

olivier: Domnule duce, poate că e mai bine așa… Știți, eu cred că inconștiența asta ne salvează!

ducele: Olivier, am impresia că ai început să-ți pui mintea la contribuție… Dar nu văd încotro te îndrepți.

olivier: Domnule duce, dacă-mi permiteți… *(Ducele face un gest prin care îl invită să vorbească.)* Eu cred că luciditatea exagerată e o pacoste. Zăpăcește firile slabe, le obligă să-și dea seama că nimic nu e cu putință și nimic n-are rost, că totul se dizolvă în fiecare clipă… Luciditatea

i-ar turmenta, i-ar dezintegra, i-ar depeiza pe francezi în așa hal încât s-ar pierde cu desăvârșire caracterul nostru național care e dat, fatalmente, tocmai de aceste firi slabe… Iar firile puternice, cele care-și permit luxul lucidității, sunt peste tot la fel, n-au identitate națională…

ducele: Ai început să gândești…

olivier: Priviți ce se întâmplă și în artă, domnule duce. Stilul e sută la sută creația artiștilor minori! Un mare artist nu se încadrează în nici o școală și cu atât mai puțin s-ar putea înregimenta într-un popor. Un mare artist e universal! Șansa Franței e că nu are mari artiști… Avem în schimb minunații noștri artiști mediocri cărora, pe bună dreptate, le facem o publicitate zgomotoasă. Ei ne reprezintă cu adevărat… Ferească Dumnezeu ca, într-o bună zi, să se nască în Franța genii, ar fi un pericol național! Ar atenta la istoria noastră! Domnule duce, m-am gândit… Cred că putem evita riscul numai dând importanța cuvenită învățământului artistic, controlându-l cu atenție, descurajându-i pe cei care fie că nu se supun modei în vigoare, fie că se încăpățânează să nu inventeze vreo altă modă… Soluția e simplă, trebuie să comandăm numai prețiozități fade și inutile…

ducele: Foarte bine, Olivier…

olivier: Dați-mi voie… Lucrul cel mai grav e că un popor care și-ar pierde identitatea ar înceta de fapt să supraviețuiască, chiar dacă ar fi alcătuit din oameni de o inteligență remarcabilă… O inteligență dizolvantă, dacă-mi permiteți, domnule duce…

ducele: Excelent!

olivier: Cu alte cuvinte, pentru ca un popor să supraviețuiască în istorie, adică să aibă un destin, trebuie bineînțeles să fie condus de oameni lucizi și abili, dar, în același timp, și eu aș zice chiar în primul rând, trebuie să încurajeze și să dezvolte mediocritatea cea mai plată și mai conformistă… Prostia națională specifică, larg răspândită în

întreaga societate, trebuie ocrotită ca o floare rară și delicată. Pornind de la valorile acestei stupidități, unanim recunoscută și inconfundabilă, trebuie să inducem în rândul cetățenilor un viguros sentiment de fraternitate care să-i solidarizeze de fiecare dată când e vorba de fleacuri…

ducele: Olivier, ți-a prins bine că ai stat în apropierea mea. Ai dreptate, greșeala cea mare e că lumea se gândește să cultive inteligența care, între noi fie vorba, se descurcă orice-ar fi, în loc să cultive prostia, mai importantă pentru supraviețuirea noastră și incomparabil mai sensibilă.

olivier: Nici nu-mi vine să cred că eu am spus toate astea… Mă apucă amețeala!

ducele: Așa se întâmplă când te ridici la altitudinea destinului… Dar hai să revenim cu picioarele pe pământ. Ce impresie i-au făcut țarului invențiile noastre? *(Arată spre mașinărie.)*

olivier: Domnule duce, abia dacă s-a uitat la ele…

ducele: Nu l-au interesat?

olivier: Când a intrat aici avea privirea tulbure și pașii nesiguri. Tremura din tot corpul ca un epileptic… A trecut pe lângă invenții fără să se oprească și fără să pună vreo întrebare.

ducele: Ciudat!

olivier: Eu eram pregătit să-i dau toate explicațiile inutile…

ducele: Păcat.

olivier: Știți, până la urmă, inginerii noștri au găsit tot felul de sensuri pentru invențiile fictive. Au o imaginație!…

ducele: Țarul o fi fost obosit.

olivier: Am așteptat cu sufletul la gură să pună o întrebare, măcar o singură întrebare…

ducele: Nu fi trist, Olivier… Te felicit pentru modul exemplar în care ți-ai îndeplinit misiunea. Sper să ai în curând ocazia de a da toate explicațiile… Acum, că avem de arătat lumii atâtea

lucruri noi și surprinzătoare, mă gândesc să organizăm la Paris o expoziție universală…

olivier: Excelentă idee!

ducele: Da, da… Să vedem cum stăm cu banii, cum stăm cu timpul… *(Se întoarce spre conți și contese.)* Doamnelor și domnilor, țarul pleacă astăzi. Trebuie să ne luăm rămas-bun. Fiți veseli că-l vedeți, triști că pleacă și, înainte de toate, curtenitori… Ultima impresie contează cel mai mult. Nu se știe, poate că într-o bună zi Petru va reveni în Franța…

primul conte *(îngrijorat)*: Credeți că e posibil?

ducele: Nu e exclus. Țarul adoră călătoriile. *(Conții și contesele sunt consternați.)*

Intră Petru. E nervos și sumbru. Pare să vorbească mai mult pentru sine.

ducele, olivier, conții și contesele: Înălțimea voastră.

petru: Doamnelor și domnilor, vă părăsesc… *(Tăcere penibilă.)* Orice despărțire e dureroasă, e ca un fel de moarte… *(Rămâne nemișcat privind în gol.)*

al doilea conte: Sire, sunteți într-o dispoziție macabră.

a doua contesă: Fiți vesel, sire, vă întoarceți în Rusia.

al treilea conte: Aveți o țară imensă.

a treia contesă: Vă așteaptă țarina Ekaterina…

ducele *(încercând să întrerupă tăcerea prelungită a țarului)*: Știu că înălțimea voastră are înțelepciunea de a folosi din plin experiența câștigată în timpul călătoriilor în străinătate…

petru *(foarte grav, calm și modest)*: Domnule duce, am venit în Franța ca să învăț… *(Ar vrea să continue, dar se oprește.)*

primul conte: Înălțimea voastră prinde uimitor de repede.

petru *(trist)*: Sunt îngrozitor de multe de învățat, nu-ți ajunge o singură viață. Nici două vieți nu-ți ajung, dacă te apuci să cauți până în miezul

lucrurilor… E păcat că n-avem timp… Lumea e mare, iar timpul e inepuizabil de bogat. Ar trebui să trăim la infinit, pentru că se întâmplă lucruri noi exact atunci când le descoperim pe cele vechi, iar cele noi se învechesc în clipa în care ajung la cunoștința noastră. Și, chiar dacă am trăi la infinit, ar rămâne o infinitate de necunoscute ale prezentului etern care trăiește cu o secundă înaintea noastră… *(Tăcere. Conții și contesele îl privesc nedumeriți.)* Doamnelor și domnilor, mi-e teamă însă că nu vom trăi prea mult. Știți, soarele… soarele are niște pete…

prima contesă: Ce pete?

petru: E un fel de boală a pielii soarelui, nici astronomii dumneavoastră nu pot spune cu precizie dacă boala e fatală sau trecătoare… Dar mi-e teamă că nu există scăpare…

olivier: Sire, îi vom ruga pe astronomi să ne comunice noile lor descoperiri și vă promit că vă vom ține la curent.

petru *(privind în gol)*: Da, da… V-aș fi recunoscător… Dar mă tem că ne aflăm în fața unui zid peste care nu putem trece… Nici măcar mințile cele mai luminate…

Tăcere.

ducele (pentru a rupe tăcerea apăsătoare): Înălțimea voastră poate orice.

petru *(surprins)*: Credeți?

ducele: Sunt sigur. Cu înălțimea voastră în fruntea ei, Rusia e pe drumul cel bun.

petru *(revenindu-și treptat)*: Da, da… Așa obișnuiam să-mi zic și eu… Poate că Dumnezeu o să ne ajute. Dumnezeu e puternic și bun. Din când în când, Dumnezeu face minuni… Rugați-vă și voi aici, în Franța, să scape soarele de boală. Rugați-vă și pentru Rusia mea… Știți, m-am gândit că n-ar fi rău să unificăm odată pentru totdeauna bisericile noastre… Ce atâta vrajbă? Am vorbit și cu un popă de-al vostru, un popă catolic care părea entuziasmat de ideea asta, nu știu cum îi zice, dar

mi s-a spus că e celebru… *(Cu toată sinceritatea:)* Eu nu mă prea pricep la teologie. *(Râde.)* Dumnezeu mă iubește și așa! *(Se uită la ceas.)* E târziu. Ivan! Dimitri!

Intră Șaliapin și Smirnov.

smirnov: Înălțimea voastră.

petru: Ce face prințul-papă?

Șaliapin: Nu știu. A dispărut.

petru: A dispărut? Să nu-mi spui că rămâne în Franța. *(Râde.)*

smirnov *(râzând forțat)*: Asta nu se poate.

primul conte: L-am văzut eu pe excelența sa, domnul Zotov. Stătea în grădină sub un copac, cu o sticlă alături, și privea cerul.

petru: Privea cerul? *(Lui Șaliapin:)* Adu-l imediat încoace! *(Șaliapin iese. Lui Smirnov:)* Totul e pregătit?

smirnov: Pregătit, înălțimea voastră.

petru: I-ați plătit pe bucătari?

smirnov: Plătit. Cincizeci de mii de livre!

petru: Și pe prietenii mei, soldații din garda regală pe care i-am învățat să bea?

smirnov: Treizeci de mii!

petru: Și pe colegii mei de breaslă, meseriașii din Paris?

smirnov: Tot treizeci de mii!

petru: Foarte bine.

Petru e binedispus.

Intră Zotov și Șaliapin fără ca țarul să-i vadă. Zotov e beat și trist.

a doua contesă: Rusia e mare și generoasă.

petru *(râde mulțumit și o ciupește pe contesă)*: Și voi sunteți generoase, dragele mele. Sunteți minunate… O să-mi fie dor de voi… *(Petru le urmărește pe contese care se retrag, până când țarul se trezește în fața lui Zotov.)* Nikita… Nikita, plecăm. *(Zotov rămâne impasibil.)* Ce-i cu tine, prințe-papă? *(Petru încearcă să-l înveselească pe Zotov.)* Hei, Nikita… Uite ce ți-am cumpărat! *(Scoate din buzunar o pipă.)* O pipă! Îți place?…

Privește-o cu atenție, e opera unui mare meșter irlandez care trăiește aici, la Paris… William Macintosh parcă-i zice. O minunăție de pipă! Face Macintosh ăsta niște chestii de stai și te crucești… Ar trebui să-l aducem în Rusia într-o bună zi… Ce zici, Nikita? *(Zotov tace.)* Ce-i cu tine, nu vrei niște vodcă să te dregi?… *(Zotov îi face semn că nu vrea.)* Comiți o gravă eroare, prințe-papă, niciodată nu bem destul… Hai, vino-ți în fire, trebuie să ne luăm rămas-bun de la aceste încântătoare franțuzoaice și de la acești bravi francezi… Hai, Nikita, binecuvântează-i!… Binecuvântează-i! *(Îi face semn să-i binecuvânteze cu pipa. Șaliapin și Smirnov îl îndeamnă și ei pe Zotov.)*

zotov *(ia pipa fără prea mare încredere)*: Doamne miluiește și apără pe robii tăi de tot ce se ascunde în sufletele, în cuvintele și în mințile lor… *(Se lovește cu pipa în frunte.)*

petru *(zâmbește strâmb)*: Gata, Nikita. Plecăm. *(Îl ia pe Zotov de umeri. Francezilor:)* La revedere, prieteni.

ducele: La revedere, înălțimea voastră. Drum bun și nu uitați de noi.

olivier: Aduceți-vă aminte în fiecare zi că, undeva pe harta Europei, există și Franța.

petru: Iar voi, prieteni, aveți grijă… Mâncați-vă brânza! Beți-vă vinul! Și, mai ales, nu uitați să vă parfumați! Trebuie să mirosiți frumos la judecata de apoi!…

conții și contesele: Adio, înălțimea voastră.

Francezii se îndepărtează treptat de Petru, coboară din scenă în sală și se îndreaptă spre ieșire, mergând cu spatele și salutându-l pe țar.

petru: Țineți minte, parfumurile…

ducele: Călătorie plăcută, înălțimea voastră…

petru: Rămâneți cu bine.

conții și contesele: Adio, sire. Drum bun.

Francezii ies din sală.

petru: Haideți, băieți. E târziu și avem de mers… Până-n Rusia e drum lung.

Petru intră în culise urmat de Șaliapin, Smirnov și Zotov. Din culise se aud vocile rușilor.

vocea lui petru: Ați încărcat rațele, găinile și curcanii?

vocea lui Șaliapin: Încărcat.

vocea lui petru: Șunca, ouăle, peștii?

vocea lui smirnov: Încărcat.

vocea lui petru: Vinul, șampania, lichiorul?

vocea lui Șaliapin: Aici sunt, înălțimea voastră.

vocea lui petru: Sper că n-ați uitat termometrele…

vocea lui smirnov: Am încărcat și termometrele și barometrele în lăzi.

vocea lui petru: Fiți atenți să nu se spargă, că vă mănânc.

vocea lui Șaliapin: N-aveți grijă, nu se sparg pe drum, dar o să crape de frig în Rusia.

vocea lui petru: Lasă că le țin în seră… Nikita… Nikita, unde-ai dispărut? Ce faci?

vocea lui zotov: Mi-am uitat pipa.

Intră Zotov. Privește trist spre sală.

vocea lui petru: Riglele? Compasurile?

vocea lui Șaliapin: Aici.

vocea lui petru: Acasă avem de măsurat, nu glumă… Dar goblenurile?

vocea lui smirnov: Sunt, sunt, am avut grijă.

vocea lui petru: Vedeți că tapiseriile astea costă o avere… Ați numărat serviciile de argint?

vocea lui Șaliapin: Le-am numărat, nu lipsește nici unul.

vocea lui petru: Perucile?

vocea lui smirnov: Le-am pus în valiză, lângă costume.

Mașinăria începe să funcționeze. O mișcare spectaculoasă și grotescă. Zotov o privește surprins și amuzat.

vocea lui petru: Și tablourile?

vocea lui Șaliapin: Le-am împachetat și le-am așezat în spatele tapiseriilor.

vocea lui petru: Tablourile astea nu seamănă deloc cu mine… Francezii n-au spirit de observație, săracii… Unde sunt sculpturile?

vocea lui smirnov: Aici.

vocea lui petru: Aveți grijă să nu se spargă. Răspundeți cu capetele voastre.

vocea lui Șaliapin: Am luat toate măsurile de precauție, înălțimea voastră. Le-am pus în lăzi și le-am acoperit cu paie.

vocea lui petru: Ceasurile! De ce nu ticăie ceasurile?

vocea lui smirnov: Nu le-am întors. Or să ticăie destul în Rusia… O să vă doară capul.

Din mașinărie iese Jean care coboară de pe scenă și iese din sală. Zotov îl privește uluit. Tristețea lui Zotov se transformă în disperare.

vocea lui petru: Nikita! Ce naiba faci acolo, Nikita?… Toată lumea s-a adunat. Uite, a venit și Kurakin… Au înhămat caii la trăsură … E târziu, Nikita… Las' că mai trecem noi pe-aici. Hai, Nikita, ne-așteaptă Rusia…

zotov: Vin, vin…

Se îndreaptă spre culise.

Sărută-mă!

Cameră: o ușă pe mijloc, în fund; alta lateral; o fereastră. Patul desfăcut, cu cearșaful atârnând pe jos. O masă acoperită cu o față de masă. Un dulap. Haine aruncate la întâmplare pe scaune. Pe jos, mai multe perechi de pantofi. Dezordine.

E, de fapt, camera ta – a spectatorului. Ești acasă. Pentru ca acest lucru să fie cât mai pregnant, nu trebuie să existe o delimitare clară între public și spațiul de joc. Cel puțin câteva din scaunele pe care stau spectatorii trebuie amestecate cu obiectele de decor, personajul urmând să se miște prin public.

La câtva timp după ce lumina din sală se stinge și doar spațiul de joc rămâne luminat, de sub masă apare un picior încălțat cu o gheată scâlciată. Apoi celălalt picior – pe jumătate încălțat cu un pantof. În fine, de sub fața de masă apare un cap: obrazul e atins de boală. Omul (îmbrăcat ca vai de lume) își privește piciorul pe jumătate încălțat. Se chinuie să-și vâre piciorul în pantof. Brusc, observă prezența spectatorilor. Se sperie.

Ah! Stai, nu te speria… *(Pauză.)* Nu chema poliția. N-are rost.

Se ridică în picioare. Ezită. Încearcă să se scuze:

Ușa era deschisă…

Își scoate pantoful.

Am sunat. Dar nu s-a auzit nimic. Am sunat, pe cuvânt… Uite.

Iese pe ușa din mijloc. Se întoarce.

Vezi? Nimic. Nu-ți merge soneria. Trebuie s-o repari.

Se uită la încâlceala de fire care e deasupra ușii din mijloc. Se scarpină în cap.

Cred că s-o fi ars transformatorul…

Încearcă să urmărească unde duc firele soneriei. Renunță. Își ia de sub masă cealaltă gheată scâlciată, o încalță.

Am bătut la ușă. De două ori. De trei ori. Nu mai țin minte. *(Pauză. Brusc:)* Hei! Tu n-auzi când îți bate cineva la ușă? Ești surd?! *(Pauză.)* Ești surd? Sau te prefaci…

Râde. Ia un pantof de pe jos. Își privește apoi piciorul.

Nu-mi vine. Am piciorul prea mare. *(Își cercetează mai atent piciorul.)* Nu. Nu-i chiar așa mare, dar e aici un os… Cred că am un os în plus. Anatomia… *(Gest: anatomia îl depășește.)* Dracu' știe de la cine am moștenit osul ăsta… Nu găsesc niciodată pantofi care să-mi vină bine. Să mă simt comod.

Lasă pantoful să cadă. Face câțiva pași.

Noroc că era deschisă ușa. M-am mirat. În ziua de azi, lumea e atentă. Încuie toate ușile. Cu chei, cu lacăte, cu zăvoare… Cu lanțuri. Se baricadează. Mai montează și sisteme de alarmă… *(Gest scârbit: e prea complicat.)* Lumea vrea să stea bine mersi acasă, nu care cumva să fie violată. *(Râde.)* Ție nu ți-e frică?…

Pauză. Brusc își dă seama:

Ah, da… Trebuia să încerc cu…

Scoate din buzunar un clopoțel pe care îl agită cu putere. Se plimbă cu clopoțelul printre spectatori.

Acum auzi?… Auzi?… Auzi? … Auzi? …

Se oprește. Se întoarce. Lasă clopoțelul pe masă. Privește în jur. Devine foarte grav. Înaintează încet spre spectatori.

Apă… Apă… Apă… Dă-mi, te rog, apă… Mi-e sete… Mi-e al dracului de sete… De două zile n-am pus un strop în gură… Am și uitat ce gust are. Trebuia să păstrez o picătură. Ca să țin minte. *(Pauză.)* Uite! Mă usuc. Aici, pe dinăuntru… Au trecut patruzeci și opt de ore… *(Se uită la ceas.)* Patruzeci și nouă. Cât crezi că mai rezist? O oră?

Două? Trei?… Tu știi cât rezistă un om fără apă? Hmmm?… Cât se poate rezista? Unde e granița?… Linia aia care desparte viața umedă de moartea uscată. Trebuie să fie o linie foarte subțire. Imprecisă. Atât de imprecisă și de subțire, că n-o vezi. *(Pauză.)* O simți? Dacă mai poți să simți ceva… Hai, dă-mi, te rog, un pahar cu apă…

Pauză.

Nu, nu s-a oprit apa… Asta-i bună! Lumea are nevoie de apă. *(Râde.)* Nuuu… Știi ce-au făcut? N-o să-ți vină să crezi: au desființat țâșnitorile. Toate țâșnitorile! Ultima a dispărut săptămâna trecută. Era chiar aici, în Grădina Icoanei, la intrare… Am venit să beau și… În locul ei am găsit o gaură pe care au astupat-o cu o scândură. O scândură fixată cu niște șuruburi mari… Am încercat să deșurubez. N-a ținut. Șuruburile erau strânse cu putere… Mă dor degetele. Bandiții ăștia de la primărie! Nu mai poți să bei apă… Pe ei îi doare în cur. Umbli de nebun prin oraș cu limba scoasă, îți rupi pantofii…

Se oprește. Scuzându-se:

N-am bani de apă minerală. *(Pauză.)* Mi-e sete. Dă-mi, te rog, un pahar cu apă. *(Pauză.)* Ți-e lene? *(Râde.)* Bine, bine… Îmi iau singur. Unde zici că e bucătăria? Pe-aici? Da, da…

Iese pe ușa laterală. Din bucătărie se aude robinetul.

Ce mizerie! Tu poți să mănânci aici?… Cum rezești în mizeria asta? Nu înnebunești când te uiți în jur?… Auzi?! Tu de ce nu-ți speli farfuriile? Ești ocupat, nu-i așa? N-ai timp. *(Râde.)* Ți-e lene. N-ai pe nimeni care să?… Ia zi! Cum găsesc eu un pahar curat în balamucul ăsta?… Aaa! Dulapul…

Zgomotul unei farfurii care se sparge. Intră cu niște cioburi.

S-a spart. Era o farfurie mică. Îmi pare rău. N-am vrut. Pe cuvânt. Stătea chiar pe colțul mesei. Am atins-o din greșeală când am deschis dulapul.

Fii și tu atent unde le pui… Lasă că ai destule farfurii. *(Pauză.)* Mi-e sete.

Se întoarce în bucătărie.

Mai fă și tu ordine… Și aruncă dracului toate porcăriile astea… Ai să mori îngropat sub ele… Uite, dom'le, e plin de lucruri inutile! Ziare, cutii, sticle goale, borcane, pungi, bețe de chibrit arse, cârpe…

Zgomotul apei încetează. Se întoarce cu un pahar. Îl cercetează.

Și acum? Hmmm?… Ce facem cu paharul? Eu zic să-l arunci… Lasă, nu te deranja, știu că ți-e lene. Îl arunc eu.

Deschide fereastra. Aruncă paharul. Râde.

L-am nimerit! Ia uite maimuțoiu'! Costum gri. Geantă din piele. Nu te speria. N-are nici pe dracu'. Se uită ca bou' în stânga și-n dreapta… Tuns scurt, cravată. Habar n-are de unde i-a picat… Înjură. Vai, ce urât! *(Râde.)* Nici nu-i trece prin minte… Pun pariu că ăsta bea numai apă minerală… Gata, a renunțat să-și pună întrebări. Normal. De ce să-ți pui atâtea întrebări? S-a cărat.

Pleacă de la fereastră.

Ai destule pahare… Să tot bei. Să bea și alții… Un regiment întreg! *(Râde.)* Primești vizite, nu-i așa? Gagici… Prieteni… Rude… Da, da. Trebuie să-i suporți pe toți. Știu cum e. Îmi place la tine… E frumos. E liniște.

Se plimbă și cercetează camera. Se oprește.

De când bandiții ăia de la primărie au desființat țâșnitorile, nu mai e viață. În fiecare zi aceeași problemă… *(Pauză.)* De ce nu intru într-un bloc? De ce nu sun la întâmplare?… *(Râde.)* Bine. Intru. Sun. Și nu e nimeni acasă. Sau dacă e… Da, apa e ieftină, un pahar cu apă nu costă mare lucru… Așa e. Nu costă nimic. *(Râde.)* Bine. Sun. Sun și ăla din spatele ușii se uită prin vizor. Vrea să mă vadă. Dacă mă ascund, nu deschide… Zice că e un hoț. Dacă nu mă ascund… *(Râde.)* Dacă nu mă ascund, se sperie… Pentru că eu sunt lepros.

Pauză.

N-am voie să ating pe nimeni. N-am voie să ating nimic. Când merg pe stradă sunt obligat să agit întruna clopoțelul…

Ia clopoțelul de pe masă și face un tur printre spectatori agitându-l.

Așa zice legea. Să știe lumea că trece un lepros și să se dea la o parte… Legea! *(Aruncă clopoțelul. Râde.)* Crezi că are cineva curajul să se apropie?… Aiurea! Fug. Fug toți. Fug ca șobolanii… Odată, unu a vomat chiar în fața mea… Da dom'le, a vomat, dacă-ți spun…

Râde. Râsul se topește încet.

Leprozerie?!… Oooh!… Am stat destul în leprozerie. Am plecat pentru că nu mai suportam. Știi, acolo sunt numai leproși. Urâțenia din mine… Și descompunerea… Le văd multiplicate de o sută de ori. Toate mutrele alea sunt bolnave. Și sufletele lor… Sufletele lor sunt mai negre ca iadul, ascultă-mă pe mine, îi cunosc. Ce să caut printre ei? Eu vreau să văd oameni frumoși și sănătoși. Vreau să mă bucur de viață… Înțelegi?… Înțelegi pe dracu'. Tu ești sănătos. Dacă ai chef, bei apă… Mi-e sete. Nu-i nevoie să te deranjezi. Știu unde e bucătăria.

Se duce la bucătărie. Zgomotul apei.

Nu-ți face probleme. Ai destule pahare. Gata, acuma sunt atent. Am învățat lecția.

Se întoarce cu alt pahar pe care îl așază pe masă. Cercetează camera.

Îmi place la tine. Da, da, îmi place… *(Se duce la fereastră.)* Fereastra dă spre sud. Nu? Încolo e sudul. Ai lumină… Strada… Oamenii care trec… Mașinile… Copacii… Câinii… Stâlpii… Reclamele… Îți place să stai la fereastră? Poți să te uiți din când în când. Să vezi ce mai e pe-afară. Dacă nu s-a schimbat ceva între timp…

Se apropie de pat.

Aici dormi tu. Nu?… Ia să vedem. *(Se trântește în pat.)* Merge. Hmmm… Cam tare. E bun pentru

coloană. E sănătos. Te obișnuiești. Nici bucătăria n-arată rău. E mare. *(Pauză.)* Ar putea să fie chiar frumos la tine. Dacă ai face și tu ordine. Dacă ai zugrăvi. Dacă ai arunca lucrurile inutile… Într-o casă se adună fantastic de multe lucruri inutile. Nici nu-ți dai seama. Și, pe urmă, nu mai știi ce să arunci. Pentru că nu știi ce-i util și ce-i inutil. Nu vine nimeni la tine să-ți spună ce-ai nevoie în viață…

Râde. Se ridică din pat. Îngrijorat:

Zidurile sunt solide. Nu? Așa mi se pare. Au pățit ceva la cutremur? *(Cercetează peretele.)* Mda… Ai o crăpătură aici, deasupra ușii. Mai nimic. Bloc rezistent. Beton armat.

Se plimbă pe scenă.

Am avut și eu o casă. Demult. O casă foarte frumoasă… Nu, nu la bloc. O casă adevărată. Era cam departe, dar aveam grădină. O grădină mare. Aveam pomi, aveam flori. Regina-nopții, gura-leului, nu mai știu… Nevastă-mea se ocupa de flori, eu nu mă pricep. Le stropea, smulgea buruienile… Îi plăcea. Ești însurat?… Mda… Mi-am dat seama. Mai bine că nu ești însurat. Seara mirosea… Fantastic ce mirosea! Îți pătrundea în casă parfumul. Țineam ferestrele deschise toată noaptea. Nevastă-mea zicea să închidem ferestrele că intră țânțarii și fluturii de noapte… Ăia mari, păroși, cenușii… Pe urmă, se temea de hoți… Eu nici nu vroiam să aud. Îmi plăcea mirosul. Ca s-o liniștesc, am cumpărat un câine lup. Un dulău uriaș. De dresat, eu l-am dresat, dar el s-a atașat de Ema. Îi era frică de mine. Pe Ema o iubea… Ascultă, tu n-ai altceva de băut decât apă?… Hmmm?… Niște vin?… Merge și vinul. Unde? *(Se duce la dulap.)* Aici îl ții! *(Râde.)* Ia uite, dom'le!

Ia sticla de vin, se așază la masă și își toarnă în pahar. Bea.

Da, dom'le, era al dracului de frumos acolo… Țin minte fiecare anotimp. Nu anii, anii sunt toți la

fel. Anotimpurile. Vara se încingea acoperișul. Toamna mi-era teamă. Nu știu de ce. Pur și simplu. Iarna ne înzăpezeam. Drumurile erau blocate, autobuzele nu circulau și Ema nu mai putea ajunge la serviciu. Chestia asta o măcina, ea avea simțul datoriei… *(Râde.)* Primăvara înfloreau cireșii în grădină. Erau singurii cireși de pe strada noastră. În grădinile din jur creșteau tot felul de copaci… Nu mă pricep la copaci. Oricum, nimeni n-avea cireși. În afară de noi. Stăteam toată ziua în fața ferestrei deschise, la aer curat… Îmi făcea bine. Așa mi-a zis doctorul. Sau mi se părea mie că-mi face bine. Dacă zice doctorul, trebuie să-l crezi…

Râde. Își mai toarnă un pahar.

De aici mi s-a tras. Era primăvară. Ema era plecată la maică-sa. Eu stăteam singur și priveam de la fereastră cireșii. Știi, cireșii înfloresc numai câteva zile pe an… Florile. În rest, nu-i nimic de capul lor. Niște copaci ca oricare alții. Unde mai pui că mie nu-mi plac deloc cireșele. Au sâmburi. Trebuie să scuipi întruna. Ema însă mânca cireșe… Se străduia. *(Râde.)* Ca să mă consoleze pe mine. Ca să mă convingă că frumusețea e gustoasă… De fapt, nici ei nu-i plăceau. Cele mai multe cireșe cădeau pe jos și putrezeau… În ziua aia aveam treabă prin casă, trebuia să repar aspiratorul. Se stricase aspiratorul și cu mătura nu rezolvi mare lucru, muți gunoiul dintr-o parte într-alta… La noi se strângea praful. Se adunau cocoloașe de praf sub pat, arătau ca niște ființe misterioase care se ascund de tine… Când deschideai ușa și se făcea curent, începeau să se miște, se rostogoleau încoace și-ncolo… Dom'le, eu trebuia să demontez aspiratorul, dar nu mă puteam clinti de la fereastră. Atunci câinele a început să latre și în poartă a apărut un om. Mi-a cerut apă.

Își mai toarnă un pahar. Bea.

Un lepros. I-am dat un pahar cu apă. A băut, mi-a zis să arunc paharul, mi-a mulțumit și a

plecat. Priveam paharul și nu mă înduram să-l arunc. Era un pahar de cristal, scump… Din serviciul pe care îl primisem cadou de nuntă de la socri. Mi-am spus că dacă-l spăl bine totul e în regulă. Nu se întâmplă nimic. Da. Puteam să-l fierb. Dacă-i fierbi, microbii mor… Așa se zice. Nu știu. L-am lăsat pe masă și am continuat să privesc cireșii. Pe urmă, mi-am dat seama că se făcuse târziu. Am încercat să repar aspiratorul, dar se arsese motorul, n-aveam ce-i face, trebuia rebobinat… Eu nu mă pricep la motoare… Am uitat de pahar. A doua zi, Ema a găsit paharul pe masă, nu l-a spălat bine…

Izbucnește în râs. Se ridică de la masă.

Ema a avut noroc. Nu s-a îmbolnăvit… Ema a murit acum douăzeci și șapte de ani. Cancer la sân… Cancerul nu iartă. Mai ales dacă-l descoperi într-o fază avansată. Credeai că sunt mai tânăr?… În iunie am împlinit cincizeci și șapte… Cincizeci și șapte! Mersi. Da, știu că arăt mai tânăr. Din cauza leprei. Cei mai mulți se păcălesc. Când obrazul e jupuit, nu-ți dai seama… Nu deosebești bătrânețea de lepră. Pui orice rid, orice zbârcitură pe seama bolii, săraca de ea… Da. Săraca. Mi-e dragă. Lepra. Știi, eu am fost mereu un om teribil de bolnăvicios. *(Pauză.)* Mi s-a făcut foame. O fi de la vin. Lasă, nu te deranja, mă descurc.

Se duce la bucătărie. Din bucătărie, vocea lui:

N-ai nimic în frigider. Da' nimic. Nici în cămară… Cum e posibil, dom'le?! Tu nu mergi la piață? Nu-ți cumperi de mâncare?… Tu cu ce te hrănești? *(Râde.)* Uite, n-ai nici măcar o conservă, acolo… un stavrid în sos tomat. Vai, ce scârbos e stavridul!… Nimic! *(Pauză.)* Aaa… Stai. Am găsit niște salam. De ce nu l-ai pus în frigider? Ai uitat… Și niște pâine. Hmmm… Cam tare.

Se întoarce cu o hârtie mototolită pe care sunt câteva felii de salam și ceva pâine. Așază hârtia pe masă.

Ascultă, tu altceva decât salamul ăsta n-ai?… Mă rog… Bun și salamul.

Se așază la masă și mănâncă.

Merge. Da, dom'le, eram incredibil de bolnăvicios. Nici nu-ți trece prin minte! Suferam de tot ce se poate găsi prin cărțile de medicină. Boli infecțioase, boli contagioase, boli congenitale… Plus câteva boli necunoscute. Inclasificabile. Și asta încă din copilărie. De când eram bebeluș! *(Râde.)* Amintirile mele cele mai vechi sunt toate cu vizitele doctorilor… Nu tu Crăciun, nu tu Revelion, nu tu Paște… Vizitele doctorilor! Uite, țin minte…

Își șterge degetele cu hârtia mototolită și îmbracă una din hainele care zac în dezordine.

Lasă că nu se pătează. M-am șters pe mâini… Era unu' chel și mustăcios care gâfâia tot timpul. Ura copiii, cred că era paranoic… Dar se chinuia să fie drăguț cu mine… Să-l fi auzit cum vorbea! Dulce. Mieros. Să-l fi văzut ce mutră făcea când îmi lua temperatura! Sau când mă punea să deschid gura și să scot limba… Și el stătea la distanță, nu suporta… Pe mine mă umfla râsul când îl vedeam ce eforturi făcea să se stăpânească… Și de-al dracului mă lipeam de el… Bineînțeles că m-am prins. Aveam spirit de observație. Da, da, eram precoce. *(Își scoate haina. Dă peste o rochie.)* Oho! Da' văd că nu ești chiar așa singur! Mă rog, te privește… *(Își pune rochia.)* Pe urmă, era una, o doctoriță grasă, tunsă scurt. Cu ochi de scroafă. Mă ciupea. Mă ciocănea. Mă întorcea pe-o parte și pe alta. Ziceai că se joacă c-o păpușă… Și asta nu e totul… *(Schimbă rochia cu o altă rochie.)* Asistenta ei era și mai grasă. Cea mai grasă femeie pe care am văzut-o în viața mea. Abia încăpea pe ușă. Serios. Pe scaun nu se putea așeza, nici în fotoliu… Se lăsa pe patul meu și simțeam cum se comprimă arcurile, cum se îndoaie lemnăria… Mă gândeam de fiecare dată că o să ne trezim împreună pe jos. Și că o să stau călare pe

țâțele ei… N-a apucat să-mi distrugă patul pentru că părinții mei au găsit repede pe altcineva. *(Schimbă hainele.)* Una înaltă, îmbrăcată mereu în roșu… Cu o pălărie mare. Nu-și scotea niciodată pălăria. Avea o voce spartă care îmi zgâria creierii. Se certa cu maică-mea, îi făcea scandal că nu aerisea destul. Era obsedată. N-a rezistat mult. *(Schimbă hainele.)* Pe urmă, a venit unul scund și negricios. Un om timid și tăcut… Uite-așa defilau doctorii prin casa noastră. Ca niște manechine pe scenă. *(Schimbă succesiv mai multe haine.)* Unul după altul, unul după altul, unul după altul, unul după altul, unul după altul…

Obosit, abandonează hainele, se așază la masă și-și mai toarnă un pahar.

Pentru că eram foarte bolnav. La patru ani am fost operat de hernie. La șapte ani mi-au scos amigdalele. La zece apendicele. La șaisprezece mi-au scos un rinichi. La nouăsprezece viermii din burtă. La douăzeci și doi apa din genunchiul stâng… Făceam febră. Peste treizeci și nouă. Mă îndopau cu antibiotice. Febra ceda după vreo săptămână și începea imediat diareea. Așa am ținut-o… Uite, mă și mir că am reușit să termin școala… Din cauza bolilor, părinții mă răsfățau. Aniversările mele erau un fel de sărbători oficiale. Ca înmormântările la care se adună toți. Din obligație. Rudele, prietenii… Intrau, se uitau, mâncau, beau, plecau… Foarte serioși. Solemni. Când se aducea tortul, eu abia suflam, bineînțeles că nu eram în stare să sting lumânările. Dar părinții mă consolau… Părinții! Nu știau ce să-mi mai cumpere, ce să-mi mai facă… Bomboane, ciocolată, alune – asta când n-aveam probleme cu stomacul… Înghețată – dacă nu mă durea gâtul… Mașinuțe, trenulețe electrice, plastilină, cărți de colorat, soldați de plumb, un aparat de radio, un aparat de fotografiat, o trusă de disecție, un microscop… Nu știau cum să se mai poarte cu mine… Îmi povesteau, îmi citeau, îmi cântau, îmi

descântau, mă adormeau… Ce scârbos! *(Pauză.)* Ai o țigară? Unde? Lasă că mă descurc…

Caută până găsește un pachet de țigări. Își aprinde o țigară.

Da, dom'le, am fost un copil răsfățat! Și la școală, la școală era exact la fel. Profesorii mă protejau. Numai pe mine. Cu ceilalți erau răi, se purtau ca niște câini profesorii. Bandiți! Cu mine erau buni, diabolic de buni… Și povestea a continuat.

Pauză. Devine grav.

Chiar și Ema s-a căsătorit cu mine din milă. Din milă, dom'le, ascultă-mă pe mine, ăsta-i adevărul! Ce dragoste?! Care dragoste?! Să fim serioși. Uite ce, eu nu cred că există dragoste. Nuuu… Nici atunci când m-am căsătorit n-am crezut… Am știut totul de la început. Oamenii au nevoie unul de altul. Adică își închipuie. Ca să se chinuie unul pe altul. Foarte puțini oameni reușesc să se chinuie singuri cu adevărat. Au nevoie…

Gest: las' că știm noi care-i treaba.

Pentru Ema, eu am fost un caz de care trebuia să aibă grijă. Un caz clinic! *(Râde.)* Când mi-am dat seama câtă compasiune trezeam… Câtă compasiune îi trezeam până și ei… Mai ales ei!… Mă scotea din minți! Nu mă puteam obișnui. Păi, da, sigur că eram bolnav. Toată lumea știa că eram bolnav. Însă, vezi tu, eu nu mă simțeam deloc… Pe dinăuntru lucrurile stau întotdeauna altfel. Adică nu-mi venea să cred că eu sunt ăla… Ăla care înghițea medicament după medicament. Ăla care e dus în fiecare săptămână la doctor și pentru care diagnosticele sunt ca buletinele meteo.

Își toarnă vin în pahar. Privește în gol.

Și uite că, până la urmă, mi-am intrat în rol. Ce era să fac? Mda… Ce vroiai să fac?! Pentru rude eram ruda bolnavă, pentru prieteni prietenul bolnav, pentru colegi colegul bolnav… Nu-i puteam dezamăgi.

Se așază la masă. Bea.

Da, dom'le. Pentru toată lumea eram un om bolnav… Eram BOLNAVUL! *(Râde.)* Dacă asta vedeau ei în mine, atunci exact asta trebuia să fiu. Nu?… Logic. Și eu mi-am învățat rolul. La început prost. Cu timpul însă, am început să-l joc tot mai bine. Am descoperit chiar că aveam talent. Cred că trebuia să mă fac actor. Dacă eram sănătos, actor mă făceam. Serios. Acuma… *(Gest: a trecut vremea, s-a dus.)* Dar atunci mă descurcam. Îmi jucam destul de bine rolul, pe cuvânt… Într-un fel, îmi convenea… Da. Era comod. Foarte comod. Orice spuneam… Pe oricine înjuram… Orice porcărie făceam… Mă tratau cu bunăvoință. Cu înțelegere. Cu compasiune. *(Pauză.)* Și uite așa, m-am trezit în societate… Societatea! Ce bună e societatea! Ce amabilă! Ce umană! *(Râs grotesc.)* Da, dom'le, m-am trezit înconjurat de o compasiune sufocantă care creștea, creștea mereu, futu-i mama ei!… Mă torturau cu mila lor! Mă puneau la zid…

Pauză. Se scarpină în cap.

Și totuși, oamenii nu sunt chiar așa proști cum par… Da, recunosc, e mai comod să-i crezi pe toți niște imbecili care gândesc cu stomacul. Hmmm… Dar să știi că, în realitate, lucrurile sunt mult mai complicate. Există pe lumea asta destui care își pun probleme, se simt răspunzători, încearcă să se bage în pielea ta… Chiar dacă nu reușesc. Aici se-mpute treaba. Fiindcă… Înțelegând oamenii ăștia deștepți și buni și responsabili că eu sunt atât de nenorocit în rolul meu de bolnav, au încercat să se apropie… I-am citit imediat. *(Secretos:)* Își ziceau în sinea lor: tocmai pentru că e așa bolnav, noi trebuie să-l ajutăm să se simtă sănătos, să-și depășească handicapul și să se integreze în societate. Pentru că altfel devine mai bolnav decât e în realitate. *(Stă să cugete.)* Logic.

Se ridică și, pe măsură ce vorbește, începe să-și pună hainele una peste alta. Cu fiecare schimbare de ton, adaugă o nouă haină.

Și uite-așa m-am trezit obligat să joc un rol dublu. Trebuia să fiu bolnavul condamnat să uite că e bolnav. Și e gata să demonstreze tuturor că încearcă să se poarte ca un om sănătos. Încearcă să se integreze în societate. Chiar dacă nu reușește… Măcar să facă eforturi… Eforturi! Eforturi! Eforturi! *(Râde.)* Aveau nevoie de eforturile mele. Doar trebuiau răsplătiți… Nu? Pentru că și ei făceau eforturi! Ei își arătau zi de zi compasiunea chinuindu-se s-o ascundă… Al naibii de complicat!

Rămâne blocat.

Mai ales Ema ținea cu orice preț să mă convingă că trăim cât se poate de normal. Normal! *(Râde.)* Știi ce făcea noaptea? Noaptea îmi supraveghea respirația. Se lipea de mine și asculta. Eu mă prefăceam că dorm… Ce dracu' înțelegea din respirația mea? Ce putea să fie acolo? Un gâfâit, un horcăit, un bâzâit… Ce înseamnă zgomotul ăsta?… Viață? Moarte? *(Râde.)* Nu dormea, stătea să mă asculte. De aia nu dormeam nici eu… Eram frânt de oboseală. Și ea era obosită, dar nu se lăsa. Îmi lua tensiunea de trei ori pe zi, mă ducea la analize… Și toate astea așa, ca și cum n-ar fi fost nimic deosebit… Înțelegi? N-ai cum să înțelegi. Tu nu ești căsătorit. Încerca să fie discretă… Cu cât mă supraveghea mai discret, cu atât îmi venea să urlu mai tare. Eu eram aproape mereu în concediu medical, stăteam acasă și ea mă punea să fac tot felul de munci ridicole. Să șterg vasele, să tai pâinea, să aprind focul, să schimb becurile, să ud florile, să curăț veceul… Asta numai ca să-mi demonstreze că sunt sănătos și util. Uneori se prefăcea chiar că e supărată pe mine… Dacă îi ziceam că nu pot să fac un lucru, îmi răspundea că mă răsfăț, că, nu-i așa?, eu sunt un om la fel ca toți oamenii…

Și-a pus toate hainele pe el. Defilează mândru pe scenă. Se oprește. Aruncă o privire tăioasă.

Mda… De asta, în ziua când am luat lepra m-am simțit salvat… M-a eliberat. *(Pauză.)* E o boală scârboasă, nu te contrazic. Ar fi o nebunie să-ți zic că m-am bucurat… Cum dracu' să te bucuri?! *(Râde.)* Eliberarea nu-i o bucurie. *(Pauză.)* Viața m-a răsfățat: am primit cadou o nouă boală. Oricum, eram obișnuit cu bolile… Dar acum nu mai era nevoie să joace nimeni vreun rol. Nici nu mai putea!

Râs grotesc. Își scoate pe rând toate hainele.

Gata! Nu ne mai ascundem după degete, nu mai ține… S-a terminat! Nimeni nu se mai preface! Circul a încetat! Spectacolul a fost suspendat! Ordin de sus: Dumnezeu a oprit spectacolul! A durat destul! Nu mai jucăm nici un rol! Nici simplu, nici dublu, nici triplu… Nimic.

Rămâne doar cu hainele lui.

Lepra m-a salvat. E o boală scârboasă și incurabilă. *(Grav:)* Și mai ales tranșantă. Eu am primit cadou o mască hidoasă, dar toate celelalte măști au căzut imediat și definitiv. *(Trage șuturi în hainele de pe jos. Râde. Se oprește.)* Iar Ema a devenit o femeie nenorocită… Ceea ce, de fapt, fusese de la început. Numai că de data asta… Cine se poate preface că iubește un lepros?!

Își scoate și hainele lui. Izbucnește în râs. Brusc, devine grav.

Ema! Și-a purtat crucea cu demnitate. Ăsta e adevărul, trebuie să recunosc. S-a comportat admirabil soția mea. Draga de ea… Plină de curaj, plină de devotament, plină de energie… A făcut mari eforturi… Dar n-a dus-o prea mult. S-a curățat repede. Cancer la sân, ți-am zis… Nu iartă. Mai ales dacă-l descoperi într-o fază avansată. Te duci la doctor și doctorul îți spune că ai venit prea târziu. În doctori trebuie să ai încredere, nu?… *(Râde.)* Și ceilalți! Toți ceilalți!

Adună hainele de pe jos și le lasă să cadă una după alta.

Prietenii s-au simțit dezlegați de prietenie, rudele s-au simțit dezlegate de rudenie, colegii s-au simțit dezlegați de colegialitate… *(Privește hainele împrăștiate pe jos, apoi se îndreaptă spre masă și ia o bucată de pâine.)* Viața a intrat în normal. Normalitatea asta n-o cunoscusem niciodată. Am descoperit-o pas cu pas. Parcă învățam să merg. La început trebuia să mă gândesc cum ridic piciorul, îl împing în față, îl las jos, apoi celălalt… M-am obișnuit… Cu toate că-mi detest boala… Îmi vine să vomit, așa cum a vomat ăla, pe stradă, chiar în fața mea… Da dom'le, ce să fac? Mi s-a ascuțit simțul estetic, am devenit foarte sensibil la frumusețe.

Pauză.

Când am primit cadou lepra, s-a petrecut un miracol. Într-adevăr, e ciudat… De-atunci nu m-am mai îmbolnăvit de nimic. Și m-am vindecat brusc de toate celelalte boli. Nici un microb nu s-a mai atins de mine, nici un virus. O dată n-am răcit în toți anii ăștia, pe cuvânt… Nu m-au durut nici capul, nici stomacul, nici ficatul, nici inima, nici plămânii… Dom'le, plesnesc de sănătate!

Râde fericit.

Liber și sănătos în fața unei lumi fără măști! O lume goală pușcă, așa cum a făcut-o Dumnezeu. Și lumea asta mă aștepta s-o descopăr… *(Privește în gol fascinat.)* Îți închipui că ajungi să-i cunoști pe oameni dacă te apropii… Prostii! Ascultă-mă pe mine, îți dai seama ce se ascunde în ei abia când îi observi de la distanță. Fără să te atingă, fără să-i atingi. Din ziua în care n-am mai avut casă, am început să-i urmăresc. Merg la întâmplare, văd o mutră interesantă și mă iau după picioarele care duc mutra asta prin zăpăceala străzilor. Îmi fac scenarii. E doctor, e actor, e avocat, e escroc… E căsătorit, e homosexual, e singur, are copii, are amantă, are pisică… E bolnav… Și scenariile devin tot mai complicate. Îi place muzica, e claustrofob, e filatelist, i s-a stricat robinetul la

baie, vrea să se omoare… Uneori mă păcălesc. Dar și când o nimeresc!… *(Râde satisfăcut.)* Înainte, urmărirea dura o zi sau mai mult. Până verificam. Timpul nu înseamnă nimic. Acum nu mai am nevoie să verific. Ce să verific? *(Râde.)* Stau întins pe o bancă în parc și îi văd cum se scurg pe alei. Îi simt de la distanță, mestec în gol și-n gura mea se trezește un gust. Acru, dulce, amar… Nu-mi trebuie altceva. Sunt un contemplativ! *(Ia o rochie și o privește îndelung.)* Să tot stai tolănit și să admiri…

În cele din urmă îmbracă rochia. Își aprinde o țigară.

Mai nasol e cu femeile. E complicat. Cred că ți-ai dat și tu seama. *(Se așază la masă și își toarnă un pahar.)* Cu femeile nu ține. Nu le păcălești. Femeile sunt deștepte… Am avut una, o leproasă. Demult. Avea părul lung. Altfel… *(Gest scârbit.)* Am trăit o vreme cu ea… Era tăcută, citea cărți… Mă rog… Nu-mi plăcea, am lăsat-o. Mie îmi plac alea sănătoase.

Pauză.

Știi… M-am luat după una pe stradă… Dom'le, era frumoasă, ăsta-i adevărul. Tare frumoasă. Blondă. Vopsită. În fine… Craci, buci, țâțe… Deși, era fată de la țară, așa cred. Adică, după cum era îmbrăcată. Avea o rochie verde cu niște flori… *(Gest scârbit.)* Dar era foarte scurtă rochia. Și pantofi cu toc. Țac, țac, țac… Abia își ținea echilibrul, săraca. E greu acolo sus, pe tocuri. Țac, țac, țac… Da, da, era de la țară. După cum vorbea. Tocmai de aia am și încercat. Strânsesem ceva bani, luasem și de la biserică, din cutia milei… M-am apropiat de ea și i-am zis:

— Uite, îmi pun prezervativ. Și mănuși de cauciuc. Și mască de cauciuc. Dacă vrei tu, mă îmbrac în costum de scafandru.

N-a vrut s-audă.

— Bine, atunci lasă-mă să te văd cu altul…

S-a uitat la mine ca la un oligofren. Am greșit. Era fată de la țară. De fapt, nici nu-mi doream chestia asta, am făcut și eu pe nebunu'… Ca s-o șochez.

— Iartă-mă. Uită tot ce ți-am spus, te rog… Hai să bem o cafea. Mergem acolo, la bar, și bem o cafea. Nu te ating. Stai cu mine juma' de oră. Schimbăm și noi o vorbă…

Mă privea plictisită.

— Te plătesc. Am bani.

Și i-am arătat banii. Tot n-a vrut s-audă.

Pauză.

Am lăsat-o în pizda mă-sii, ce era să fac? M-am dus mai departe. Dar nu-mi ieșeau din creier picioarele ei. Avea niște picioare foarte lungi. Eu mergeam pe stradă și nu vedeam înaintea ochilor decât picioarele ei. Parcă mi-ar fi proiectat cineva cu încetinitorul mereu același și același film care ocupa toată strada. Toată lumea. Țac, țac, țac, țac, țac, țac… Nu mai știam nici pe unde călcam. Și atunci s-a apropiat de mine un polițist…

Se ridică. Joacă pe rând rolul polițistului și rolul lui.

— Domnule!

— Cu mine vorbiți? *(Stinge repede țigara.)*

— Cu dumneata. Cu cine altcineva?… Hei! N-auzi?

— Aud, domnule.

— Atunci oprește-te!

M-am oprit. Se uita la mine. Mă cerceta.

— E ceva în neregulă cu dumneata.

— Cu mine? *(Râde.)* Cu toată lumea!

— Nu, nu, cu dumneata în mod special…

— Păi sigur că da. Sunt un caz special. *(Râde.)* Și dumneavoastră sunteți un caz special, domnule polițist.

A tăcut. Pe urmă mi-a zis:

— Ești un individ dubios.

— Eu?

— Un individ periculos.

— Vă înșelați, domnule.

— Dumneata ești bolnav. *(Râde.)*

— Toți suntem bolnavi. Am impresia că Dumnezeu nu se prea pricepe la medicină…

— Nu, nu, vreau să zic… Suferi de o boală gravă.

— Dumnezeu nu se pricepe deloc la medicină! *(Râde.)*

— Dom'le, nu cumva ai lepră?

— Lepră! *(Intră în panică.)* Vai de mine! Eu, lepros?!

Se uita urât la mine. Da' știi ce-i aia urât?!…

— Domnule polițist, dumneavoastră sunteți un om inteligent, un om cult… Nu-i așa?

Se uita și mai urât la mine.

— Domnule polițist, dumneavoastră nu se poate să nu deosebiți lepra de o eczemă banală…

Și m-a lăsat în pace. Pe cuvânt.

Izbucnește în râs. Ia o felie de salam.

Mda. Cu mâncarea mă descurc. Adică mă descurcam. Știu pe cineva care lucrează la o cantină studențească. Îmi pune și mie deoparte. Ceva acolo… O zeamă, un cartof, niște zgârciuri, o bucată de pâine… Ce rămâne după ce fură ei… Nu se observă. De obicei mă duc pe seară. Am și tacâmurile mele, pe cuvânt… Dar acum e vacanță, cantina s-a închis. Acum e mai greu. Că nu poți să cerșești… Te vede lumea. Bate la ochi. Nu poți să stai și să aștepți ca prostu'. Trebuie să te miști mereu, să pară că ai ceva de făcut. Ce dracu' să ai de făcut?… Trebuie să cauți. Mergi mult, îți rupi pantofii… Mâncarea trece prin pantofi. *(Se descalță.)* Pe ăștia i-am cusut eu de două ori. Dar n-a ținut.

Cercetează pantofii de pe jos.

Ascultă, tu chiar n-ai o pereche de pantofi mai mare?… Să-mi încapă și mie piciorul. *(Își privește picioarele.)* Am impresia că dreptul e mai mare ca stângul. E puțin mai mare. Sau nu. *(Stă pe gânduri.)* N-are cum. Trebuie să fie exact la fel.

Omul e simetric. Pe dinafară… De ce e omul simetric? De ce l-a făcut Dumnezeu pe om simetric? Te-ai gândit? *(Pauză.)* Pentru că simetria e frumoasă. Așa se zice. Ce e simetric e frumos. Omul e frumos. *(Râde. Își freacă picioarele.)* Sunt la fel. Dar sunt diforme. Ce dracu' fac eu cu osul ăsta în plus? Cum îl ascund?

Privește în jur, apoi se bagă sub masă. Iese cu o pereche de pantofi.

Ia uite! Vezi?! Habar n-ai ce ții în casă. *(Probează pantofii.)* Îmi vin. Nu? Îmi vin bine. Ce zici?

Se plimbă încălțat cu pantofii cei noi.

Îmi vin bine. Uite-așa începi să trăiești cu adevărat. Dacă te țin picioarele, poți să cauți resturi de mâncare prin tot orașul. Orașul e mare, sunt o mulțime de restaurante noi… Mergi după miros. Mergi la sigur. Poți să încerci să intri și la un film, dacă ai chef. Numai după ce-a început. Nu-i o problemă. Eu îmi dau seama imediat despre ce e vorba. Ghicesc. Ghicesc întotdeauna trecutul… Mie îmi plac filmele, toate filmele. Sau poți să intri la meci. La pauză. Și meciurile îmi plac. Dar acolo nu-i nimic de ghicit. Scorul e scris pe tabelă. Scrie mare, se vede de peste tot.

Pauză. Secretos:

Dacă ești iute de mână, poți să furi de la un chioșc o revistă de-asta… *(Își ridică rochia și scoate din buzunarul de la pantaloni o revistă împăturită.)* O revistă colorată, cu femei goale. Ia uite!… *(O arată în stânga și-n dreapta, pe urmă lasă revista să cadă pe jos.)* Trebuie să faci ceva în viață, nu?! Care-i scopul? *(Pauză.)* Îți spun eu: Să te bucuri!

Se apleacă. Privește revista.

Da, dom'le. Dacă dragoste nu există, să fie… acolo, măcar tandrețe. Ți-am zis, cu femeile nu ține, sunt prea deștepte… De asta m-am dus ieri la biserică. Biserica plină de lume. Ceva de speriat.

Nu găseai un loc pe scaun… Nu… Eu nu pot să mă rog. Cum să mă rog? Cui?

Pauză.

Am fost la biserică să vorbesc cu preotul. Aveam ceva important de discutat și el era prins cu altele… A trebuit să aștept să se termine slujba, dar lumea tot nu pleca din biserică. Sărutau icoanele, se închinau… Unul mi-a dat un ban. Am vrut să-i trag un șut în cur, pe urmă mi-am zis că n-are rost. Am pus banul în buzunar… N-am mai rezistat să aștept. M-am apropiat de preot. M-a văzut și a făcut repede un pas înapoi. Am mai făcut un pas, iar a dat înapoi. Atunci m-am aruncat pe jos.

Se aruncă pe jos.

Și am urlat:

— Până când, Doamne, până când ai să tot dai înapoi?!

N-a mai dat înapoi și mi-a zis. Așa, calm, senin:

— Ce-i cu tine, fiule?

Ce-i cu mine! *(Râde.)*

— Sunt bolnav, părinte.

— Văd, îmi zice. Du-te la doctor.

La doctor! *(Râs grotesc.)*

— În doctori am încredere, dar nu pot să cred în doctori, părinte.

A tăcut. Pe urmă, mi-a zis:

— Roagă-te.

Nu, nu… *(Se ridică.)*

— Nu, nu… Știi, părinte, în povestea asta nu despre rugăciune e vorba. Nu despre mine e vorba în povestea asta, ci despre tine. Eu la tine mă gândesc, părinte… Vreau să te salvez. Vreau să fac din tine un sfânt.

S-a speriat. M-am apropiat de el.

— Știi ce-ai să faci, părinte?

S-a retras, dar l-am prins de mânecă.

— Știi ce-ai să faci? Ai să mă săruți. *(Pauză.)* Iisus l-a sărutat pe lepros. Tu de ce nu mă săruți pe mine?

A tăcut.

— De ce?

M-am aruncat iar pe jos, la picioarele lui. *(Se aruncă pe jos.)* Și știi ce-a făcut? Știi ce-a făcut?! S-a cărat. Pur și simplu s-a cărat. S-a ascuns după credincioșii care se înghesuiau în fața icoanelor.

Izbucnește în râs. Se ridică.

Și atunci mi-am dat seama că omul ăsta trebuie să fie un preot foarte bun. Un mare preot! Cel mai bun preot face exact ce face și Dumnezeu.

Își privește pantofii în tăcere.

Îmi vin bine, slavă Domnului. Îi țineai aici, sub masă, și nu ziceai nimic. Nu ți-a trecut prin minte… *(Cu reproș:)* Vezi, nu ești atent.

Începe să scotocească prin cameră.

Da dom'le, găsești în casă tot felul de chestii de care n-ai habar, lucruri de care ai uitat complet. Ți-au ieșit din cap. Trebuie să-ți aducă cineva aminte de ele, nu?… Așa mi se întâmpla și mie după ce mi-a venit leprosul în vizită și m-am vindecat de toate bolile. Descopeream cu uimire aici un termometru, dincolo un clistir ruginit sau un pansament prăfuit, dincoace un tensiometru stricat, rețete îngălbenite… Cărțile de medicină stăteau ascunse printre haine… Ca să nu mai vorbesc de flacoanele cu pilule și sticluțele cu picături… Dădeam de ele la fiecare pas. Erau mai multe decât gândacii de la baie și de la bucătărie.

Găsește un flacon.

Ia uite! Ai și tu medicamente. Ești bolnav? *(Pauză.)* Las' că-ți trece. *(Își toarnă un pahar.)* Hai noroc! Sănătate!

Bea. Așază paharul pe masă alături de flacon și continuă să scotocească.

He, he! Un radio! Păi de ce n-ai zis de la început? *(Dă drumul la radio. Muzică.)* De ce n-ai zis, dom'le? M-ai lăsat atâta timp fără muzică… Ție nu-ți place muzica? Nu se poate să nu-ți placă… Dansezi?… Treaba ta.

Începe să danseze.

Da dom'le… Mă simt bine când dansez. Mă simt. Tu nu?… Mă rog… Nici eu nu dansam înainte. N-aveam de ce. Lasă că înveți tu să dansezi. O să-ți placă. Crezi că am talent?… Cât de cât… Deși n-am prea avut ocazia… Dar poți să dansezi și singur. Mergi la restaurant, acolo, în spate, lângă lăzile cu sticle goale, pe întuneric… Femeile care duc farfuriile și paharele murdare nu te văd.

Dansează în tăcere.

Dacă aveam puțin noroc, să știi că mă făceam dansator. Da. Mai curând dansator decât actor. Dacă stai bine să te gândești… Un dansator e și actor. Nu? Automat. Invers nu ține. Când dansezi, joci teatru fără să păcălești pe nimeni. Nici măcar pe tine. Te miști și n-ai nevoie de explicații… Te miști… Te miști… Te miști… Te miști… Așa, fără rost.

Dansează până se prăbușește frânt de oboseală.

Și ce dacă te miști? Hmmm?… Care-i șmecheria?

Închide radioul. Se trântește pe scaun. Bea.

Cam dulce. După gustul meu. N-am vrut să-ți spun, ca să nu te jignesc. La restaurant, când nu erau atenți, goleam paharele… *(Privește ultima felie de salam.)* Ultima felie. Vrei? *(O bagă în gură. Ia paharul și îl privește atent.)* Mă pricep la vinuri. Adică nu știu cum le spune, pentru că n-am timp să citesc ce scrie pe etichetă. Chelnerii strâng imediat sticlele, trebuie să mă mișc repede… Dar recunosc vinul după gust. Ăsta e prost. Hai, nu te supăra pe mine… Sunt obosit. Ce amețeală!

Pauză.

Țin minte… Când eram copil și aveam febră mare, lucrurile pluteau în jurul meu, se învârteau. Și mi-era greu să mă scol din pat. Când îmi trecea febra, amețeala dispărea. Mă sculam din pat, mergeam unde vroiam… Dar îmi lipsea amețeala. *(Secretos:)* Am descoperit o șmecherie: stăteam în picioare în mijlocul camerei și mă învârteam pe

loc. Mă învârteam, mă învârteam, mă învârteam și mă opream brusc. Mă trânteam pe jos. Priveam tavanul. Tavanul continua să se învârtă. Dar nu dura mult. Până la urmă, tavanul se așeza la locul lui. Lucrurile se așază fiecare la locul lui. *(Bea.)* Prea dulce.

Soarbe din paharul cu vin, ca și cum l-ar degusta.

Da, dom'le. Știi… *(Se duce la fereastră.)* Ieri, după povestea cu preotul, când m-am întors acasă… Adică în parc. Stăteam pe bancă. În jur, noapte. Liniște. Nimic. Și atunci am simțit că între mine și bucata aia de lemn pe care stăteam nu era nici o diferență. Oamenii sunt bucăți de lemn, orașul e o bucată de lemn, lumea e o bucată de lemn. O bucată de lemn care astupă țâșnitoarea… *(Aruncă paharul pe fereastră.)* L-am ratat! *(Se îndepărtează de fereastră.)* Ți se scoală tot felul de idei când vezi nimicul ăsta cum face striptease printre oameni… Cea mai mare porcărie ar fi să nu vină la timp sfârșitul lumii.

Pauză.

Stăteam ieri pe bancă. Acolo, în parc. Ți-am zis. Și s-a apropiat un bețiv. Era făcut pulbere. Abia se ținea pe picioare. S-a uitat fix la mine. De fapt, nu pot să zic că s-a uitat la mine. S-a uitat undeva, aiurea, dincolo de mine, și m-a întrebat: „Cum e?" Cum e! *(Izbucnește în râs.)* Și a plecat mai departe, fără să aștepte răspunsul. „Cum e!" Atât. *(Izbucnește în râs.)* Și s-a cărat. *(Vrea să bea și descoperă că nu mai are pahar.)* Mai trebuie un pahar.

Intră în bucătărie.

Ai destule.

Se întoarce cu alt pahar. Își toarnă. Bea. Cercetează camera.

Da, da… Toate sunt la locul lor. Dar trebuie să repari soneria. *(Urmărește firele.)* Unde duc firele astea? *(Dezamăgit:)* Nu te pricepi. *(Pauză.)* Dacă-ți vine cineva în vizită?… Până la urmă o

să-ți bată în ușă. Nu poți să te prefaci la nesfârșit că n-auzi. *(Privește paharul.)* Și ăștia de la primărie… Idioți, dom'le! Să desființeze țâșnitorile! Țâșnitorile sunt igienice. Nu există pe lumea asta nimic mai igienic decât o țâșnitoare, ascultă-mă pe mine. Până și doctorii își dau seama… De ce nu-i întreabă pe doctori când se-apucă să distrugă tot ce le pică în mână?… N-au încredere în doctori?

Râde. Ochii îi cad asupra revistei de la picioarele lui. Se apleacă și o ridică tandru. O privește lung.

Sărută-mă. Ei, hai, sărută-mă! Sărută-mă! Sărută-mă! Sărută-mă! (Își lipește revista de obraz.) Cum e? Zi, dom'le! Cum e? *(Arată revista.)* E simetrică! Ia uite ce simetrică e! Îți place? Normal că-ți place.

Aruncă revista plictisit. Vrea să-și mai toarne un pahar, dar sticla s-a golit.

S-a terminat. Gata. Trebuie să mai cumperi vin. *(Pauză.)* Doctorii! Se chinuie să te vindece de moarte, dar nici unul nu-ți zice de ce trăiești. Oricum, în privința igienei sunt perfect de-acord cu ei… Absolut! Și mie îmi place igiena. Sunt un om curat. Ai să te convingi. O să ne înțelegem bine.

Se trântește în pat.

Am obosit. Mda… Cred că am să dorm puțin. Să nu faci gălăgie. Uite, poți să te duci la bucătărie. Speli vasele, mai faci și tu ordine. Mai arunci din lucruri. Pe urmă poți să ieși în oraș, dacă ai chef. Nu uita să cumperi vin. Vezi să nu fie dulce. Adu și ceva de mâncare.

Se întoarce cu spatele. Moment de tăcere. Se răsucește spre spectatori:

Și încearcă să-ți dai seama cum e. Să-mi zici și mie când te întorci.

Table of Contents

Petru sau Petele din soare 4
Sărută-mă! 102